

F. 644. Saimeen lüben Antbriiden Proggst Malin

78059

ENSV Teaduste Akadeemia
Keskraamatukogu

der Gesellschafter.

Tõine kogu. Kolmas ja neljas anne.

Eesti Kirjameeste Seltsi Toimetused, Nr. 3.

Vana kannel.

Alle Harfe.

Täieline kogu vanu
Eesti rahvalauluid
välja annud

Vollständige Sammlung
alter estnischer Volkslieder
herausgegeben von

Jakob Hurt.

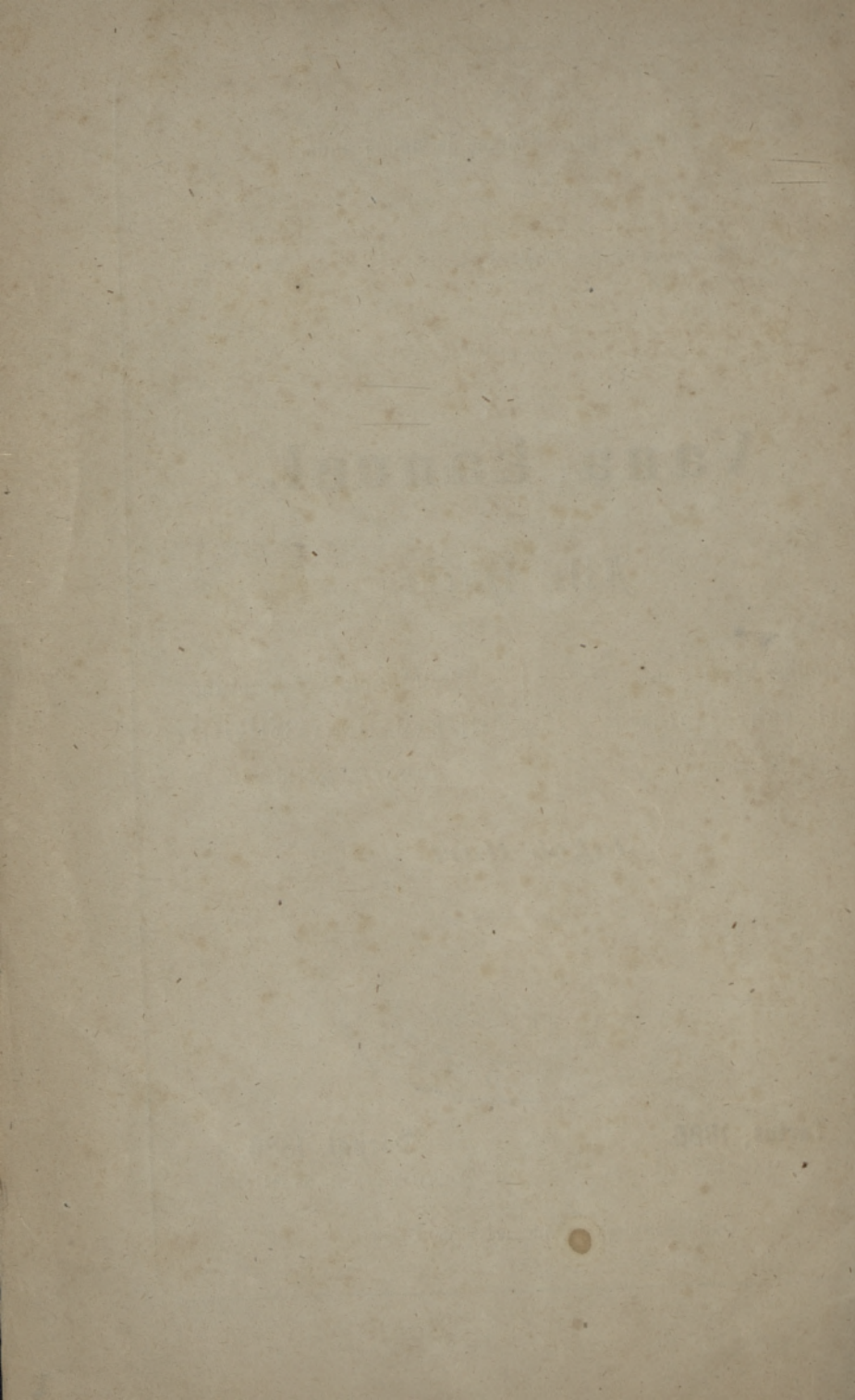
Tartus, 1886.

Trükitud E. Mattieseni kuluga.

Dorpat, 1886.

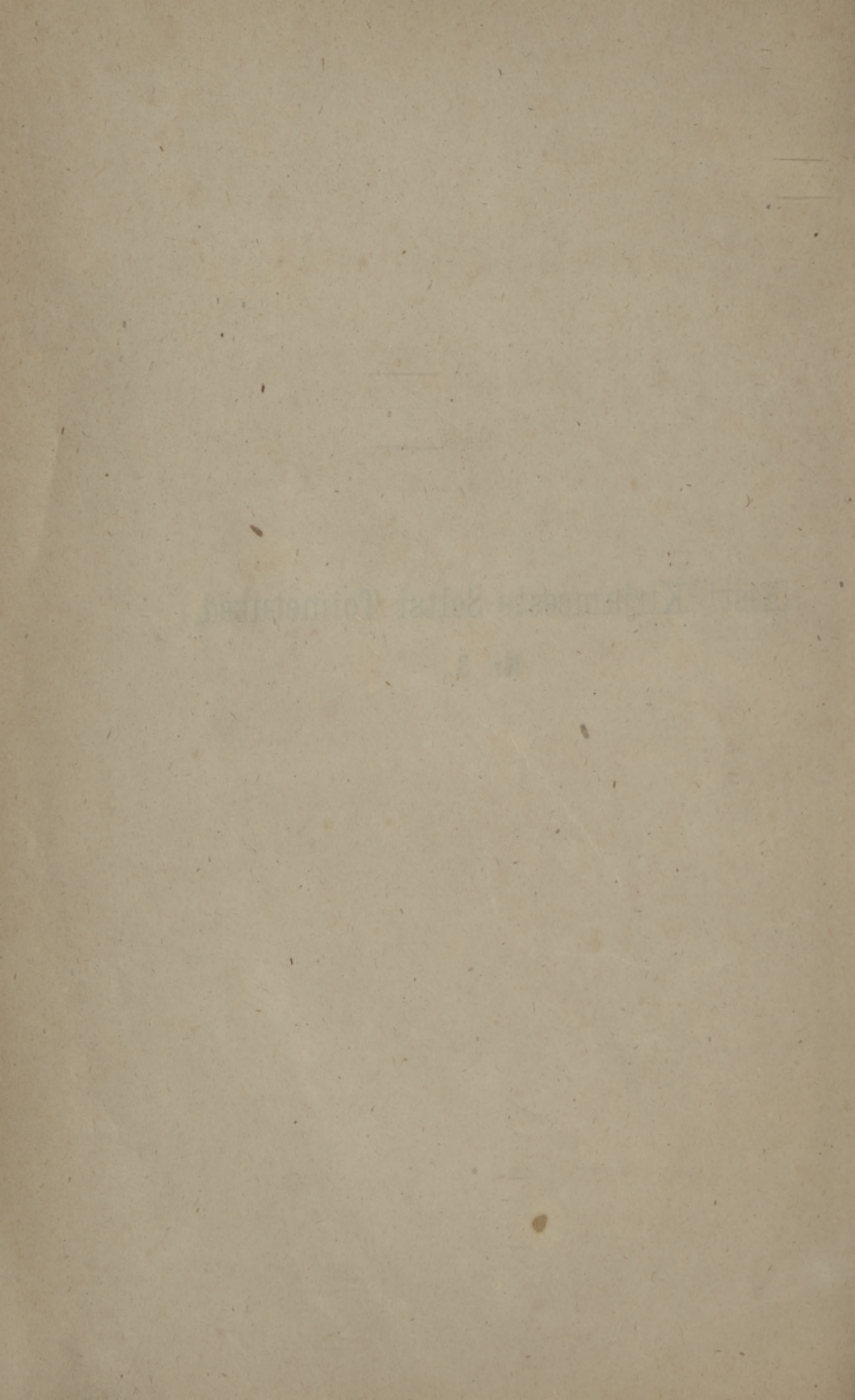
Verlag von E. Mattiesen.

Zweite Sammlung. Dritte und vierte Lieferung.

Eesti Kirjameeste Seltsi Toimetused.

Nr. 3.

Vana kannel.

Viite Sarve.

Täieline kogu vanu
Eesti rahvalauluzid
välja annud

Vollständige Sammlung
alter estnischer Volkslieder
herausgegeben von

Dr. Jakob Hurt.

Tõine kogu.
Zweite Sammlung.

Tartus, 1886.

Trükitud C. Mattieseni kuluga.

Dorpat, 1886.

Berlag von C. Mattiesen.

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 23-го Августа 1886 г.

ENSV Teaduste Akadeemia

Keskraamatukogu

Rat.

RE A13

78059.

J. 644.330 (3. ks.)

Printed at C. Mattiesen in Tartu.

Eeskõne.

Rahvalaulud, mis „Vana Kandle“ tõine kogu siin lugijale rohkel arvul toob, on kõik Kolga Jaani kihelkonnast Viljandi maakonnast. Nende korjajad on kolm meest seitsmest kihelkonnast: kihelkonnakoolmeister **Kr. Grau**, koolmeistrite-seminaari õppija **J. Orgusaar** ja stud. theol. **J. Bergmann**. Herra Grau sai pärast Türisse Järvamaale kihelkonnakoolmeistriks, aga herra Orgusaar on, pärast oma õppimize lõpetamist Riia Vene koolmeistrite-seminaris, nüüd kooliõpetajaks Kuigatsi Vene kihelkonnakoolis Tartumaal, herra Bergmann kirikuõpetajaks Paistu kihelkonnas Viljandimaal. Korjamine sündis aastal 1876, 1877 ja 1878, kui Vana Kandle väljaandjal au oli, Kirjameeste Seltsi presidendiks olla. Korjamize loost andku kaks korjajat ize oma sõnadega siin alamal lugijale algupäralist seletust.

Õpetaja Bergmann kirjutab väljaandjale: „Vana Kandle ezimeste vihkude läbi selleks äratatud, võttis selleaegne Kolga Jaani kihelkonnakoolmeister Kr. Grau nõuaks, oma kihelkonnas järele kuulata, kas säälgil vanu laule veel tallel peaks olema. Ta sai peagi mahti, 15 iluzat laulu elatanud Purtsi Rõõda suust üles kirjutada. Muidu polnud talle enam kui 5 laulu kätte puutunud. Korjamize pidi ta mõne takistuze pärast edespidize pääle jätma, „kunni teada saaks, kas Vana Kandle toimetaja neid korjamize väärilizeks peab.““ Suvel 1876 läksin minagi, nimelt R. Kallas'e äratamize pääle, selle mõttega koju, nii palju kui võimalik, vanu laule korjata. Aga et ma kodukoolmeistriks pidin minema, siis ei võinud ma,

kõigest paar päeva kodumaal olles, mitte suurt saada. Ei ma saanudki ozavate laulikutega kokku, nii et minu 1876 korjatud laulud kõigest riizmed on. Needki läkitazin ma, ühtlazi Grau omadega, kes nad minu kätte andis, Kallas'e läbi Vana Kandle toimetaja kätte. Enezel oli mull nõu, järgmizel aastal alatud tööd edazi ajada, aga tõbi tegi mu ettevõtte otsani tühjaks. Järgmize aasta (1878) alguzel soovis selleaegne Kirjameeste Seltsi president, Vana Kandle toimetaja, õpetaja J. Hurt, et ma eelseizval suvel „plaani mööda“ Kolga Jaani kihelkonna läbi korjaksin. Seda lubazingi ja nii ka sündis. Aga vähe tulu tuli tundmata paigus ümberreizimizest. Silmanähtavalt tehti mitmes kohas palutavate poolt, kelle juure juhatati, kõik tõkked ette, et ma ei pidanud laule saama. Küziti, „kas ma parem vazikid või seapõrsid osta ei taha, — see oleks parem, kui mööda taluzid kõrtsi jorutaga ajada.“ Mitmelt poolt juhatati ka otse sinna, kus laulumeest ega -naist olemaski polnud, nii otse pettes. Nii ei saanud ma tundmata küladest ja taludest mitte palju. Sest ka see ei avitanud suurt, kui Grau labkeste kaaza tuli ja omalt poolt kõik võimalikku tegi laulikute suu lahtitegemizeks. Üks laulik laskis ennast paar tundi paluda, siis kui ju peaaegu lubas, kadus korraga ära ja mingil moel ei olnud teda leida. Pidin tühjalt ära minema. Hiljemine kuulsin, et see moorikene sellepärast pole sõnakest laulnud, et ma mitte kõige enne tema juurepõlla läinud. Õnneks sain aga viimati kolme lauliku käest hulga laule. Nimelt ütles mulle Purtsi Rõõt arvata 5000 rida (120 laulu), Kazari Ann 1500 rida (32 laulu) ja Kolgi Mari 800 rida (20 laulu) ette. Et Purtsi Rõõt ju 1876 aasta alguzel Grau'le 15 laulu (arvata 1000 rida) oli ette ütelnud, siis on tema käest üleüldse 135 laulu ehk umbes 6000 rida saadud. Mis muidu iganes saadaval oli, sai üles kirjutatud. Kui suvine koolivaheaeg lõppis, ei olnud mull enam kohta ega küzitavat, kust oleksin võinud veel korjata tahta. Ning et neist küladest, kus minule suurt lõikust ei lubatud, seminaari õppija J. Orgusaar ju 1876 arvata 170 laulu on üles kirjutatud, siis võib küll õiguzega ütelda: Kolga

Jaani kihelkond on otsani läbi korjatud, mis saadav oli see on saadud.“

Kooliõpetaja Orgusaar omalt poolt kirjutab väljaandjale: „Minu korjatud laulud on kõik Võiziku vallast Kaavere külast saadud. Missugused laulud keegi laulik ütelnud on, seda ei või ma ütelda, ei ole seda teadust ka minu käzikirjas. Korjamise aasta on laulude ezimezel kimbul 1876. Neist lauludest on ütelnud **Mall Hunt** ligi 70 laulu, **Krõõt Orgusaar** ligi 70 laulu. Teized on ühe kaupa saadud. Ezimene laulik on ülemineva talvel vana piiga põlves ära surnud, aastat 70 vana, — teine on aastat 50 vana, saunanaene, Peka maa peal. Teize laulude kimbu korjamise aasta on 1877 ja kolmandal 1878. Teize kimbu lauludest ütles eespool nimetud Mall Hunt suurema oza, kolmanda kimbu pea tervelt **Jaan Palt**. Jaan Palt suri mineval talvel, aastat 80 vana, ära. — Laulikud ei täha neid lauluzi mitte laulda; mina pidin ize alati mõne laulu läbi laulma, enne kui neist laulja sai. Nemad olivad küll valmis, mulle „kodu- ja kiriku-raamatust“ ette laulma, aga minu nõuetavate laulude kohta ütlesivad ikka: „ilma lori, kuhu need kõlbavad.“ Minu peale vaatazivad nad nagu mõne „kiriku õpetaja salakuulaja“ peale, kes kavalasti nende käest midagi paha püiab kätte saada, mis temale teada viia. Mina pidin neile palju ette seletama, enne kui laulsivad. Muud izeäralikku ei ole ma midagi tähele pannud korjamise juures.“

Nii palju korjajate kirjadest laulude korjamizest. Bergmann'i kiri on aastal 1883 kirjutatud, Orgusaar'e oma 30. Juulil 1885, mille järele ka temalt tähendatud laulikute suremise aeg ära tuleb arvata.

Muidu on mulle sõber Bergmann veel järgmized teaduzed neist laulikutest kätte muretsenud, kes temale ette laulnud:

1. Purtsi Rõõda täiz nimi kirikuraamatu järele on **Rõõt Meiel**, sündinud Ott. Tema on Oti Hansu tütar, Oti külast Kolga Jaani kirikuvallast pärit, sündinud 28. Septembril 1803, leeritud 1820, laulatatud 1824 Hans Meieliga Soosaare vallas Purtsi talus, kus ta eziotsa minijaks, aga pärast 33 aastat perenaezeks oii. Mees suri Juuli

kuus 1866. Lesk Rõõt elas veel aastal 1883 Augusti kuus säälsamas Purtsi talus, 80 aastat vana. Pärast seda ei ole väljaandja temast sõnumid saanud.

2. Kazari Anne nimi kirikuraamatus on **Ann Kaur**, revisjooi kirja järele liianimega **Parrik**. On sündinud 1824, leeritud 1841, Jüri tütar, elab Kazari talus Kolga Jaani kirikuvallas ju enam kui 30 aastat. Tüdruk,

3. Kolgi Mari praegune pärisnimi on **Marie Essenson**, tüdrukupõline nimi Mari Tikk. On sündinud 1822 Võiziku vallas Oorgu külas Tiku talus, Jaagu tütar. leeritud 1838. Elas kahes abielus. Ezimene mees oli Kristjan Grauberg, teise mehe nimi on Tõnis Essenson, kellega teda 1864 laulatati.

4. Pääle nende tähtsamate laulikute nimetab Bergmann'i käzikiri veel mõne laulja, kelle käest korjaja laulusõnu saanud. Need on: „Kolga kiriku karjamees Jaan Parm“, laulude korjamise ajal arvata 65 aastat vana, nüüd surnud, uppus nimelt 1885 kaevu; Kolga tuuliku mölder Märt Reial; siis üks „jalutu rätsepp Täckärd“, peremees Jaak Wint, üks „kuulus laulumees“ Päovere väljavaht Mats, korjamise ajal arvata 72 aastat vana, ja viimaks üks Vainu Jaan ja Posti Jaan. Täielizemat teadust neist laulikuteist väljaandjal ei ole.

Laulud, mis lugija siin Vana Kandle „tõizes kogus“ leiab, on kolmes alguskäzikirjas olemas. Käzikirjade päälkirjad käivad nõnda:

1. „Eesti rahva vanad laulud, korjatud Kolga Jaani kihelkonnast. Korjanud on Jaan Bergmann ja Kristjan Grau. 1876.“ 76 lehekülge, 50 laulu.

2. „Vanad rahvalaulud. Kolga Jaani kihelkonnast korjanud seminaari õppija Orgusaar 1876—1878.“ Kolm kimpu, 226 laulu.

3. „Eesti rahvalaulud Kolga Jaani kihelkonnast Viljandimaalt. Korjanud aastal 1878 Jaan Bergmann, stud. theol.“ 280 lehekülge, 268 laulu.

Ezimene käzikiri on Bergmann'i kirjutatud, poogen kaheksaks murtud, teine Orgusaar'e kirjutatud, ka poogen kaheksaks murtud, kolmas ehk kõige suurem kogu jälle Bergmann'i kirjutatud, poogen neljaks murtud. Korjajad

on need käzikirjad ehk algusdokumendid pärast korjamist Eesti Kirjameeste Seltsile kinkinud, kes neid omas kirjavaras alale hoiab. Lauluzid trükkimizeks kokku seades lasksin mina kõik käzikirjad üksikult kõvaste kokku kōita ja panin nemad järgimōōda selle üleüldize nime alla: „Kolga Jaani laulud Nr. I, II, III.“ Nr. I on siis Bergmann'i ja Grau ühine korjandus, Nr. II Orgusaar'e ja Nr. III Bergmann'i izeäraline korjandus. Tahab mõni uurija käesolevat trükitud laulukogu alguskäzikirjadega võrrelda, siis võib tema seda antud tähenduste järele kergeste teha.

Käzikirjades on laulud nii ülesse pandud, kudas ja kust korjajad neid saivad, ilma izeäralize korra ehk järje tähele panemata. Trükis olen mina muidugi laulud nende sizu järele kokku seadnud ja sedaviizi kakstõistkümmend salka ehk päätükki saanud. Missugused põhjasmōōtted ja üksikud laulud igas salgas on, näeb lugija kergeste raamatu „sizikorrast“, mis raamatu lõpuõtsas leida on. Ühtlazi võib igamees septsamast sizikorrast järele vaadata, kes laulu ehk tema tõizendi lauliku suust üles on kirjutanud ehk korjanud. Kui kõik tõizendid izeäralisteks lauludeks arvame ja sedamōōda oma jala peale seame, siis on

Bergmann	korjanud	271	laulu	ehk	9641	rida,
Orgusaar	„	199	„	„	5115	„
Gräu	„	20	„	„	1054	„

Kõik kokku 490 laulu ehk 15810 rida.

Laulude keel ei ole mitte kirjakeel, vaid kohaline Kolga Jaani murre. Alguskäzikirjades ei ole see murre mitte omal täiel näul paberj pääle saanud. Harjunud kirjakeel on üleskirjutajate sulge sagedaste eksitanud. Aga trükis püüdsin mina külamurret täielizemalt valitsema panna, käzikirjade eksituzi räägitava Kolga Jaani keele järele parandades. See oli mull õnneliku juhtumize läbi väga julgeste võimalik. Otse sellsamal ajal, kui ma praegust Vana Kandle „tõist kogu“ trükile valmistazin, oli õpetaja J. Bergmann minu ammeti abi Peterburis. Tema on ize suurema oza Kolga Jaani lauluzid korjanud ja ize sündimize poolest nimetatud kihelkonna laps. Selle läbi on tema Kolga Jaani kohalize keelemurdegä nii tuttav, kui iganes üks elava ja terava

vaimuga inimehe oma sündinud ehk loodud kodukeelt võib tunda. Minu kallid sõber Bergmann oli nii lahke, et ta omad ülikazinat priitunnid hulga aega Vana Kandle hääks ohverdas ja kõik Kolga Jaani laulud, ka Orgusaar'e ja Grau omad, käzikirjadest trüki tarbeks ümber kirjutas, selle juures minu izeäralize soovimize pääle nimelt kohalist külamurret võimalikult tähele pannes ja jalule seades. Ühtlazi võis Bergmann ka mõne muu pizukeze eksituze, mis alguskirjas leiti, omast mälestuzest ära parandada. Sedaviizi sai trükimajasse parem käzikiri saadetud, kui ülemal nimetatud alguskäzikirjad ongi. Väljaandja võib rõõmsaste ja julgeste ütelda: Käesolev laulude kogu on, nõnda kui sizu ehk sõnade poolest, nõnda ka koore ehk keele poolest, täieste Kolga Jaani kihelkonna omandus, Kolga rahva kadumata vana vara.

Üksnes kahes tükis on praeguzes trükis Kolga Jaani kohalizest murdest kirjutamize poolest meelega kõrvale astunud. Eziteks: Kolga Jaanis ei ütelda h-häält sõna alguzes mitte välja, aga kirjutatud on h-täht siin igakord, kus keele historia seda märki sõna alguzes nõuab ja ka kirjakeel teda vanast ajast saadik pruugib. Nii leiab lugija ka ses „tõizes kogus“ hirm, hõbe, hakkama, hukkama j. n. e., aga välja öeldakse Kolga Jaanis irm, õbe, akkama, ukkama j. n. e. Loodan, et see lugijat ega uurijat ei saa eksitada. Ezimene on h-tähte kirjakeeles nende sõnade eziotsas harjunud, järgmine kuuleb ja teab praeguzest seletamizest, et h Kolga Jaanis sõna eziotsas tumm on. Tõizeks: Pitk hääl üü murrub Kolga Jaani murdes kaksikhääleks üi, küin on küün, nüid on nüüd, püidmä on püüdma j. n. e. Orgusaar omas käzikirjas on ka enamiste üi kirjutanud. Bergmann'i käzikirjas leiame üü. Väljaandja jättis trükis üü seizma, keele historia põhja pääl ja kirjakeele eeskujule, arvates, et lugija ja nuriija mitte ei saa eksitatud, kui pitka üü loom, nõnda kui tema Kolga Jaanis ilmub, raamatu eeskõnes ära seletatakse. Peaks midu teravam nuriija käesolevates lauludes mõne koha ehk sõna leidma, mis kuulnud keelemurdega Kolga Jaanis mitte täieste kokku ei käi, siis on see vahe kas tahtmata sündinud

trükiviga ehk laulikute süü, kes sõnad nii ette on ütelnud, kui nad kirja saanud. Mõlemaid olemizi on praeguzes trükis tõeste ja salgamata olemas. Trükivigadest raamatut üsna puhtaks teha, on üliraske töö ja igal kirjamehel valus teadmine. Niisamati teavad laulude korjajad, et laulikud lauldes ehk sõnu ette üteldes tihti kohaligest igapäevamurdest kõrvale lähevad ja ühte ja sedasama sõna ehk käändu mitmet viizi ütlevad, ozast õiguzega, ozast ka ülekohtuga. Eziotsa on õigem, kui kirjutaja täieste nii üles kirjutab, kudas laulik ütleb, olgu kui tahes. Sellega jääb materjaal puutumata, küll teaduslik kriitika teda puhastab. Niisuguzeks puhastamiseks siin ja muidu uurijate tarvituzeks saan mina pea Kolga Jaani murdest ühe izeäralize kirja välja andma, kus tähendatud murre kõigiti teaduslikus mundris lugija ette astub, pärast seda kui mina teda ize vaheajal paremine tundma olen õppinud.

Nagu juba ülemal tähendati, ei ole mitte võimalik, igast laulust siin üksikult ütelda, kes teda ette laulnud. Korjajate teaduzed on sellepoolest puudulizeks jäänud. Siiski on Bergmann'i ülespanekud nii rohked ja selged, et täieste ära näeme, mis kõige ozavam laulik Rõõt Meiel ja mis jälle tõized laulikud temale ette laulnud.

Rõõt Meiel on, näituzeks, järgmized laulud ütelnud: 151 B. C., 153, 156, 159, 160 B, 162 C, 165, 166 A. B., 167, 173, 174, 175 A, 176, 178 B, 182 A, 185, 189 B, 191 A, 193 A. D., 194, 195 A, 197, 198 D, 201 A, 205 A, 206 A, 208, 209 A, 210, 211, 212 A, 213, 214, 215, 216, 220 B, 221, 222, 223, 225, 226 A, 228 B, 230 A. B. D., 231, 232, 233, 234, 235 B, 237, 238 A, 239, 243 A, 245, 251, 259 A, 260, 262 C, 263, 266 A, 268, 270, 283, 286 A, 287 A, 289 A, 292, 294, 296 A, 299, 307, 312, 317 A, 318 A, 320, 328, 331 B, 332 A, 333 B, 338, 341, 344 B, 347, 352 A, 354, 356 B, 357 C, 359 B, 361, 362, 363 A. B., 364, 365, 368 A. B., 369, 401, 404, 415, 420, 430, 432, 442 A, 444 C, 447 B, 454 C, 460 A, 470 A, 487 A, 488 B, 489 B. Meieli lauldud on ka suurem oza Grau korjanduzes.

Ann Kaur on need laulud laulnud: 158, 162 D, 164 A, 171, 178 A, 183 B, 184 A, 190 A, 198 A, 202,

203 E, 205 C, 206 D, 243, 249 A, 261 C, 262 A, 264 A, 271 A, 273, 279 B, 282, 296 B, 316, 317 B, 318 B, 357 B, 447, 454 A, 459 A, 460 B.

Mari Essenson on ette öelnud: 153, 168 A, 188 C, 195 B, 198 C, 205 D, 244, 256, 265, 291 A, 298, 370 B, 375, 385, 390 B, 436, 441 A, 458 C, 488 A.

Päale selle on Bergmann'ile ette laulnud Jaan Parm: 157 C, 291 C, 301, 353 B, 383 B, 391, 399, 407, 413, 431 A, 434, 437, 440, 443, 485; Märt Reial: 269, 273 D, 306 A, 340, 383 A, 395 A, 403, 410, 431 B, 456 B; jalutu rätsepp Tākārd: 182 B, 300, 428; pere-meess Jaak Wint: 168 B, 204, -336, 353 A, 459 B; Pävovere väljävahat Mats: 157 A, 162 A, 250 A, 284 A, 405 A, 409, 422, 435, 439, 466; Vainu Jaak: 314; Posti Jaan: 339. „Liivasaare Leena“ pulmas kaazitati ja kirjutas Bergmann üles 151 A, 203 A, 207 A. B., 218, 219 A. B., 261 A, 271 B, 330, 337 B, 390 A, 398, 446 B, 463, 468; säälsamas pulmas lauldi Bergmann'ile ette 199, 203, 206 C, 455, 460 D. Lauljate nimed ses pulmas on üles tähendamata jäänud. Üks vanamees laulis sääl kaazitajatele 242. Ilma laulikute nime nimetamata leiame Bergmann'i käzikirjas veel järgmized lizamärgid: „Üks vanamoor laulis ette“ 168 A, 226 B, 446 A, 469; „üks mees ütles teel korjajale“ 311; „üks kiidetud laulmoor, kui unimustlazena hulk aega olin pääle ajanud, ütles viimaks 491 ja 492, juure lizades: Muud ma ei teä!“

Ongusaar'e laulikute kohta peame nende üleüldiste tähendustega rahul olema, mis korjaja ülemal on annud.

Kõigist korjanduzist on mõned üksikud laulud siia ülesvõtmata ja äratrükkimata jäänud, ozast oma puudulize olemize pärast, ozast et kitsasse väravasse kinni jäivad, ozast viimaks ka sellepärast, et nad hörnemale ehk peenemale lugijale „liig kange tubakas“ oleksivad olnud. Aga nende mahajäänud laulude arv ei ole suur.

Urijatele, kes trükitud lauluzid alguskäzikirjadega tahavad kokku seada ehk võrrelda, anname siin tabeli, mille järele neid käzikirjadest kergeste võib üles leida. Ezimezes püstreas seizavad trükitud laulude numbrid, tõi- zes käzikirjade numbrid, mille juures, nagu juba ülemal

öeldi, Nr. I Bergmann'i ja Grau ühist korjandust, Nr. II Orgusaar'e ja Nr. III Bergmann'i izeäralist korjandust tähendavad.

Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.
I.		174	III. 171.	195 A	III. 51.
151 A	III. 1.	175 A	III. 54.	195 B	III. 231.
151 B	III. 164.	175 B	II. 21.	195 C	II. 159.
151 C	III. 254.	176	III. 159.	196	II. 72.
152	III. 186.	177	II. 14.	197	III. 170.
153	III. 234 ^a	178 A	III. 146.	198 A	III. 199.
154 A	II. 77.	178 B	III. 82.	198 B	II. 13.
154 B	I. 23.	178 C	II. 80.	198 C	III. 244.
155	II. 211.	179	II. 51.	198 D	III. 46.
156	III. 158.	180	II. 90.	199	III. 10.
157 A	III. 227.	181	II. 76.	200 A	I. 24.
157 B	II. 155 ^a	182 A	III. 90.	200 B	II. 96.
157 C	III. 38.	182 B	III. 78.	201 A	III. 58.
158	III. 208.	183 A	II. 67.	201 B	I. 41.
159	III. 85.	183 B	III. 151.	202	III. 198.
160 A	II. 155 ^b	184 A	III. 144.	203 A	III. 15.
160 B	III. 80.	184 B	II. 9.	203 B	II. 49.
161	II. 97.	185	III. 59.	203 C	I. 34.
162 A	III. 219.	186	II. 68.	203 D	III. 8.
162 B	II. 92.	187	II. 176.	203 E	III. 216.
162 C	III. 60.	188 A	I. 33.	203 F	II. 65.
162 D	III. 206.	188 B	II. 30.	204	III. 120.
163	II. 74 ^a	188 C	III. 235.	205 A	III. 44.
164 A	III. 209.	188 D	II. 34.	205 B	II. 10.
164 B	II. 81.	188 E	II. 33.	205 C	III. 150.
165	III. 73.	189 A	II. 111.	205 D	III. 239.
166 A	III. 163.	189 B	III. 56.	206 A	III. 61.
166 B	III. 62.	190 A	III. 149.	206 B	II. 11.
167	III. 68.	190 B	II. 64.	206 C	III. 11.
168 A	III. 118.	191 A	III. 48.	206 D	III. 207.
168 B	III. 119.	191 B	II. 153.		
169 A	III. 23 ^b			IV.	
169 B	II. 109.	III.		207 A	III. 12 ^a .
170	II. 165.	192	II. 177.	207 B	III. 3.
		193 A	III. 260.	208	III. 94 ^a .
II.		193 B	II. 50.	209 A	III. 94 ^b .
171	III. 148.	193 C	I. 29.	209 B	II. 28 ^a .
172	II. 186.	193 D	III. 49.	210	III. 95—
173	III. 162.	194	III. 93.		97.

Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.
211	III. 98.	V.		VII.	
212 A	III. 99.	243 A	III. 157.	271 A	III. 142.
212 B	I. 4.	243 B	III. 197.	271 B	III. 17.
213	III. 100.	244	III. 243.	272	II. 119.
214	III. 101.	245	III. 47.	273 A	III. 196.
215	III. 102.	246	II. 40.	273 B	II. 63.
	103.	247	II. 200.	273 C	I. 30.
216	III. 104.	248	II. 169.	273 D	III. 131.
217	II. 143.	249 A	III. 201.	274	II. 150.
218	III. 18.	249 B	II. 171.	275	II. 37.
219 A	III. 5.	250 A	III. 220.	276	II. 117.
219 B	III. 19.	250 B	II. 223.	277	II. 85.
220 A	II. 142.	250 C	I. 31.	278	II. 130.
220 B	III. 175.	251	III. 66.	279 A	II. 41.
221	III. 105.	252	II. 124.	279 B	III. 213.
222 A	III. 106.	253	II. 151.	280	I. 18.
222 B	I. 5.	254	II. 122.	281 A	II. 42.
223	III. 114.	255	II. 147.	281 B	I. 42.
224	I. 6.	256	III. 236.	282	III. 210.
225	III. 107.	257 A	II. 225.	283	III. 179.
226 A	III. 108.	257 B	II. 184.	284 A	III. 226.
226 B	III. 115.	258	II. 156.	284 B	I. 40.
227	II. 145.	259 A	III. 69.	285	II. 126.
228 A	I. 2. 3.	259 B	II. 88.	286 A	III. 165.
228 B	III. 109.	260	III. 81.	286 B	II. 224.
229	II. 60.	261 A	III. 12 ^b .	287 A	III. 184.
230 A	III. 174.	261 B	II. 160.	287 B	I. 27.
230 B	III. 74.	261 C	III. 203.	287 C	I. 32.
230 C	II. 57.			288 A	I. 19.
230 D	III. 110.	VI.		288 B	II. 127.
231	III. 111.	262 A	III. 147.		128.
232	III. 113.	262 B	II. 172.	289 A	III. 91.
233	III. 176.	262 C	III. 65.	289 B	II. 29.
234	III. 185.	263	III. 161.	290	I. 36.
235 A	II. 141.	264 A	III. 202.	291 A	III. 238.
235 B	III. 112.	264 B	II. 38.	291 B	II. 36.
236	II. 144.	265	III. 233.	291 C	III. 42.
237	III. 261.	266 A	III. 87.	292	III. 160.
238 A	III. 263.	266 B	I. 20.	293	II. 75.
238 B	II. 7.	266 C	II. 166.	294	III. 182.
239	III. 262.	267	II. 161.	295	II. 196.
240	II. 58.	268	III. 86.		
241	I. 1.	269	III. 138.	VIII.	
242	III. 7.	270	III. 183.	296 A	III. 72.

Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.
296 B	III. 145.	331 A	II. 59.	359 B	III. 63.
296 C	II. 170.	331 B	III. 166.	360	II. 113.
296 D	II. 168.	332 A	III. 88.	361	III. 268.
297	II. 84.	332 B	I. 8.	362	III. 267.
298	III. 248.	332 C	II. 46.	363 A	III. 266.
299	III. 169.	333 A	II. 25.	363 B	III. 265.
300	III. 75.	333 B	III. 89.	364	III. 83.
301	III. 32.	333 C	I. 7.	365	III. 84.
302	II. 19.	334	II. 146.	366	puudub
303	II. 139.	335	II. 134.	367	I. 43.
304	II. 195.		135.	368 A	III. 195.
305	II. 86.	336	III. 124.	368 B	III. 264.
306 A	III. 135.	337 A	II. 74 ^b .		
306 B	II. 105.	337 B	III. 21.	IX.	
307	III. 257.	337 C	II. 194.	369	puudub
308	II. 210.	338	puudub	370 A	II. 95.
309	II. 140.	339	III. 252.	370 B	III. 242.
310	II. 178.	340	III. 126.	371	II. 101 ^b .
311	III. 218.	341	III. 193.	372	II. 214.
312	III. 189.	342	I. 22.	373	II. 120.
313	I. 21.	343	II. 203.	374	II. 23.
314	III. 251.	344 A	I. 9.	375	III. 245.
315	II. 183.	344 B	III. 177.	376	II. 121 ^a .
316	III. 212.	345	I. 10.	377	II. 112.
317 A	III. 57.	346	II. 45.	378	II. 61.
317 B	III. 215.	347	III. 172.	379	II. 62.
317 C	II. 82.	348	I. 44.	380	II. 100.
318 A	III. 258.	349	II. 47.	381 A	II. 12.
318 B	III. 211.	350	II. 99.	381 B	II. 106.
319	II. 22.	351	II. 129.	382	II. 103 ^b .
320	III. 188.	352 A	III. 70.	383 A	III. 127.
321	II. 28 ^b .	352 B	II. 167.	383 B	III. 33.
322 A	II. 27.	353 A	III. 122.	384	II. 118.
322 B	I. 13.	353 B	III. 29.	385	III. 249.
323 A	I. 12.	354	III. 180.	386	II. 101.
323 B	II. 115.	355	II. 110.	387	II. 164.
324	II. 114.	356 A	II. 31.	388	II. 219.
325	II. 5.	356 B	III. 167.	389	II. 149.
326	II. 20.	357 A	II. 132.	390 A	III. 4.
327	II. 4.	357 B	III. 200.	390 B	III. 232.
328	III. 191.	357 C	III. 64.	391	III. 27.
329	II. 133.	358	II. 32.	392	II. 221.
330	III. 6.	359 A	II. 6.	393	II. 190.

Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.
394	II. 193.	X.		457	II. 17.
395 A	III. 137.	431 A	III. 31.	458 A	I. 37.
395 B	II. 188.	431 B	III. 132.	458 B	II. 39.
396	II. 54.	432	III. 259.		180.
397 A	II. 43.	433	II. 137.	458 C	III. 240.
397 B	III. 152.	434	III. 35.	459 A	III. 141.
398	III. 2.	435	III. 223.	459 B	III. 123.
399	III. 25.	436	III. 241.	459 C	II. 174.
400	II. 207.	437	III. 41.	460 A	III. 55.
401	III. 92.	438	I. 17.	460 B	III. 205.
402	II. 125.	439	III. 228.	460 C	II. 152.
403	III. 136.	440	III. 39.	460 D	III. 9.
404	III. 173.	441 A	III. 250.	460 E	II. 56.
405 A	III. 222.	441 B	I. 16.	461	II. 157.
405 B	II. 121 ^b	442 A	III. 71.		
405 C	II. 208.	442 B	II. 148.	XII.	
405 D	II. 199.	443	III. 37.	462	II. 83.
406	II. 138.			463	III. 22.
407	III. 40.	XI.		464	II. 98.
408	I. 15.	444 A	II. 1.	465	II. 179.
409	III. 224.	444 B	II. 2.	466	III. 221.
410	III. 134.	444 C	III. 53.	467	II. 70.
411	II. 107.	444 D	II. 3.	468	III. 14.
412	II. 73.	445 A	I. 39.	469	III. 117.
413	III. 30.	445 B	II. 131.	470 A	III. 255.
414	II. 206.	446 A	III. 116.	470 B	II. 55.
415	III. 181.	446 B	III. 20.	471	II. 217.
416	II. 93.	447 A	II. 8.	472	II. 218.
417	II. 209.	447 B	III. 45.	473	II. 213.
418	I. 14.	447 C	III. 214.	474	II. 202.
419	I. 50.	448	II. 48.	475	II. 191.
420	III. 194.	449	II. 16.	476	II. 187.
421	II. 103.	450	II. 15.	477	II. 197.
422	III. 230.	451 A	I. 38.	478	III. 154.
423	III. 153.	451 B	II. 158.	479	II. 154.
424	II. 163.	452	II. 104.	480	II. 69.
425	II. 222.	453	I. 11.	481	II. 91.
426	II. 204.	454 A	III. 204.	482	pundub.
427	I. 49.	454 B	I. 28.	483	I. 26.
428	III. 77.	454 C	III. 52.	484 A	I. 46.
429	II. 220.	455	III. 23.	484 B	I. 47.
430	pundub	456 A	II. 136.	485	III. 36.
		456 B	III. 133.	486	II. 26.

Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.	Trükis.	Käzikirjas.
487 A	III. 187.	488 B	III. 268.	490	puudub.
487 B	II. 66.	489 A	II. 89.	491	III. 139.
488 A	III. 237.	489 B	III. 67.	492	III. 140.

Trükivigadest palume lugijat enne raamatu pruukimist järgmizi ära parandada, sest et nad lugemist ja mõistmist eksitavad:

Lhklg.	4 rida	16	seizab:	Hu luke	loe:	Hulluke
"	40	11	"	pienedrässe	"	pienderässe
"	152	33	"	Rare	"	Tare
"	152	34	"	Tehe	"	Rehe
"	162	20	"	rn mala	"	rn mala
"	179	11	"	audemaie	"	audemaie
"	180	1	"	plõgtud	"	põlgtud
"	184	13	"	kõela	"	kaela
"	191	30. 32. 34	"	tüödä	"	tüödä
"	192	3	"	kas vime	"	kasvime
"	192	15	"	20.	"	15.
"	197	25	puudub	reanummer	25.	
"	268	9	seizab:	algap	"	palga
"	276	4	"	karjat ele	"	karjateele
"	337	81	"	luesta	"	luiesta
"	379	250	puudub	C = Gr.		
"	380	261	puudub	C = Brg.		

Lõppeks tänan laulude korjajaid südamest. Grau, Orgusaar ja Bergmann ei ole mitte tuimad ega laizad olnud, kui neid izamaa tööle kutsuti. Mis mitu tozinat tõi noorimehi ka väga hästi omas kihelkonnas oleksivad võinud teha, aga laiduväärilizest hooletuzest tegemata jätsivad, seda on nemad agaruzega ja armastuzega omas kodupaigas teinud ja enestele kadumata mälestuze üles seadnud. Tulevik saab neid veel aastasadade pärast auu ja tänuga nimetama, kui mitme kiidetud rahvamehe nimi ammugi ju kõigest mälestuzest suutumaks kustunud. Kolga Jaani laulude korjandus on kõige täielizemate ja paremate hulka Eesti pinnal arvata. Äratagu see kaunis kogu ezivanemate vana vara veel viimsel tunnil Eesti noorimehi vanu rahvalauluzid korjama sääl, kus neid senni sugugi ei ole korjatud.

Võzu külas Kadrina kihelkonnas,
22. Juulil 1886.

Dr. J. Hurt.

Vorrede.

Vorliegende zweite Sammlung alter estnischer Volkslieder stammt in ihrem ganzen ansehnlichen Umfange aus dem Kirchspiel Klein-St.-Johannis im Fellinschen Kreise Livlands, nördlich vom Bözjäärw. Gesammelt wurden die Lieder in den Jahren 1876, 1877 und 1878 von dem Parochiallehrer Ch. r. G r a u, dem Seminaristen S. D r g u s a a r und dem stud. theol. J. B e r g m a n n. Die ersten zwölf Bogen (pag. 1 bis 192) erschienen schon 1884 in einem Doppelhefte als erste und zweite Lieferung der Sammlung, die zwölf weiteren Bogen (pag. 193—384) wurden im Jahre 1886 als dritte und vierte Lieferung gedruckt. Nun ist diese Partialsammlung abgeschlossen und die Besitzer derselben können alle vier Lieferungen mit dem Titelblatte und den beiden Vorreden in ein Bändchen binden lassen.

Eine deutsche Uebersetzung habe ich zu diesem zweiten Theil meiner „alten Harfe“ nicht liefern können, weil mir in meinem schweren Berufsleben die Zeit dazu fehlte. Die Hauptsache war und ist ja, daß der Originaltext gerettet und in genauer, getreuer Wiedergabe durch den Druck den Forschern zugänglich gemacht wird. Doch soll die Fortsetzung des Werkes, auf mehrfachen Wunsch von In- und Ausländern, wieder mit einer Uebersetzung versehen werden.

Da diese zweite Sammlung meiner lieben Volkslieder bei dem Leser die Kenntniß der estnischen Sprache voraussetzt, so unterlasse ich hier in der deutschen Vorrede, den orientirenden Inhalt der estnischen Vorrede zu wiederholen. Ich verweise insbesondere den wissenschaftlichen Leser auf die letztere. Dort findet er genügende Angaben über die Sammler und das

Sammeln dieser Lieder, über ihre Sänger und Sängerinnen, über die Urhandschriften dieser Sammlung und ihr Verhältniß zum gedruckten Text.

Anfänglich war es meine Absicht, dieser Liedersammlung auch eine Beschreibung des localen Dialectes voranzuschicken, in welchem diese Lieder gesungen und abgedruckt worden. Aber der Stoff wuchs mir so sehr unter den Händen, daß ich davon hier Abstand nahm. Ich werde statt dessen baldigst eine besondere Abhandlung über den kleinjobannischen Dialect veröffentlichen, nach welcher dann die Sprachforscher auch einige Versehen formaler Art corrigiren können, die sich in den vorliegenden Druck eingeschlichen haben. Ein kleines Verzeichniß störender Druckfehler findet der Leser in dem estnischen Vorwort (cf. pag. XVII). Im Uebrigen gehören diese kleinjobannischen Lieder zu den besten Klängen aus dem sangreichen estnischen Alterthum und können den Interessenten zum Studium nur empfohlen werden. Zugleich ist die Reichhaltigkeit der Sammlung ein schönes Zeugniß, welche Schätze der Vergangenheit noch gegenwärtig Liebe und Eifer in der Sache heben können und zwar in den Grenzen eines einzigen Kirchspiels. Ich kann die ehrenvolle, unvergeliche Leistung der drei Sammler nur als nachahmungswurdiges Beispiel allen jüngeren Esten, namentlich aber allen estnischen Studenten in ihren academischen Ferien, hinstellen. Möge dieses Beispiel reiche Nachfolge finden.

St. Petersburg,
den 25. Juli 1886.

Dr. J. Hurt.

25. Ei saand silku silmä nähä,
Kiiza lientä keele katsu.
Izäkene, taadikene!
Emäkene, memmekene!
Siis ma astsin aeda tiedä,
30. Kepsin kelderi radada:
Peä puutus sea lihasse,
Käed kuivisse kalusse,
Jalad alta ahvenisse,
Hõlmad õlle poolikusse,
35. Varvad viina veerändisse.
Sain ma maazik muile maile,
Ilus lille iemä'alle,
Kaunis lille kauge'elle:
Viizin naeru nartsudessa,
40. Ilu viizin hilpudessa.
Seäl ma astsin aeda tiedä,
Kepsin kelderi radada:
Mis mo pähä puutunessa?
Peä mull puutus pihlakasse,
45. Jalad alta haavadesse,
Käed kallid kaskedesse.
Mis mo kaela kahvateles?
Kaelu kaela kahvateles,
Jalad kal'l'a poolikusse,
50. Varvad vie veerändisse.
Võtsin käia nirtsakille,
Nirtsakille, närtsakille.

Nr. 285. Kus on tuodud, toedan peädä. 135.

- Läksin metsä kõndimaie:
Ies olli pikkä peerumetsä,
Taga laia laualaazi,
Keskel sie kodara metsä.
5. Oh sedä heädä peädevarju,
Kallist kaela varjukesta!
Kodo teätsin, kus ma kasvin,
Enne teätsin, kus eläzin.
Tühi teäb sedä tubada,
10. Kus meid viimäks viidänessä,
Ajäl pikäl annetasse,
Saaniil suurel svedetasse.
Viiässe sinna talusse,
Kus ukseš uherdi augud,
15. Sala augud sammastessa,
Kussa kuulab äiä kurja,

- Kussa vahib ämmä valju,
Kaeb sie käli kavala.
Nüüd ma ütlen ümber jälle,
20. Mõestatan mõlemitpidi:
Sie läheb läbi südäme,
Läbi mo ihu iluza,
Läbi palge'e punaze,
Mis nied nooremad nuravad,
25. Asjatunud haugutavad,
Tatilõuad tappelevad.
Uuest lüpsäd lüpstud lehmäd,
Joodad joodetud vazikad,
Söödäd söödetud veissed.
30. Kus on tuodud, toedan peädä,
Kus on viidud, viidan aega.

Nr. 286. Oh sina surma sõgeda. 136.

A.

- Oh sina surma sõgeda,
Oh sina katku kadeda,
Miks sa võtsid meie memme?
Eks võind murda muida puida,
5. Tappa tamme tütterida,
Võtta vahteri võzuda
Ennem kui võtsid meie memme!
Jätsid hulga hulkumaie,
Tuatäie tiutsumaie,
10. Nurgatäied nuttemaie,
Kamretäied karjumaie.
Jätsid meid onode hoida,
Jätsid meid tädide teädä,
Vanaema vaigistada.
15. Ono ei võtnud hoidevasse,
Tädi ei võtnud teädevässe,
Vanaemä vaigistada.
Siis mina nutsin, nurgad märjäd,
Seäl mina seizin, seenäd märjäd,
20. Kus siis karjun, kammer märgä,
Kus siis istsin ikkudessa:
Sinna kasvis kaazikmetsä,
Sinna ajas haavikmetsä,
Sinna paksu padrikmetsä,
25. Sinna leenä lepikmetsä.

B.

Oi sina surma sõgeda,
Või sina katku kavala,

- Suretid minu suguda!
 Miks võtsid minu võzuda,
 5. Miks suretid minu suguda?
 Sureta munde suguda,
 Sureta suure suguda!
 Suurel on pal'l'u suguda,
 Rikkal on pal'l'u rahada,
 10. Minul vaezel vaeya pal'l'u.

Nr. 287. Meie kaksi vaesta lasta. 137.

A.

- Meie kaksi vaesta lasta:
 Sa izātu, ma emātu,
 Sa sõbatu, ma sõletu,
 Sa linditā, ma lehetā!
 5. Lähme emā haua peäle,
 Lähme izā haua peäle,
 Kalli kalmu kaane peäle!
 Läksid izā haua peäle,
 Kalmu külmā kaane peäle,
 10. Teene pühkis teeze silmi,
 Teene teeze peäd silitās.
 Izäkene, taadikene!
 Võtsid surra, ei elādā,
 Tõuzu mo kirstu kinnitāmā!
 15. Izā ei mõistnud, izā ei kostnud,
 Izā ei hauasta kõnelend.
 Läksid siis emā haua peäle,
 Emā kalmu kaane peäle,
 Teene pühkis teeze silmi,
 20. Teene teeze peäd silitās.
 Emäkene, memmekene!
 Tõuze üles hauastagi,
 Tõuze sõba seädemaie,
 Annivakka valmistama,
 25. Tõuze luoma loogelesta,
 Loogelesta, poogelesta!
 Emā siis mõistis, vasta kostis,
 Emā hauasta kõneles:
 Oh mo tütär tillukene!
 30. Jumal sulle loogu loogelesta,
 Loogelesta, poogelesta!
 Mari so sõba seädelegu,
 Annivakka valmistagu!
 Tütär siis mõistis, kohe kostis
 35. Emäkene, memmekene!

- Tõuzu izi hauastagi,
Tõuzu izi ja tõota!
Emä siis mõistis, vasta kostis,
Emä hauasta kõneles:
40. Ei või tõusta, tütar nuori,
Ei või tõusta, ei tõota!
Muru mull kasnud mulla peäle,
Aruheinā hāu peäle,
Sinililled silmā peäle,
45. Kullerkupud kulmu peäle.
Tütār siis mõistis, jälle kostis:
Tõuzu ikki memmekene,
Tõuzu ikki ja tõota!
Ma tuon Virusta vikati,
50. Lustiverest luezukeze,
Niidan muru mullikille,
Aruheenā härgädelle,
Sinililled sikkudelle,
Kullerkupud kitsedelle.
55. Emä siis mõistis, jälle kostis,
Emä hauasta kõneles:
Ei või tõusta, tütar nuori,
Ei või tõusta, ei tõota!
Liiv mull rõhub rindazida,
60. Muld mull muljub morkkazida,
Sõmer litsub silmā peäle,
Kivikene kulmu peäle.
Tütār siis mõistis, jälle kostis:
Tõuze ikki memmekene,
65. Tõuze ikki ja tõota!
Ma tuon linnast liivasõela,
Muiltā mailtā mullasõela,
Saarelt tuon sõmera sõela,
Kingū otsast kivi sõela,
70. Sõelun liiva linna tiele,
Sõelun mulla muile maile,
Sõelun sõmera suosse,
Kivikezed kingū otsa.
Emä siis mõistis, kohe kostis,
75. Eite hauasta kõneles:
Ei või tõusta, tütar nuori,
Ei või tõusta, ei tõota!
Mull on juures mulla haizu,
Külles on ju kuolija haizu,
80. Sellās on mull surnu haizu.
Tütār siis mõistis, jälle kostis:
Tõuzu ikki, memmekene,

- Tõuzu ikki ja tõota!
Ma viin Virru vihtelemä,
85. Suome sauna küttemaie,
Mõzen juurest mulla haezu,
Pezen küllest kuolja haezu,
Vihtlen selläst surnu haezu,
Harin ihust haua haezu.
90. Emä siis mõistis, viimaks kostis,
Emä hauasta kõneles:
Oh mo tütar tillukene,
Ei või tõusta, ei tõota!
Kes on seda enne näenud,
95. Enne näenud, mueste kuulnud,
Et on kuolja kodussa,
Külmäjalga kamberissa!

B.

- Meie kaks vaesta lasta:
Sa izätä, ma emätä,
Sa sõleta, ma sõbata,
Sa linitä, ma pärjätä,
5. Sa rahata, ma helmitä.
- Lähme Jaanipäe kiriku:
Murerätikud käessä,
Murenumred nurke peäl,
Rääme kirjad rätikusse.
10. Lähme siis izä haua peäle,
Lähme siis emä haua peäle:
Tõuze üles, memmekene,
Tõuze ikki, memmekene,
Tõuze kirstu kinnitämä,
15. Veeme vakka valmistama!
Ei või tõusta, tütar nuori,
Ei või tõusta, ei tõota.
Mind on ammu hauda pantud,
Tunamullu tuodud siia.
20. Kask on kasnud kaela peäle,
Muru mulla kalda peäle,
Jaanikannid jalge peäle,
Kullerkupud kulmu peäle.
- Tõuze ikki, memmekene!
Ma niidan muru mullikille,
Aruheenä härgadelle,
Sinililled sikkadelle,
Kullerkupud vazikille,
Jaanikannid lammastelle.

C.

- Nutsid kaksi vaesta lasta
 Ühe emä haua peäle,
 Kahe kalmu kaane peäle,
 Valged rätikud käessä,
 5. Kuldakirjad rätikussa,
 Hõbenumber nurga peäle.
 Teene pühkis teeze silmi,
 Teene teeze peäd silutas.
 Oh me ühed õekezed,
 10. Ühe levä linnukezed,
 Ühe tua tallekezed!
 Kelle juure me läheme,
 Kelle armule ajame?
 Ei ole armu andijat
 15. Egä peä silutajat, —
 Kivi juure, kannu juure,
 Välläle varede juure.
 Tuleb tuuli, annab armu,
 Paestab päevä, peäd silutab.
 20. Nutsid kaksi vaesta lasta
 Ühe emä haua peäle:
 Tõuze üles, memmekene,
 Tõuze üles hauastagi,
 Karga vällä kalmustagi!
 25. Ei või tõusta, tütar nuori!
 Muru kasnud mulla peäle,
 Aruheina haua peäle,
 Sinililled silmä peäle.
 Tõuze ikki, memmekene,
 30. Tõuze ikki ja tõota!
 Ma tuon linnast vikatida,
 Niidan muru mulla peältä,
 Niidan muru mullikille,
 Aruheena haua peältä,
 35. Aruheena härgädelle,
 Sinililled silmä peältä,
 Sinililled sikkadelle,
 Kullerkupud kulmu peältä,
 Kullerkupud kukkedelle.
 40. Ei või tõusta, tütar nuori,
 Ei või tõusta, ei tõota!
 Tõuze ikki, memmekene,
 Tõuze mo kirstu kinnitämä,
 Mari vakka valmistama!
 45. Ei või tõusta, tütar nuori!
 Kes on enne sedä näenud,

Et on kuolija kodusse,
Hingeheitjä elusse?

Nr. 288. Oma memm ja võõras memm. 138.

A.

Oma memm olli mull memmekene,
Võeras memm mull on võegas memm.

- Oma memm olli mull memmekene,
Kuulis mind kodo tulevat,
5. Taga laane laulevada,
Ette laane helkivada:
Kuule kust tuleb tütar nuori!
Võta leibä laua peältä,
Nuga teeze nurga peältä,
10. Kalakaussi keske'elta.
Võeras memm mull on võegas memm,
Kuuleb mind koju tuleva,
Taga laane laulevada,
Ette laane helkivada:
15. Kuule kust tuleb tütar nuori!
Küllä sööja, küllä jooja,
Küllä kandija külässe.
Ahkerdab kõik oma kõhtu,
Pistab kõik eneze puhku,
20. Ei jätä üle ühtegi!

B.

Kes tuli vällä kuulamaie?
Emä tuli vällä kuulamaie:
Kuule kus laalab kulla lindu,
Helgib sie emäkanake,

5. Laalab laane västerikku!
Panni söögi laua peäle,
Panni levä laua peäle,
Nua laua nurga peäle:
Lõika leibä, tütar nuori,
10. Sa tuled vällästä väzinud,
Tüö juuresta tüdinud,
Ie otsasta igänud.
Panni pingi pörmandalle:
Istu maha, tütar nuori!
15. Panni põhud pörmandalle:
Heedä maha, tütar nuori!
Oma memm olli memmekene,
Oma taat olli taadikene.
Käskis võtta võida leibä,

20. Võtta kirstust kinnitusta,
Kaane alta kannatesta.
Võtsin võid, ei vähenend,
Katsin kala, ei kahanend.
Izä üteli hiire peäle,
25. Emä kaevas kassi peäle:
Olli izi hiirekene,
Kahejalgne kassikene.
Võeras memm on võegas memme,
Võeras taat on võllaskaela.
30. Kuulis mind kodo tuleva,
Kuulis laanes laulevada,
Karu murrus kauge'ella,
Kutsus vällä kuulamaie:
Ju kuulusse kuri tuleva,
35. Tuleb kui kuri koduje,
Astub kui maru majasse,
Kodo tuleb küllä sööjä,
Küllä sööjä, küllä jooja,
Küllä kandija külässe.
40. Mina mõistsin, jälle kostsin:
Mis ma viin viest külässe,
Aganista annan muile,
Taarist teestele tōotan?
- Võeras memme on võegas memme,
45. Võeras taati on võllaskaela:
Ütleb härjä söögis söövä.
Mina mõistsin, jälle kostsin:
Mis saab härjäst söögis süüä?
Kont on suuri, nahk on paksu,
50. Liha vahel veidikene.
Vaadi õlut, joogis joova:
Mis saab sellest joogis juua
Mõsk on alla, vaht on peäle,
Õlut vahel veidikene.
55. Võeras memme on võegas memme:
Kässis mind tules magada,
Tulekiires kikerdädä.
Mina mõistsin, jälle kostsin:
Ennemp tie tuline kuube,
60. Sädemestä särgikene,
Kübemest kübäräkene,
Tulekiirest kindad kätte,
Siis ma võin tules magada,
Tulekiires kikerdädä.

Nr. 289. Kodo meidä oodatasse. 139.

A.

- Kodo meidä oodatasse,
 Värävisse vaadatasse
 Kes sie meid koduje uotab,
 Kes sie meid värävis vaatab?
5. Oma memme memmekene.
 Memm mull vahib värävisse,
 Koeral koogike käessä,
 Kassil kakku kaindelassa.
- Oma memm mull olli memmekene.
10. Kui kuulis kodo tuleva,
 Võttis üteldä kodosta:
 Hüppä Eltse, karga Kaie,
 Tantsi Tammiku Mareta!
 Võta värävid võrusta,
15. Uksed ummirõngastesta,
 Kui tuleb tütar koduje,
 Kajo koogo kiigutaja,
 Ukse lingi liigutaja,
 Vie pange veeretäjä.
20. Hüppä Eltse, karga Kaie,
 Tantsi Tammiku Mareta!
 Pane lauda põrmandulle,
 Pane leibä laua peäle,
 Nuga teeze nurga peäle.
25. Kui tuleb tütar koduje,
 Tuo siis õled põrmandulle,
 Pane padjad õlgi peäle,
 Laota lina laiiali.
 Oh mo tütar tillukene!
30. Küll oled karjasta väzinud,
 Joozusta juba tüdinud.
- Võeras memm mull on võegas memm.
- Kui kuuleb kodo tuleva,
 Võtab üteldä kodossa:
35. Hüppä Eltse, karga Kaie,
 Tantsi Tammiku Mareta!
 Pane sie väräv võrusse,
 Uksed ummirõngastesse.
 Ju tuleb kuri koduje,
40. Küllä sööjä, küllä jooja,
 Küllä kandija külässe.
- Võeras memme, võegas memme!
 Mis viin viest külässe,

- Aganist ma annan muile, 888 10
45. Taarist teezele talule?

B.

- Kodo meidä oodatasse,
Värävisse vaadatasse.
Kes sie meid kodo uotab,
Kes sie värävis vaatab?
5. Kodo uotab kuldamemme,
Värävisse vaskitaati,
Kuna tuleb kodo tütär nuori,
Kuna tuleb kajolt vetta tuoma.
Izä kirves tahab ihuda,
10. Velle väits tahab hall'astada,
Izä kirves heitnud killu,
Velle väitsä roostetanud.
Läksin merelt vetta tuoma,
Mere äärest hallikasta,
15. Kuulzin meres mängitävä,
Mere ääres hällitävä.
Läksin merre mängimaie,
Mere ääre hällimaie.
Mängsin kuu, mängsin kaksi,
20. Mängsin kuu kolmandalle,
Natukeze nelländälle,
Veidikeze viiendälle,
Peäle mõne päeväkeze.
Viizin vetta memmelegi,
25. Memm mind kähvis kämmelille;
Viizin vetta taadilegi,
Taat mind peksis piitsalegi;
Viizin vetta vennälegi,
Vend mind peksis peerulegi;
30. Viizin vetta õelegi,
Õde hullu haugutama;
Viizin vett vennänaezele,
Vennanaene naezukene
Andis mulle hallid sukad,
35. Niedki pooleli pietud.

Nr. 290. Kui mina ära sureksin. 140.

- Oh mo sugu suurekene,
Minu võza laiakene,
Kuulake minu järele!
Kui mina ära sureksin:
5. Ää mulle tehke kuuze kirstu,
Kuusk on kuri kuivamaie;

- Ää mulle tehke haava kirstu,
 Haav on kuri hallitama;
 Ää mulle tehke lepä kirstu,
 Lepp on kuri liekimaie;
 10. Ää mulle tehke pajo kirstu,
 Pajo kuri pakatama.
 Oh mo sugu suurekene!
 Tehke mulle kivine kirstu,
 15. Pange paazine põranda,
 Pange põõnad põdrasarvist,
 Pange pulgad pukisarvist.
 Pange kiilud kitsesarvist.
 Oh mo sugu suurekene!
 20. Kui teie läete mattemaie:
 Ärä mind viige riele,
 Jalad ripuvad riele;
 Ärä mind viige vankurille,
 Peä mull vaarub vankurille;
 25. Ärä mind kandke kaarikulle,
 Kehä kallub kaarikulle;
 Ärä mind tõstke tõldadesse,
 Tõllas tõuzeksin elämä.
 Oh mo sugu suurekene!
 30. Kandke kohe käe peäle,
 Viige viie sõrme peäle.
 Oh mo sugu suurekene!
 Hüüäväd kiriku kelläd:
 Huua hua, puua paua!
 35. Kohe sie neidu maeti?
 Kullatse kiriku sisse,
 Hõbedaze õue alla.
 Mis siis kasvis kalmu peäle?
 Kullerkupud, nallernaadid,
 40. Saksa sirge'ed sibulad,
 Orasroho otsakezed,
 Küüslaugu küünekezed.
 Kes siis nutab suu ääres?
 Sugu nutab suu ääres.
 45. Kuhu sie peigu maeti?
 Kuramaale kuuzikusse,
 Virumaale vitsikusse,
 Harjumaale haavikusse.
 Mis siis kasvis kalmu peäle?
 50. Varesnaadid, varsakabjad,
 Koerputked, kobrojuured.
 Kes siis nutab suu ääres?

- Suzi nutab suu ääres,
 Karu kalmu kalda'alle,
 55. Rebäne rie jälile.

Nr. 291. Põdezin mina, põdezin. 141.

A.

- Läksin metsä kõndimaie,
 Hommokulla hulkumaie,
 Uduzella hommokulla,
 Varazella valge'ella,
 5. Karedalla kaste'ella,
 Hobo päitse'ed peossa,
 Varsa valja'ad käessä.
 Mis ma leitsin metsestägi?
 Leitsin põdra põllustagi,
 10. Karu kaeranurmestagi.
 Juozin kodo üttelemä:
 Jaagukene, poizikene!
 Tõmma püssi peeningilta,
 Tinanuoli nurga peältä.
 15. Anna enne haaveldega,
 Loe loodized järele.
 Läksime põtra põrutama,
 Karu maha kõmmutama.
 Põder läks maha põksatelles,
 20. Karu läks maha kapsatelles,
 Minu pea lõksatelles.
 Põdezin mina, põdezin:
 Kuuzi kuivada suveda,
 Kümme külmä talvekesta,
 25. Kuuzi sängi ma kulutin,
 Sada sammasta mäenzin.
 Kes tuli minda vaatamaie?
 Izä tuli minda vaatamaie.
 Kes tuli minda vaatamaie?
 30. Emä tuli minda vaatamaie.
 Kes tuli minda vaatamaie?
 Õed tullid minda vaatamaie.
 Kes tullid mind viel vaatamaie?
 Vennäd tullid vaatamaie.
 35. Mis nad mulle kaaza tõevad?
 Kust nad tullivad kullatsed?
 Izä tuli halli Harjumaalta,
 Emä paksu Paide'esta,
 Vennäd valge'ed Virusta,
 40. Õed suured Soome maalta.

Izä tõi miepudeli,
 Emä tõi sealihada,
 Vennäd tõeivad viinalaazid,
 Šed tõid mull õllekannud.

45. Mina izät palvelemä:
 Kulla izä, hellä izä!
 Ärä mull tehke kuuzekirstu,
 Egä tehke lepäkirstu,
 Egä tehke haavakirstu.
50. Kuusk on kuri kopitama,
 Haav on halva hallitama,
 Lepp on kuri läpätämä.
 Tehke mull kivine kirstu,
 Sikasarvista sagarad,
55. Põdrasarvist põdnakezed.
 Izäkene, taadikene!
 Ärä mind viige riele,
 Egä kantke kaarikille,
 Egä viige vankurille.
60. Viige mind viie sõrme peäle,
 Kantke kahe käe peäle,
 Viige mind Viru kiriku,
 Pange Paideje magama,
 Kullatse kiriku aida,
65. Hõbedaste õrte alla,
 Vaskize väräti alla.
 Sai sie neidu sinna viidud,
 Mis sis kasvis haua peäle,
 Kazus kalmu kaane peäle?
70. Kүүslaugu küünekezed,
 Orasrohõ otsakesed,
 Saksa sirsige'ed sibulad.

B.

- Läksin metsä müödä tiedä,
 Izi käizin suuri tiedä,
 Rakid käizid müödä randa,
 Ajazid müödä aruzid.
5. Leitsid põdra põvza'asta,
 Sinisarve saare peältä.
 Juozin kodo üttelemä:
 Jaagukene, vennäkene!
 Võta püssi peeningilta.
10. Nuoli tua nurga peältä,
 Anna enne haavelida,
 Laze luodizid järele.

- Põder maha põksateles,
Minu peä lõksateles.
15. Põdezin mina, põdezin
Kuuzi kuivada suveda,
Kümme külmädä talveda
Kes tuleb minda vaatamaie?
Minu sugu Soomemaale,
20. Izä halli Harjumaale,
Emä paksu Paide'essa,
Vennäd valge'ed Virussa,
Šed suured Soomemaale.
Izä tulli halli Harjumaalta,
25. Emä paksu Paide'esta,
Vennäd valge'ed Virusta,
Šed suured Soomemaalta.
Izä tõi miepudeli,
Emä tõi sealihada,
30. Vennäd tõeivad võedu leibä,
Šed tõid kana munada.
Izäkene, taadikene!
Ei ma taha miepudelit.
Emäkene, memmekene!
35. Ei ma süö sealihada.
Vennäkezed, helläd velläd!
Ei ma võta võedu leibä.
Šekezed, noorekezed!
Ei katsu kana munada.
40. Kui mina ärä sureksin:
Ää mull tehke kuuzekirstu,
Kuusk on kuri kopitama;
Egä tehke haavakirstu,
Haav läheb alta hällitama;
45. Äрге tehke lepäkirstu,
Lepp on kuri läpästämä.
Tehke mull kivine kirstu,
Sikasarvista sagnarad,
Põdraluista põõnad peäle.
50. Ää mind viige rie peäle,
Egä kantke kaarikusse,
Vapustage vankurilla,
Egä pange ratsu peäle,
Rats on kuri raputama.
55. Viige viie sõrme peäle,
Kantke kahe käe peäle,
Viige siis Viru kiriku,
Pange Paideje magama

C.

- Jaagukene, poizikene!
 Võta püssi peeningilta,
 Tinanuoli nurga peältä,
 Mine põtra laskemaie.
5. Anna enne haaveldega,
 Kukuta siis kuulidega,
 Laze laadizid järele.
 Lassin põdra püssilegi,
 Lassin karu kuulilegi,
10. Põder metsä pōkateles,
 Karu kaera kargateles,
 Minu peä aga pōrkas haava.
 Põdezin mina, põdezin
 Kuuzi kuivada suveda,
15. Seetse seisvät talvekesta,
 Kümme külmädä kevädet.
 Kes tulli minda vaatamaie?
 Oma hellä emäkene,
 Mezimarja memmekene,
20. Šed mull tullid, võtsutazid,
 Vennäd tullid, veänzid peädä.
 Emä tõi sea lihada,
 Šed tõi miekarika.
 Kui tullid vennäd, veänzid peädä,
25. Minap mõistsin, vasta kostsin:
 Oh minu helläd vennäkezed!
 Püss olli suuri, raud olli raske,
 Tina olli pal'lu, ruotsu paksu.
 Sest sie pärä pōrgateles,
30. Palge vasta paugateles,
 Minu haiges haavateles.

Nr. 292. Kolm olli halva alla ilma. 142.

- Kolm olli halva alla ilma,
 Pärätumaid peäle ilma:
 Üks olli poega izātu,
 Teenep olli tütär emātu,
5. Kolmas vaene leskenaene.
 Kust tunti poega izātu?
 Kirikusse käieššägi,
 Altarille astudessa:
 Kaabuke tall karratagi,
10. Vüö tall vüöle pandelita,
 Saabas ilma sääretägi.
 Seält tunti poega izātu.

- Kust tunti tütär emätu?
Kirikusse käiessägi,
Altarille astudessa:
15. Peä tall ilma pärjätägi,
Ei ole raha kaelassagi,
Sõrmed ilma sõrmusseta,
Palapoolik poogelita.
20. Seält tunti tütär emätu.
Kust tunti vaene leskenaeene?
Kirikusse käiessägi,
Altarille astudessa:
Tanu peäs tall paelatagi,
25. Palapoolik poogatagi,
Ei ole upsi ummiskingi,
Kus ta istub, iste märgä,
Kus ta seezäb, seenäd märjäd.
Heedäb õhta'alt magama,
30. Püöräb sellä, seenäd märjäd,
Püöräb külle, külled külmäd,
Küll on külmäd küllelauad,
Jäätänud jalutsi lauad.
Tõuzub ta hommoko ülesse:
35. Künär vetta alla kaela,
Vaks on vetta peäle varva.
Alt siis saab hani ujuda,
Pardikene palge'esse.

Nr. 293. Kolm vaest. 143.

- Eks te, eks te, neitsikezed,
Eks te mullusta mäletä,
Tunamullusta tuleta,
Mullusta tule-azeta,
5. Kus me viimäks võida sõeme,
Viimi või õluta jõeme?
Sinna kasvis suuri saari,
Suuri saari, harva oksa,
Harva oksa, laia lehti.
10. Seäl nied käod kukkelezid,
Helläd linnud helkelezid:
Üks seäl kukkus kulla keeli,
Teene helkis hellä keeli,
Kolmas vaakus väinu keeli.
15. Peretütär neitsikene,
Läks ta kajeta vaita tuoma,
Kuulis käod kukkuvada,
Helläd linnud helkivada.

- Juozis tuppä ütlemäie :
20. Emäkene, memmekene !
 Mis nied käod kukkelevad,
 Helläd linnud helkelevad ?
 Ärä naera, tütar nuori !
 Nied on kolme vaesta lasta :
25. Mis seäl kukub kulda keeli,
 Sie olli tütar emätä ;
 Mis seäl helgib hellä keeli,
 Sie olli poega izätä ;
 Mis seäl vaagub vainu keeli,
 Sie on vaene leskenaene.
30. Kust tuntasse tütar emätä,
 Kust tuntasse poega izätä,
 Kust aga vaene leskenaene ?
 Kirikusse käiessägi,
35. Altarille astudessa :
 Ei ole jalas vikelsukka,
 Peä neil harjata silitud,
 Lezel on tanu tahita.

Nr. 294. Miks on norkus noored mehed ? 144.

- Miks on norkus noored mehed,
 Norkus noored poizikezed,
 Kurvad kõrge'ed kübäräd,
 Laiad kaabud kahjulezed ?
5. Sest on norkus noored mehed,
 Norkus noored poizikezed :
 Kül'm on võtnud kütisodra,
 Välk on võtnud vällä odra,
 Rahe rukki'id rabanud.
10. Sest on norkus noored mehed,
 Norkus noored poizikezed,
 Kurvad kõrge'ed kübäräd,
 Laiad kaabud kahjulezed.

Nr. 295. Karjatse kaebdus. 145.

- Muud käizid kirikutiedä,
 Mina käizin karjatiedä ;
 Muud laulzid kirikulaulu,
 Mina laulzin karjalaulu ;
5. Muud kuulzid kirikukellä,
 Mina kuulzin karjakellä,
 Lepikussa lehmäkellä,
 Haavikus hoboste kellä.

VIII.

Nr. 296. Orja laul. 146.

A.

- Küll mina tundsin orja hoole,
 Orja hoole, vaeze vaeva,
 Kudas orjas oldanessa,
 Kaskijalas käidänessä:
5. Ori peäb uzin olema,
 Kaskijalga kärmä'asse.
 Heedäb õhta'alt magama:
 Paneb hoole õrre peäle,
 Mure musta parre peäle.
10. Tõuzub hommokult ülesse:
 Võtab hoole õrre peältä,
 Mure musta parre peältä,
 Joostes tuob tule külästä,
 Karates vie kajolta.
15. Oh ma vaene orjalapsi!
 Mis mull palgas paezatsasse,
 Mis mull annis annetasse?
 Meri mull musta joogikappa,
 Taevas mull laia söögilauda:
20. Sie mull annis annetasse,
 Sie mull palgas paezatsasse.
 Küll olli vares varane,
 Enne päevä pääzukene:
 Varazem viel vaenelapsi.
25. Ingel tulli taeva'asta:
 Peremies, peremehike,
 Tule taeva, peremehike,
 Võta kangas kaindelasse,
 Künärpuu pikkä peosse,
30. Maksa ärä orja palka.
 Alla anti raudatuoli,
 Ette panti raudalauda,
 Kätte tõrvane karikas:
 Peremies, peremehike,
35. Süõ sa tulda, juo sa tõrva!
 Ingel tulli taeva'asta,
 Kutsus orja taeva'asse:
 Tule taeva, võta vaeval!
 Mis tall alla annetie?
40. Alla anti kuldatuoli.
 Mis tall ette pannetie?
 Ette panti kuldalauda.

- Mis tall ette kannetie ?
 Ies tall kullatsed karikad.
 45. Oh sa vaene orjalapsi,
 Süö sa kulda, juo sa metta !

B.

- Küll mina tunnen orja hoole,
 Orja hoole, vaeze vaeva.
 Ori magab õrre peäle,
 Palgalene parre peäle.
 5. Ori peäb uzin olema,
 Käskijalga hästi kärmäs :
 Üöd otsa hobeste õidzes,
 Päeväd kõige karja õidzes,
 Koidos peän kodos olema,
 10. Hiljut peän ukсед avama,
 Taza lingid liigutama,
 Et ei ulu uued ukсед,
 Egä paugu paksud lauad,
 Karju saarized sagarad,
 15. Et ei ärkä perenaene,
 Et ei ärkä peremies.
 Võtsin hõlpemed õlale,
 Kaelakoogod kaela peäle,
 Raudapanged hõlpe otsa :
 20. Läksin merelt vetta tuoma.
 Kes mo vasta või tuleksi ?
 Tulli Mari neitsikene.
 Võttis hõiku orjalasta :
 Oh sa vaene orjalapsi !
 25. Kunas sa une magazid,
 Päevä väzimust puhazid ?
 Tule taeva, orjakene,
 Tule taeva vaatamaie !
 Läksin taeva vaatamaie
 30. Mina hiljuke iessä,
 Peremies pikkä perässä,
 Kangapaaki kaindelassa,
 Künärpuu pikkä peossa :
 Tule, ori, võta oma,
 35. Tule, vaene, võta vaeva,
 Palgalene, võta palka !
 Mina mõistsin, vasta kostsin :
 Peremies, peremehike !
 Kui sa ei maksnud seüle maale,
 40. Siis ärä maksa siiä maale,
 Kes mina riksinnaluidu,

- Kakestazin kaelaluida,
Teie tüüdä tehjessagi.
Küll sai päini tehjä tüödä :
45. Ei saand pähä pärjäkestä ;
Küll sai kaelu tehjä tüödä :
Ei saand kaela helmekorda ;
Küll sai rindu tehjä tüödä :
Ei saand rindu reezikestä ;
50. Küll sai võini tehjä tüödä :
Ei saand vüöle vüökestä ;
Küll sai põlvi tehjä tüödä :
Ei saand põlvi põllekesta.
Peremies uuesti pajatas :
55. Tule ikki, orjakene,
Tule, orja, võta oma,
Tule, vaene, võta vaeva
Pikemilla künärdella,
Laiemilla kangastella !
60. Mina mõistsin, jälle kostsin :
Peremies, peremehike !
Juba Mari mulle maksnud,
Taeva Taati mull tasunud.

C.

- Peremies, peremehike,
Perenaene, naezukene !
Maksa ära orja palka,
Orja palka, vaeze vaeva,
5. Suileze suve vaeva !
Kui sa ei maksa siiä maale,
Küll sa maksad taeva'assa,
Maksad Marija majassa.
Käid künärpuu käessä,
10. Kangapaaki kaindelassa,
Rõõvarull' risti õlale :
Tule, vaene, võta vaeva,
Tule, ori, võta oma,
Sulane, suvine vaeva !
15. Ori mõistis, vasta kostis :
Kui sa ei maksnud sinna maale,
Ei ma taha taeva'assa, —
Kus mo küüdsed külmetäzid,
Sõrme otsad sõitelezid,
20. Šlanukid õhutazid,
Varva'ad valu ajazid,
Kus ma riksin rinnaluida,
Kakestazin kaelaluida,

Põrutazin põlveluida.

25. Seäl on valmis vaskisammas,
Kus so peä raiutasse,
Seäl on valmis vaskikatel,
Kus so kehä keedetässe.

D.

- Ärä teätsin orja põlve,
Orja põlve, vaeze vaeva,
Kudas orjas oltanessa,
Käskijalas käidänessä.
5. Ori peäb usin olema,
Käskijalg peäb käimä kärmäst.
Muu pere heedäb magama,
Ori läheb üösi härjä karja,
Puhte läheb pulli karja,
10. Enne valget varsa karja,
Koedos peäb kodo olema,
Hiljut peäb ukсед avama,
Taza lingid liigutama,
Et ei hulu uued ukсед,
15. Karju kaskized sägarad.
Kui läksin õhtul kodosta,
Antsin uksele õluta,
Sagarille saatsin viina,
Antsin kanale kezida,
20. Kukel kuivi rukki'ida,
Et ei laulnud kurja kukke,
Kõerutand kana kadeda.
Muu pere alles magamas,
Ori läheb härjil kündemaie.
25. Kes talle vasta või tuleksi?
Tulli teene orjapoissi:
Kunas, kunas, vennäkene,
Kunas sa une magazid,
Kunas tunni tukastazid?
30. Ustela une magazin,
Tua iessä tukastazin.
Ori magab õrré peäl
Ja pall'a puhta parte peäl.

Nr. 297. Ikki peab ori ojuma. 147.

- Tuleks või tulista lunda,
Sajaks raudasta raheta,
Tilguks tinavihmukesta:
Ikki peab ori ojuma,
5. Ikki vaene vanderdama,

Orjalaps läbi ojuma,
 Palgapoiss läbi pugema.
 Küll tien tüödä, ei tänätä,
 Näen vaeva, vannutasse.

Nr. 298. Meil on kuri kubja põli. 148.

- Meil on kuri kubja põli,
 Vali vana härrä põli.
 Kuri pantud kubijasse,
 Vali valda valitsema.
5. Mehed mõiza'as alati,
 Naezed käeväd mõiza tiedä,
 Munakinda'ad käessä,
 Hani hal'las alla hõlma,
 Kana kallis kaindelassa,
10. Viiväd mesti meelitesse,
 Linna härräl lepitädä:
 Ehk siis meelis meie härrä,
 Ehk siis lepis linna härrä,
 Ehk siis vaikis vana härrä.

Nr. 299. Kurat pantud kubijasse. 149.

- Teolapsed tillukezed,
 Vaezed vallaneitsikezed!
 Kurat pantud kubijasse,
 Pagan valla päälikusse,
5. Saadan säetud kilterisse.
 Mehed mõiza'as alati,
 Tüdreku käeväd teole,
 Naezed uksile huluvad,
 Kanapaarid kaindelassa,
10. Hani hal'las alla hõlma.
 Mehed pakussa paluvad:
 Oh mo härtu härräkene!
 Kuri meil pantud kubijasse,
 Vali valla päälikusse,
15. Kibe pantud kilterisse!
 Tüdiväd mehed tugevad,
 Väziväd mehed vägeväd,
 Miks siis ei tüdi tütlapsed,
 Vaibu vaeze me kanazed?
20. Küll mina tüdin tütlapsi,
 Vaibun vaeze me kanane.
 Nägin aga saksa sõitevada,
 Izi vasta palvelema:
 Oh minu härtu härräkene,

25. Kuldakruoni prouakene!
Tõuzu üles tõllastagi,
Tõuzu üles tooli peältä,
Astu aknaraami peäle,
Vaata oma valla peäle,
30. Kudas so valda vaevatasse,
Pizukezi piinatasse!
Kuri meil pantud kubijasse,
Vali valla päälikusse,
Kibe säetud kilterisse.
35. Aab ta valla varda'asse,
Teolapsed teibä'asse.
Oh mo härtu härräkene,
Kuldakruoni prouakene!
Pane kubjas kurgedesse,
40. Kilter adra kiiludesse,
Valla päalik varda'asse,
Täägimiezi teibä'asse.
Siis pääzes valda vaevastagi,
Pizukezed piinastagi.

Nr. 300. Käizin tilluke teole. 150.

- Käizin tilluke teole,
Alati abivaemusse.
Kui mina küütsin vällä peäle,
Tulli kubjas mõiza puolta,
5. Kilter Kiima kõrtsi puolta,
Vedäs vemmältä järele,
Kandis kaegasta õlale,
Lõi mull pieni pihtu müödä,
Šhukeizi õlazid müödä.
10. Ma läksin mõiza kaibelema:
Oh mo härtu härräkene,
Kuldakruoni prouakene!
Tõuze üles tuolistagi,
Astu aknaraami peäle,
15. Toeta nurga nõjale,
Vaata oma valla peäle,
Kudas so valda vaevatasse,
Pizukeizi piinatasse,
Valda aetasse vardasse,
20. Teopoissi teibä'asse.

Nr. 301. Oh minu kubjas kullakene! 151.

Oh minu kubjas kullakene,
Kilter kirju linnukene,
Võta mo tütar teole!

- Tullin izi tillukene.
5. Kubjas mõetis mõedumaada,
Tüki mõetis söödimaada,
Teeze tüki kütismaada.
Ärä mina veänzin värssi sarved,
Puestazin pulli sarved.
10. Kubjas tulli mõiza puolta,
Vedäs vemmältä järele
Minu vaeze turja tarvis.
Mina mõistsin, kohe kostsin:
Oh minu kulla kubjakene,
15. Kilter kirju linnukene!
Ärä mina veänzin värssi sarved,
Puestazin pulli sarved.
Oh minu kubjas kullakene,
Kilter kirju linnukene!
20. Laze lapsed lõune'elle,
Õiget aega õhta'alle!

Nr. 302. Ollin tilluke teole. 152.

- Ollin tilluke teole,
Läksin rääguke rehele,
Väeti härrä vällä peäle:
Hästi küntsin härrä välläd,
5. Risti rästi Riia vällä,
Põigiti Põltsama välläd.
Tulli kubjas mõiza puolta,
Kilter Kiima kõrtsi puolta,
Vedäs vemmältä järele,
10. Kandis kaegast käindelassa:
Viis olli vindunud pajozid,
Kümme turda toomingada,
Seetse lõi ta sellä peäle,
Kahessa lõi ta kaela peäle,
15. Kümme külle luie peäle.
Mina kubjast noogotama:
Uot, uot kubjas, no no kubjas!
Las tuleb lauba õhtukene,
Ma tahas härräle kaevata.
20. Kubjas pakku pannetasse,
Kilter kivikelderisse.
Kubjas saab mind siis paluma:
Tillukene teopoissi,
Peästä mull pakku jalusta,
25. Kilter kivikelderista!

Nr. 303. Kuu ma olin kubja alla. 153.

Kuu ma olin kubja alla,
Viizi kiltre vitsa alla.

Meie kubjas kullakene,
Kilter hellä linnukene:

5. Ärä ole mulle kurja,
Mulle kurja, vaezel valju!
Meil on kuri kubja põli,
Küll on kibe kiltre põli,
Vali vana härrä põli.
10. Kubjas kuri mõiza'assa:
Aab ta valla varda'asse,
Teolapsed teibä'asse,
Pizikezed pilpa'asse.
Oh sa härtu härräkene,
15. Kuldakruoni prouakene!
Vaata vällä valla peäle,
Kudas sedä valda vaevatasse.
Mehed pakussa paluvad,
Naezed uksila huluvad.
20. Naezed käeväd mõiza tiedä,
Munakinda'ad käessä,
Lammas lauku vankerilla,
Hani hal'as alla hõlma,
Kana kal'is kaindelassa,
25. Viiväd meestest meeleheädä.
Mina kubjast haugutama:
Uot, not, kubjas, no, no, kubjas!
Sull on aze ammu val'mis,
Katel on val'mis valatud,
30. Põrgus val'mis vaskikatel.
Seäl sa kied kibedasti,
Teopoizid teeväd tulda,
Abivaemud aavad halgu,
Varized valuzamini.

Nr. 304. Püüdsin kubjale kalada. 154.

Kaua käizin karjassagi,
Kaua karja hoole peäle,
Tilluke käizin teole,
Alati abivaemusse.

5. Püütsin kubjale kalada,
Kilterille lutsuzida,
Et võizin võzas magada,
Rehe taga ringutada.
Ei mind tohtnud Toomas lütä,

10. Egä Andres haugutada.
Ma püüän kubjale kalada,
Kilterille lutsuzida.

Nr. 305. Hanekarjane ja kubijas. 155.

- Muele anti muida tüödä,
Mulle tüödä hõlbukesta:
Hanid hoida, kanad kaitse,
Varvasjalad vaigistada,
5. Lestäsjalad lepitädä.
Ajazin hanid ojale,
Lestäsjalad lepikusse.
Tulli kulli kurja küüzi,
Halli jõnni haavikusta,
10. Laia käppä laane alta.
Ajäs mo hanid ojalta,
Keerutas kanad kezältä,
Lestäsjalad lepikusta
Sain siis vaene mies valama,
15. Püksid põigiti peossa,
Kaltsud kaksiti õlale,
Sukad suus ja kaltsud kaelas,
Hame hammaste vahele.
Võtan küüri kõrtsi poole,
20. Võtan reizi rehe poole,
Mõtlen minnä mõiza'asse.
Võtsin kubjasta paluda:
Oh minu kubjas kullakene,
Kilter kirju linnukene!
25. Ajazin hanid ojale,
Keeräzin kanad kezäle,
Viibizin vilet ajama,
Pajopilli puhkumaie.
Tulli kuri kuuzikusta,
30. Halli jõnni haavikusta,
Laia käppä laane alta,
Ajäs mo hanid ojasta,
Keeräs mo kanad kezältä.
Kubjas minda ähvärdämä,
35. Mina kubjast noogotama:
Uot, uot, kubjas, las, las kubjas,
Las tuleb lauba õhtukene,
Pühäbäne päeväkene, —
Põrgus valmis vaskikatel,
40. Seäl so kehä keedetässe,
Liha liipa lõegatasse,

Kondid kokko korjatasse,
Nööri otsa aetasse.

Nr. 306. Pühäbä pühä pidäzin. 156.

A.

- Pühäbä pühä pidäzin,
Esmäbä une magazin,
Tõõziba läksin teole.
- Kubjas mõetis mõedumaada:
5. Muele anti häidä maida,
Mulle anti ääremaida.
Seäl mina küntsin küüdu sarved,
Murtsin ärä musta sarved,
Küütu kündis, selgä nõkkus,
10. Val'gi vedäs, peä vabizes.
Tulli aga kubjas mõiza puolta,
Kilter kivivare puolta,
Vedäs vemmältä järele
Minu vaeze turja tarvis.
15. Mina kubjast palvelema:
Oh kubjas, kuldakepikene,
Kilter kirju linnukene!
Ärä mina küntsin küüdu sarved,
Murtsin maha musta sarved.
20. Kubjas aga keppi kõegutama,
Mina jalgu juhatama.
Juozin mõiza härrä ette,
Juozin mõiza proua ette,
Loto lõdizes käessä:
25. Oh mo härtu härräkene,
Kuldakruoni prouakene!
Ma tullin tänä teole:
Muele anti häidä maida,
Mulle anti ääremaida,
30. Seäl mina küntsin küüdu sarved,
Murtsin maha musta sarved.
Härrä siis äkisti ähvärdäs,
Proua silmä pilgutäs:
Viige sie lurjus vemmälille,
35. Rohitsege roovi alla,
Parandage piitsalegi!

B.

Pühäbä pühä pidäzin,
Esmäbä une magazin,
Tõõziba läksin teole.

- Istsin kõrtsi laua peäle :
5. Ei siis maksnud vähe viina
Egä õiged õlletaabid.
Vaatsin vaskizid värävid,
Uuristatud uksezida.
Tulli kubjas mõiza puolta,
10. Kilter Kiima kõrtsi puolta,
Vidäs vemmältä järele,
Kandis turda toomingada,
Kõik ollid minu turja tarvis.
Kust siis saks nied saapad sai,
15. Kilter omal kingäd jalga?
Peremehe perzenahast,
Teopoizi turja nahast.
Kubjas mõetis mõedumaada :
20. Muele andis muuda maada,
Mulle maada metsämaada,
Noore kuuziku alusta.
Seäl ma murtsin mustu sarved,
Kakestazin ruuna kaela.

Nr. 307. Härrad iksid ikke'essa. 157.

- Teopoizid tillukezed,
Vallapoizid vaezukezed !
Läksite kõrta kündemaie,
Rukkiväl'l'ä vaotama, —
5. Härrad teil iksid ikke'essa,
Kubjad kurtsid kurgedessa,
Kubjanaene nabapulgas,
Kilter kiiksus kiiludessa,
Rona raksus ruomadessa,
10. Reili raksus rinnussessa :
Oh sina kulla kündijäni,
Oh sina härgiaajajani !
Peästä paelust, peästä kaelust,
Saada vangid vainijulle,
15. Kõiealuzed koduje !
Mina siis mõistsin, kohe kostsin,
Teätsin targasti kõnelda :
Oh sa kulla kündijäni,
Hullu härgiaajajani !
20. Kännä sina kõva söödimaada,
Söödimaada sikke'eda,
Metsämaada mätelikku,
Kõrvemaada künkelikku.
Aja sina ärä sõnni sarved,
25. Sõnni sarved, härjä ehted,

- Kukutele kurekezed,
 Rikutele roomakezed,
 Riku rangirinnustagi,
 Kihutele kiilukezed,
30. Napsatele nabapulgad.
 Siis jäeb soiko sopsimene,
 Siis jäeb kojo kopsimene,
 Siis pääzeb valda vaevastagi,
 Siis pääzeb pere piinastagi,
35. Talu tule keske'elta.

Nr. 308. Ei enne pääze koduje. 158.

- Tühi maksku Mardi kätte,
 Sunnik Söödi Jaagu kätte,
 Kes mind mõistis mõiza'asse,
 Tõrvakatsuja külasse,
5. Vaegusööjä vainu'elle!
 Ei enne pääze koduje,
 Ennegu kodo kosjasaani,
 Värävis peiu hobone :
 Siis ma pääzen mõiza'asta.
10. Saan kodo, vaatan tagazi :
 Vott, kus paestab põrguhauda,
 Teopoeste tõrvatelki,
 Vallalaste vaevatorni !

Nr. 309. Kui ma pääzen mõiza'asta. 159.

- Kui ma pääzen mõiza'asta,
 Siis ma pääzen põrgu'usta,
 Pääzen kui soe suusta;
 Lõvi lõugade vahelta,
5. Havi hammaste tagalta.
 Ei vaadand mina tagazi,
 Verstäl vaadazin tagazi :
 Nägin mõiza'a põleva,
 Kubja tua kõrvevada.
10. Kuri mingi kustutama,
 Paha vetta viskamaie!
 Kesse siis hõikus järele?
 Kubijas hõikus järele,
 Kilter kilgates järele,
15. Junkur juozis juhva jahva,
 Nuatupp löi tuuzen teiben,
 Karman karas kaksipidi.

Nr. 310. Sundija sulane. 160.

- Ollin enne herrä poissi,
 Kantsin herrä kannussida,

- Vana herrä vammussida,
 Noore herrä nuppusida.
5. Seält sain sundja sulazes.
 Sundijal ollid suured ruunad,
 Suured ruunad, kõrged kõrvid.
 Nied tahtsid suvel sugeda,
 Talve tallis tallitada,
10. Raudaharjale harida,
 Vaskikammile kazida.

Nr. 311. Talupoeg olli tüöle tarka. 161.

- Talupoeg olli tüöle tarka,
 Saks olli tarka sundimaie.
 Meie maa mehed madalad,
 Kavalad atra kandema.
5. Suvel künnäb suured vällad,
 Talvel taper kaindelassa;
 Otsib häidä adrapuida,
 Hästi häidä äkkepuida;
 Otsib häidä odramaida,
10. Katsub häidä kaeramaida,
 Roovib häidä rukkimaida.
 Tegi siis rukkid ruuza peäle,
 Odrad väl'lä orgodesse,
 Linad väl'lä liivakulle,
15. Dõnad alla õueaida,
 Tatar taha tammikusse,
 Keeduvili kezet väl'lä.

Nr. 312. Ollin orjas, käizin karjas. 162.

- Ollin orjas, käizin karjas,
 Ollin Hollandi sulane,
 Liiventandi lammerikku.
 Holland tegi uue kuue,
5. Liiventant laia kazuka.
 Seält sain, seält sain, ennäd vennäd,
 Seält sain Sundija sulazes.
 Sundijal ollid suured ruunad,
 Suured ruunad, paksud kaelad:
10. Nied tahtsid suvel sugeda,
 Talvel otsa tallitada.
 Kui ep saanud suvel sugeda,
 Talvel otsa tallitada,
 Siis ollid pihas piitsahoobid,
15. Käzivarres varrehoobid.

Nr. 313. Peremies kündis põllul. 163.

- Peremies kündis põllul,
Paar olli härgi tall iessä,
Teene paar olli täkkuzida,
Kolmas kõrviruunazida.
5. Ait sai harjani aganid,
Kirst sai kiilutud kivada.
Sulane kündis suossa,
Paar olli par'ta tall iessä,
Teene paar olli tetrezida,
10. Kolmas olli kukkezida.
Ait sai harjani teridä,
Kirst sai kiilutud rahada.

Nr. 314. Perenaene pettis minda. 164.

- Perenaene pettis minda,
Panni vetta piimä sisse.
Mina aga tarka poizikene
Pet'sin jälle perenaista:
5. Läksin väl'lä kündemaie,
Aazin vao vainu poole,
Teeze vao teene poole,
Kolmandama külä poole;
Ei ma riku roho juurta,
10. Kaku kasteheenäkestä;
Ma annan maada maltsal kasva,
Ohakal ul'a elädä,
Sinilil'ele sigidä,
Kullerkupul kuuti lüüä.
15. Ohak olli laia, pal'l'u lapsi,
Malts olli mädä, murelene,
Sinilille seavüöti,
Kullerkuppu kanapurtsu.

Nr. 315. Perepojad peksid minda. 165.

- Perepojad peksid minda,
Orjapojad uhtsid minda,
Karjapoizid karustazid,
Lambalapsed mind laemazid,
5. Sigurikud kinni siduzid.
Juhtuzid juudid tulema:
Peästsid lahti laste käestä,
Otsid mulle orja kohta,
Orja kohta, perispaika,
10. Kus ma vöin elu elädä,
Perispaika vöi pidädä.

Nr. 316. Lõõri, lõõri päeväkene! 166.

- Lõõri, lõõri, päeväkene,
 Lõõri, päevä, lõune'esse!
 Keeri, keeri, päeväkene,
 Keeri keskihommokusse!
5. Teezed sööväd teistä korda,
 Kodorahvas kolmat korda:
 Mina sirku söömätä,
 Lõo ilma lõune'eta,
 Pääzuke ilma ivätä,
10. Tui tangu maitsemata.

Nr. 317. Veere, veere, päeväkene. 167.**A.**

- Veere, veere, päeväkene,
 Veere, päevä, me väzime,
 Kulu päevä, me kulume!
 Väziväd mehed vägeväd,
5. Tüdiväd mehed tugevad:
 Mis siis ei väzi väetimäd?
 Veere, veere, päeväkene!
 Ei ole aega päeväl veerdä:
 Päev soeb sulaze peädä,
10. Kammib karjalaste päidä,
 Hari kuldane käessä,
 Peälauda lapilene.
 Hari sulpsatas meresse,
 Peälauda laine'esse,
15. Kuldakammi kalda'asse.
 Hüppä Anne, karga Kaie,
 Tantsi, Tammiku Mareta!
 Mine Pietri palvielle:
 Kulla Pieter, hellä Pieter,
20. Mine tuo hari meresta,
 Peälauda laine'esta,
 Kuldakammi kalda'asta!
 Ei olnud aega Pieterille,
 Palju aega Paavelille,
25. Enäm aega Andressele.
 Pieter tegi pingikeze,
 Andres aluslauakeze,
 Paavel peäle padjakeze.
 Läksin izi tillukene,
30. Läksin ma vüöni vedeje,
 Kaelani kalakudeje.
 Mis mo silmile sajaksi,

- Mis mo kaela kahvateles?
 Vezi mo silmile sajaksi,
 35. Kalad kaela kahvatazid.
 Mis mo põlve puutunessa?
 Mõeka mo põlve puutunessa.

B.

- Veere, veere, päeväkene,
 Veere luoja, me väzime,
 Tõtta alla, me tüdime!
 Ei ole aega päeväl veerdä:
 5. Pae soeb sulaste päidä,
 Kammib karjalaste päidä,
 Hari kuldane käessä,
 Hõbedane peälauda.
 Hari aga sulpsatas meresse,
 10. Peälauda laenettesse.

C.

- Veere luoja päeväkene,
 Veere luoja vetta müödä,
 Laze kaze latva müödä,
 Veere otseti ojasse,
 5. Lippi lappi laenettesse,
 Kilpi kalpi kalda'asse!
 Ei ole aega päeväl veerdä:
 Pae soeb sulaste päidä,
 Kammib karjalaste päidä,
 10. Vaeze lapse peä vanunud.
 Hari sulpsatas meresse,
 Kuldakammi kalda'asse,
 Peälauda laenettesse.
 Ei ole aega Andresselle,
 15. Pizut aega Pieterille,
 Pall'u ep aega Paavelille.
 Pieter tegi pingikeizi,
 Andres aluslauakeizi,
 Paavel peäle patjazida.
 20. Veere ikki päeväkene,
 Veere päevä, me väzime,
 Kao päevä, me kaome,
 Veere otseti ojasse,
 Laze laenete seässe.

Nr. 318. Miks on ilmuke udune? 168.

A.

- Miks on ilmuke udune,
 Taevas laia laegulene,
 Pilved paksud vetta täizi?
 Sestep ilmuke udune,
5. Taevas laia laegulene,
 Pilved paksud vetta täizi:
 Izät poega tappelezid,
 Purelezid puie peäle,
 Maadelezid maie peäle,
10. Purelezid nugade peäle.
 Sest on ilmuke udune,
 Taevas laia laegulene,
 Pilved paksud vetta täizi:
 Taati poega tappelezid,
15. Purelezid puie peäle,
 Maadelezid metsä peäle,
 Et olli kasnud kaazikmetsä,
 Et ollid haavikud ajanud,
 Luodud lepäd leenälezed,
20. Kasnud kadakad karedad.
 Sestep ilmuke udune,
 Taevas laia laegulene,
 Pilved paksud vetta täizi:
 Taati poega tõrelezid,
25. Tõrelezid, purelezid,
 Purelezid puie peäle,
 Maadelezid maie peäle,
 Kakkelezid kadaka peäle.
 Seältep kadakad karedad,
30. Lepäl leenä särgikene,
 Haaval halli vaebakene,
 Kuuzel kulda mütsikene,
 Kazel kardane kazukas,
 Pajol pikäd põlle paelad.

B.

- Seli, seli, ilmakene,
 Seli, ilma, selgemasse,
 Vali, ilma, valgemasse!
 Miks sie ilmake udune,
5. Taevas tahma lapilene?
 Sest on ilmake udune,
 Taevas tahma lapilene:

- Sõzarad on sõimelenud,
 Vaderid on vaidelenud,
 10. Kälitsed kärä pidäpud,
 Ühe risti lapse pärast,
 Ühe veeme vaka pärast,
 Äiä kirstu kaane pärast.

Nr. 319. Satta vihma, kasta muida! 169.

- Satta, satta, vihmakene,
 Satta vihma, kasta muida,
 Kasta muida karjatsida,
 Jätä minda kastemata.
 5. Mull põle kohta, kus ma kuevan,
 Ei ole tare, kus tahenen,
 Ei kueva särgi kol'kijada,
 Ei valge särgi vaalijada.
 Jumal mull kol'gib kuevad särgid,
 10. Jumal vaalib valged särgid.

Nr. 320. Saja, saja, vihmakene! 170.

- Saja, saja, vihmakene,
 Saja vihma, saas magada!
 Ei anta ju kueval magada,
 Heledäl ei hingästädä.
 5. Kes mull, kes mull, neitsikezed,
 Kes mull pezeb peene särgi?
 Vihm mull pezeb peene särgi,
 Lumivalge'ed käissed.
 Tule, tule, tuulekene,
 10. Vii sa vihma Virumaale,
 Aja vihma Harjumaale,
 Saada vihma Saksamaale!
 Kui on vihma meie maale,
 Kes mull kolgib kueva särgi?
 15. Kuu mull kolgib kueva särgi.
 Kes mull vaalib valge särgi?
 Päev mull vaalib valge särgi,
 Lumivalge'ed käissed.

Nr. 321. Üle huogu, vihmakene. 171.

- Üle huogu, vihmakene,
 Üle huogu, kaste luogu,
 Üle huogu, ma uotan,
 Kaste luogu, ma kannatan!
 5. Vii vihma Villändisse,
 Aja huogu Harjumaale:
 Harjumaal on mehed mustad,

- Mehed mustad, naezed hallid,
Poizid kannu karvalezed,
10. Tüdre kud imeiluzad.

Nr. 322. Süö karja, sinetä karja! 172.

A.

- Süö karja, sinetä karja,
Juo karja, jumeta karja,
Heedä karja hingämaie,
Puhukezes puhkamaie,
5. Raazukezes ramastama!
Süö siitä, kust ma söödän,
Juo siitä, kust ma joodan,
Süö siitä söödi rohto,
Pure siitä puegu juurta,
10. Näri siitä nälgäheinä,
Seni kui tõuzeb tõrvalille,
Ajab üles angerpüsti,
Pistab üles piibelehte.

B.

- Sitse meidä oodatasse,
Karja meidä karjutasse,
Sitse meid hoboste piire,
Karja kõege karja piire.
5. Süö, süö, karjakene!
Süö karja! Kust ma söödän?
Juo karja! Kust ma joodan?
Süö siitä söödi rohto,
Näri siitä nälgäheinä,
10. Kaku siitä kasteheinä,
Pure siitä puegu juurta,
Seni kui tõuzeb tõrvalille,
Ajab üles angerpüsti,
Tärküb üles tärnäheinä,
15. Pistab väl'lä piibelehte.

Nr. 323. Lambakarjane. 173.

A.

- Karja meidä saadetasse,
Vitsa kätte valmistasse,
Pätsi pöue pistetasse.
Oma memm tegi odrakaku,
5. Käli käänis kaerakaku.
Mina hoian memme ut'e,
Kaetsen taadi suure karja

- Tua taha tammikusse,
Suo taha sarapikku,
10. Val'l'a alla hanipajosse.
Tule, suzi, karja sekkä!
Vii metsä minijä lammas,
Kizu ärä ämmä riimu,
Jätä jälle memme ut'te,
15. Ärä murra taadi talle.
Memm tieb mulle uue kuue,
Taat tieb karvatse kazuka,
Punazille puhkudelle,
Sinizida säärisida
20. Säeb sääriile ehteksi.

B.

- Mina hoian memme ut'e,
Mina kaetsen taadi karja.
Memm tieb mulle uue kuue,
Taat tieb karratud kazuka
5. Tua taha tammikusse,
Värävisse varvikusse,
Kivistiku keske'elle,
Laiä lahu labke'elle.
Karja minda saadetasse,
10. Vitsa kätte lõegatasse,
Pätsi põue pannetasse.
Oma memm tegi odrakaku,
Käli käänis kaerakaku.
Tule, suzi, karja sekkä!
15. Vii metsä minijä lammas,
Jätä jälle memme ut'te!

Nr. 324. Tusti, tusti seakene! 174.

- Tusti, tusti seakene,
Tusti siga, toeda peädä,
Elätä oma peretä,
Kasvatä oma kahessa poega;
5. Tusti kuuzed kummargille,
Laiad lepäd längäkille,
Kadakad kahele poole!
Pannin sea söödä peäle:
Ostsin vaka otrazida,
10. Teeze vaka herne'ida,
Kolmanda talinizuda,
Nel'äs vakka tatterida.
Süötsin kuu, süötsin kaks,
Süötsin kuu kolmandalle,

15. Natukeze nel'l'ändälle.
Läksin siga katsumaie:
Kas on ju veri vedelä,
Kas on ju siga siledä,
Kas on rasva raazukene,
20. Künär pekki külle peäle?
Tooge nuad, noored mehed,
Tulge siga tappemaie!
Kut'sin orja otsa lüömä,
Päileze pähä lüömä.
25. Ori ei ozand otsa lüüä,
Päilene pähä lüüä:
Lõi ta sea silmä peäle,
Vana kuldi kulmu peäle,
Orikalle otsa peäle.

Nr. 325. Kāgu kukub kuuze otsas. 175.

- Kari mull mängib kaazikussa,
Talled tantsvad tallermaale,
Izi mina mängin männä otsas,
Kāo pojād pñuessagi.
5. Kāgu kukub kuuze otsas:
Kulla neiu, hellä neiu,
Anna mo pojād kädeje!
Ma tien sulle kolmed kingād,
Ühed puezed, teezed luezed,
10. Kolmandad kivized kingād.
Puezed tien ma pulmes käiä,
Luezed ilma lusti lüüä,
Kivized kirikus käiä.

Nr. 326. Kuku, kuku käokene! 176.

- Kuku, kuku, käokene,
Helgi, hellä linnukene!
Egä kāgu muele kuku:
Kāgu kukub karjatselle,
5. Laalab lapsehoidijalle,
Helgib heenäniitejälle,
Paugub pajoraiujalle.

Nr. 327. Kāi kodo karjakene! 177.

- Kāi kodo karjakene,
Kāi kodo käskimätä,
Ilma vitsa võttemata,
Kaze ladva laazimata,
5. Kuuze oksa kuorimata,
Lepä ladva lõikamata.

Nr. 328. Sõeru, sõeru lehmäkene! 178.

- Sõeru, sõeru, lehmäkene,
 Anna piimä, lehmäkene!
 Anna peästä, et oled päitsik,
 Muista luista, et oled mustik,
 5. Kinderkondist, et oled küüdik,
 Anna puuzast, et oled pun'n'ik.
 Anna piimä, lehmäkene!
 Ei mina vahi vaadi täitä,
 Ei mina tõmma tõrre täitä,
 10. Anna üks anuma täis,
 Laze laia kapa täis.
 Mull tulli Virust võera'ida,
 Saaremaalt tulli saksazida.
 Nied tahavad võil võerutada,
 15. Nied tahavad piimäl piinutada.
 Alles mull kana kakkumata,
 Hani tahab hal'l'as harida,
 Pardi liha on panni peäle.

Nr. 329. Ma kiidan oma hobosta. 179.

- Izä kiitis kimmelida,
 Härrä häidä telderida,
 Ma kiidan oma hobosta,
 Vana vaevasta märädä:
 5. Künnäb maad ja kannab varsad,
 Maksab matti mölderille,
 Külimittu kösterille,
 Tuob memmele minijä,
 Enezelle hellä naeze.

Nr. 330. Mull ollid targad tallipoizid. 180.

- Mull ollid targad tallipoizid,
 Hoolakad hobozepoizid,
 Süötsid hobost otradella,
 Kurekõrvi kaeradella.
 5. Vana vares, kaval lindu,
 Oodas mo hobo sureva,
 Linalakka langeva,
 Kurekõrvi kooleva.
 Maha lõid poizid paha linnu,
 10. Kooletazid kurja linnu,
 Matsid maha muru alla,
 Peitsid ärä pööza alla.

Nr. 331. Lähme luhtaje luole. 181.

A.

- Lähme luhtaje luole,
 Marijalle heenämälle,
 Rihad kullatsed käessä,
 Hõbedazed hangubarred.
5. Võtsin kaare, võtsin kaksi,
 Läksin kolmat võttemaie:
 Mis olli kal'lis kaare alla?
 Hantsu kal'lis kaare alla.
 Mis seäl Hantsu hõlma alla?
10. Kirves Hantsu hõlma alla.
 Mis seäl kirve silmä peäle?
 Laast seäl kirve silmä peäle.
 Mis sest laastust raiutasse?
 Hantsul aita tehtänessä.
15. Mis sinna aita pantanessa?
 Sängi aita pantanessa.
 Mis sinna sängije säeti?
 Šled sängije säeti.
 Mis siis panti õlilegi?
20. Padjad panti õlilegi.
 Mis aga panti patjadelle?
 Neli nuorta neiukesta:
 Üks seäl sidus siidipärgä,
 Teene sidus niidivüödä,
25. Kolmas kodus kuldapoordi,
 Nel'äs nut'tis nuorta miestä.

B.

- Läksin metsä heenämälle,
 Marijalle heenämälle,
 Rihad kuldazed käessä,
 Hõbedazed hangubarred,
5. Vikat kuldane õlale.
 Niitsin kaare, niitsin kaksi,
 Niitsin kaare kolmandalle,
 Natukeze nel'ändälle,
 Veidikeze viiendälle.
10. Mis ma leitsin kaaré alta?
 Leitsin kotka kaare alta.
 Mis seäl kotka tiiva alla?
 Kirves kotka tiiva alla.
 Mis seäl kirve silmä peäle?
15. Laastu kirve silmä peäle.
 Mis sest laastust tehtänessä?

- Hantsul aita raiutasse.
 Mis sinna aita pandanessa?
 Sängi aita pandanessa.
20. Mis sinna sängile säeti?
 Padjad sängile säeti,
 Lina padjule panneti.
 Hants heitis õhta'alt magama,
 Võt'tis kaaza kaindelasse.
25. Kui põlnd kaazat, võt'tis kassi,
 Kui põlnd hiirtä, olli ilma:
 Võt'tis kirbuga kõnelda,
 Lutikaga lüüä lusti.

Nr. 332. Lähme põldu põimamaie. 182.

A.

- Lähme põldu põimamaie,
 Lähme väl'l'ä vääramaie.
 Põllud nied päratud pikäd:
5. Otsad joozevad ojasse,
 Aäred järve kalda'asse,
 Rannad joozevad rabasse.
 Neiukezed, noorekezed!
 Mis ma lõikan, sie ma keedän,
 Sie ma vihkuje vidäzin,
10. Kubelikku ma kogozin.
 Tegin nabra kui sie naeze,
 Kuheliku kui kuninga,
 Haki kui Harju neitsikeze,
 Rõugu kui Rõngu nooremehe.
15. Kuhel paist Kuramäele,
 Hakki Harju tierajale,
 Rõuku Rõngu mõiza'asse.
 Pannin alla haava oksad,
 Pannin peäle pärnä koored,
20. Vahela vana hõbeda,
 Keske'elle keeru kulla.
 Tulli tuuli, tõstis tormi:
 Aas ta alta haava oksad,
 Pildus peältä pärnä koored,
25. Vahelta vana hõbeda,
 Keske'elta keeru kulla,
 Pikker põhjani põrutas.

B.

Mis ma lõikan, sie ma keedän,
 Mis ma keitsin, sie kogozin,

- Kogozin ja kokko pannin,
 Nabizin ja napra pannin,
 5. Kuhelikku kukutazin,
 Vahelikku valmistazin.
 Alla pannin haava oksad,
 Peäle pannin pärnä koored,
 Et ei läe alta hallitama,
 10. Et ei läe peältä päevätämä,
 Keskelt kuhel kopitama.
 Tegin nabra kui sie naeze
 Kuheliku kui enändä,
 Vaheliku kui vanema,
 15. Haki kui Harju neitsikeze.
 Kuhel paist Kuramäele,
 Hakki Harju tierajale,
 Naber Narva uulitselle.
 Viru neidissed vaatsid,
 20. Harju kaazikud kaezid:
 Vatt kus naber naeste tehtud,
 Kuhel neidiste kogotud!
 Tulli tuuli, tõstis tormi,
 Ajas alta haava oksad,
 25. Pildus peältä pärnä koored:
 Siis läks alta hallitama,
 Siis läks peältä päevätämä,
 Keskelt kuhel kopitama.

C.

- Mis ma lõiksin, sie ma keitsin,
 Kogozin ja kokko pannin,
 Sie ma nabraje nabizin,
 Kuhelikku kogozin.
 5. Tegin nabra kui sie naeze,
 Kuheliku kui kuninga,
 Vaheliku kui vanema,
 Rõugu kui Rõngu noore härrä
 Pannin alla haava oksad,
 10. Keske'elle keeru kulla,
 Vahela vana hõbeda
 Tuleb tuuli, tõstab tormi,
 Ajab alta haava oksad,
 Keske'elta keeru kulla,
 15. Vahelta vana hõbeda:
 Siis läheb kulda kopitama,
 Alta hõbe hallitama.
 Vatt kus naber naeste tehtud,
 Kuhel neidiste kogotud!

Nr. 333. Lõpe, lõpe põllukene! 183.

A.

- Lõpe, lõpe, põllukene,
 Vähane väl'äkene,
 Kahane kaerakene,
 Tua otsa odrakene!
5. Kui ei lõpe, siis jätän,
 Siis jätän sirgu süüä,
 Sirgu süüä, kärbe käiä,
 Siis kure kummardada,
 Siis lõo lõõritada,
10. Siis pääzu peäle tulla.

B.

- Lõpe, lõpe, põllukene,
 Vähane väl'äkene!
 Kui ei lõpe, põllukene,
 Siis jätän, põllukene,
5. Siis jätän sirgu süüä,
 Sirgu süüä, kärbe käiä,
 Siis lõo lõõritada,
 Siis kure kummardada,
 Pääzukezel peäle tulla.
10. Mis on jäänud jälgedelle?
 Kure kuube, tedre tekki,
 Hänide aluspalakas,
 Lõokeze lõuarätte,
 Pääzukse peäliniku.
15. Kurg tulli kuube kummardama,
 Teder tekki tunnistama.

C.

- Lõpe, lõpe, põllukene,
 Vähane väl'äkene,
 Saa otsa saarekene,
 Kuule, kulla nurmekene!
5. Kui ei lõpe, siis jätän:
 Siis jätän sirgu süüä,
 Sirgu süüä, virbe viiä,
 Virbe viiä, kärbe käiä,
 Siis kure kummardada,
10. Siis lõo lõõritada,
 Pääzukezel peäle tulla,
 Mõtussel mune muneda,
 Tedrele tehä pezädä.
- Siin on kuu olnud kurge,

15. Siin päevä olnud pääzu,
Aasta hani maganud :
Siiä jäänud kure kuube,
Kure kuube, tedre tekki,
Haraka aluspalakas,
20. Varesse halli vaipa.
Kure kuube jutilene,
Tedre tekki täpilene.

Nr. 334. Lähme metsä kõndimaie! 184.

- Lähme metsä kõndimaie,
Odramaada otsimaie,
Kaeramaada katsumaie,
Nizumaad nimetämaie,
5. Neidistel madaramaada.
Raiuge, raiuge, noored mehed,
Izäle härjä ikke puida,
Vennäl ratsu rangi puida,
Sõzaral kurika puida.

Nr. 335. Pudru nurgas raizin puida. 185.

- Pudru nurgas raizin puida,
Aru rannas tegin hagu,
Kirves raius, ma laduzin,
Puud pikäd läksid pinusse,
5. Halud laiad astsid riita.
Läksin siis purjus puida tuoma,
Arust halguzid vedämä,
Pannin pal'lu puida peäle,
Viel enäm härjäd vedäzid,
10. Läksid mõerätes mäele,
Izi hõezates järele.

Nr. 336. Läksin pikkä kuuzikmetsä. 186.

- Läksin pikkä kuuzikmetsä,
Raizin maha märjä männä,
Märjä männä ja jämedä,
Jätsin aga kazed kasvamaie,
5. Kaze oksad oigamaie.
Oksad oiazid izädä,
Lehed leenäzid emädä.
Läksin pikkä kuuzikmetsä,
Raizin maha pikä kuuze,
10. Pikä kuuze ja jämedä.
Mina kuuzelta küzimä:
Kuule kulla kuuzekene,
Kas sust saab laevalauda,

- Laevalauda, purjupuida,
 15. Mereviel vierijada?
 Kuuske mõistis, kohe kostis:
 Ei must, ei must, mehikene,
 Ei must saa laevalauda,
 Ei must saa purjupuida,
 20. Mereviel vierijada;
 Merevezi sie sügävä,
 Merekaldad keerulezed.

Nr. 337. Lähme kala püüdemaie! 187.

A.

- Puud on, puud on, helläd velläd,
 Puud on täizi putukida,
 Oksad täizi oravida,
 Ladvad laululinduzida.
 5. Jõgi joozeb juurte alta,
 Oja joozeb okste alta,
 Kalad kullatsed sihessä:
 Purikad pugalad külled,
 Lutsud külled loogezezed,
 10. Havil laia lanku otsa,
 Säenäs suuri, selgä paksu,
 Kiissa suuri, küütu selgä.
 Tooge noodad, noored mehed,
 Võrgud, Võnnu poizikezed,
 15. Püüdissed, pühä sulazed!
 Lähme kala püüdemaie,
 Kiissa kinni võttemaie.

B.

- Puud ollid, puud ollid, helläd velläd,
 Puud ollid täizi putukida,
 Oksad täizi oravida,
 Ladvad laululinduzida.
 5. Jõgi juozis juurte alta,
 Kalad kullatsed siessä:
 Purikad pugalad külled,
 Havid laiad, langud otsad,
 Sainäd suured, sel'l'äd paksud.
 10. Küläpoizid, noored vennäd!
 Lähme purikat püüdemaie,
 Kiissa kinni võttemaie,
 Ahvenida ajamaie!
 Kiissa kikitõs meressä,
 15. Ahvena hanipajossa,
 Lutsu lua tukenissa.

C.

Vennäkezed, noorekezed!
 Lööge vaiad vastastikku,
 Lähme kala püüdemaie,
 Kiissa kinni võttemaie!

5. Meil on naene vuodi'essa,
 Sie tahab elukalada,
 Mis tuleb mängides mäele,
 Lusti lüües lootsikusse.
 Kiissa kikitab meressä,
 10. Havi laalab laine'essa.
 Tooge noodad, noored mehed,
 Võrgud Võnnu poizikezed!

Nr. 338. Kāzikivil. 188.

Kivikene hallikene!
 Eks sa võind meres mürädä,
 Mere kalda'as kazuda:
 Meri oles sinda meelitānud,
 5. Mere kallas kasvatanud.

- Kivikene hallikene!
 Eks sa võind meres mürädä,
 Mere kalda'as kõrada,
 Ennem kui tuodi me tubaje,
 10. Kanti meie kamberisse,
 Meie neidiste vedädä,
 Kaokeste kakestada.

- Kivikene hallikene!
 Nüüd sa rikud rinnaluida,
 15. Katki murrad kaelaluida,
 Nüüd minu käed kuluvad.
 Kivi riimi rikub rinnad,
 Kivi vitsa väänäb kaela,
 Kāzipuu käed kulutab.

Nr. 339. Kedrates. 189.

- Viru villad, Harju takud,
 Laiuzi linad lahedad,
 Tooge meie Kārdu kätte.
 Kārt on kāmās ketrāmaie,
 5. Voolas vokki sõkkumaie,
 Ladus lõnga laskemaie,
 Edus lõnga eietāmā.

Nr. 340. Kie, kie, pajakene! 190.

Kie, kie, pajakene,
Kie, kie, kitelikku,
Varit, varit, vatelikku.

- Kui sa mo hädä teäksid,
5. Kui sa mo nälgä näeksid:
Küll sa kies kibedämini,
Varizes valuzamini.
Mehed tulevad metsestä,
Poizid puida raiumasta,
10. Lapsed laasta korjamasta,
Vanad naezed vabrikusta,
Vanad piigad pezukünält.

Nr. 341. Last hoides. 191.

Laps läks nurka nuttemaie,
Kurg läks lasta lepitämä:

- Ole vaita, vaene lapsi!
Las tuleb izä koduje,
5. Ta tuob peos tillikeze,
Kamalus tuob kannikeze,
Sõela serväs sõrmussida,
Kuue hõlmas kudrussida,
Taskus vana taaderida.
10. Izä tulli lasta häälitsemä:
Ole vaita, vaene lapsi!
Kurekene, linnukene,
Miks lõid lapse näpu peäle?
Izäkene, taadikene!
15. Laps pistis näpu piimä sisse.
Kurekene, linnukene!
Eks annud piimä kassi kätte,
Kannud kassi lännikusse.

Nr. 342. Piiri, piiri, pääzukene! 192.

Piiri, piiri, pääzukene,
Lõõri, lõõri, lõokene,
Kus so kuldapezäkene?

- Metsäs kueva kuuze otsas.
5. Kus sie vana kuiva kuuske?
Vanamies raius kueva kuuze.
Kus sie vana mehökene?
Täkkis põllu piendra'asse.
Kus sie vana põllu peenär?
10. Kүүdud härjäd küntsid piendra.
Kus nied vanad kүүdud härjäd?

- Saatsin alla pilliruogu.
 Kus sie vana pilliruogu?
 Vikat niitis pilliruogu.
15. Kus sie vana vikatikene?
 Luisku luezas, kõvas kõhutas.
 Kus sie vanä luezukene?
 Kana siblis sõnnikusse.
 Kus sie vana kanakene?
20. Kul' viis ärä vana kana.
 Kus sie vana kull'ikene?
 Lennäs alla kannu otsa.
 Kus sie vana kannukene?
 Karu kaapis kannukeze
25. Kus sie vana karukene?
 Hüpäs üle ühessä metsä,
 Karas üle kahessa metsä:
 Peä tall paestab peältä metsä,
 Jalad alta harva metsä,
30. Kehä keskelt kannumetsä.

Nr. 343. Kukekene, kanakene! 193.

- Kukekene, kanakene,
 Kõvernokka linnukene!
 Lähme rinnu aeda alla,
 Sinna võedu siblimaie!
5. Siblitseme, sablitseme:
 Terä sulle, teene mulle,
 Kolmas kuke kannuselle.
 Siis teeme teo õluta,
 Sunre siku sarve täie
10. Ja vana kitse kõrva täie.
 Siis kutsume kure võeruzelle,
 Kurge annab pal'lu piimä.
 Läksin kurge lüpsemaie,
 Siis tulli vallast vaene lapsi,
15. Pistis sõrme piimä sisse,
 Kurg löi lapse näpu peäle.
 Laps läks nurka nuttemaie,
 Mina lasta lepitämä:
 Kurekene, linnukene,
20. Miks sa löid lapse näpu peäle?

Nr. 344. Tahtsin minnä talguzelle. 194.

A.

Tahtsin minnä talguzelle,
 Tahtsin talguze õluta,
 Ei annud izä hobosta,

- Veli ei annud val'iaida.
5. Ei ma huolind siegipäräst,
Ikki läksin talguzelle.
Tulli vasta valelikku,
Kezet tiedä keelekõlku,
Ütles: Süödud söögikorrad!
10. Ütles: Juodud joogikorrad!
Ütles: Liuad litsi pestud,
Anumad hata haritud!
Minä temältä küzimä:
Mis seäl talguzel tapeti?
15. Mis mullu haizis murule,
Kevädi haizis kezäle,
Talve haizis hange peäle:
Sie seäl talguzel tapeti.
Ei ma huolind siegipäräst,
20. Ikki läksin talguzelle.
Söömätä ollid söögikorrad,
Joomata ollid joogikorrad,
Ilukorrad heitemätä,
Laulukorrad laulemata,
25. Tantsukorrad tantsimata.
Mis seäl talguzel tapeti?
Mis mullu mängis murule,
Kevädi mängis kezäle,
Talve tantsis laadassagi:
30. Sie seäl talguzel tapeti.
Liuad ollid Liizu pestud,
Anumad Anne haritud.

B.

- Tahtsin minnä talguzelle,
Tahtsin talguze õluta,
Ei annud izä hobosta,
Veli vaskivallijaida,
5. Sõzar sõrmikinda'ida.
Läksin ikki talguzelle.
Kes mo vasta või tuleksi?
Tulli vasta valelikku,
Valelikku, keelekõlku:
10. Neiukene, noorekene,
Ärä mine talguzelle!
Seäl on liuad litsi pestud,
Anumad hata haritud.
Ei ma huolind siepärastki,
15. Ikki läksin talguzelle.
Oh sa vana valelikku,

- Valelikku, keelekõlku!
 Seäl ollid liuad lillel pestud,
 Anumad õiel haritud,
 20. Kulbid kullal lopotatud.
 Siis mina tantsin talguzelle,
 Kui ajab kõrzi kõikumaise,
 Või ka varzi vieremaie.
 Peremies, peremehike,
 25. Perenaene, naezukene!
 Sie põle minugi süüdi,
 Et jäeb kõrzi kõikumaise
 Või ka varzi vieremaie:
 Siep on kurja sirbi süüdi.
 30. Sie'p ole sirbigi süüdi:
 Siep sie kurja sepä süüdi.
 Sie'p ole sepägi süüdi:
 Siep sie kurja raua süüdi.
 Sie'p ole rauagi süüdi:
 35. Siep sie kurja süte süüdi.
 Sie'p ole sütegi süüdi:
 Siep on hõelä heledä süüdi.
 Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke!
 40. Küll saab nähjä, ma vaatan,
 Kas saab tõtte, mis tõotid,
 Kas saab kätte, mis sa kässid?
 Tõotid tõrre õluta,
 Vaadi viinada vihada,
 45. Poole poolikut mõduda.
 Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke!
 Pane lammas laua peäle,
 Teene teeze otsa peäle,
 50. Kerä-oenas keske'elle,
 Kannud kaaneni õluta,
 Pudel punnini mõduda.

Nr. 345. Pane leibä laua peale! 195.

(Sõõma minnes).

- Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke:
 Pane leibä laua peäle,
 Nuga teeze nurga peäle,
 5. Pane taldrekud vahele,
 Kerä-oenas keskelle!

Nr. 346. Kas läks tõtte, mis tõotid? 196.

(Sööma laual).

- Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke!
 Kas läks tõtte, mis tõotid,
 Kas said kätte, mis sa kässid?
5. Tõotid tõrre õluta,
 Vaadi viinada vihada,
 Poole poolikut mõduda,
 Pulli põllu pulma ajas,
 Värsi väl'l'ä varu ajas,
10. Ärä tappa selle härjä,
 Mis põle ilmas ikkes olnud,
 Kümmel aastal künnud maada,
 Sajal aastal sahka näenud:
 Kümmel mehel saab külge süüa,
15. Sajal mehel saab sapsu süüa,
 Tuhandel saab turja süüa.
 Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke!
 Kas on luzikad loetud
20. Või on taldrekud tahutud,
 Liuad liidetud lihada?
 Täna käizim tüki tiedä,
 Tüki tiedä, marga maada,
 Ei leidnud sedä peretä,
25. Kus olli pinki peeli pestud,
 Kus olli lauda laazilene,
 Õllekannud kui nied kannid,
 Piimäpütid kui nied pildid,
 Lusikad lume suguzed.
30. Nüüd ma sain sinna talusse,
 Kus ollid hoolikad orja lapsed:
 Seäl olli pinki peeli pestud,
 Seäl olli lauda laazilene,
 Õllekannud kui nied kannid,
35. Luzikad lume suguzed.

Nr. 347. Humal huikus, käbi kärkis. 917.

(Süües juues).

Humal huikus, käbi kärkis,
 Humal huikus huone'essa,
 Käbi kärkis põõza'assa:
 Tulge, tulge, noored mehed!

5. Vii mind kotissa kodnje,
 Pane mind palaka peäle,
 Pane mind parsile kujuma!
 Seält mina tükin tünderisse,
 Põen õllepoolikusse,
10. Veeren viinaveerändisse.
 Oh te poizid, nõored mehed!
 Seält sa katsud mieltä müödä,
 Katsud kannu äärtä müödä.
 Mehed siis mütsätä müräväd,
15. Poizid poolisaapa'illa,
 Naezed tantsivad tanuta,
 Neiud nell'ätõllakille.
 Siis on juodud joogikorrad,
 Söömätä viel söögikorrad.
20. Laadast tapsid laugu talle,
 Murult tapsid musta kuke,
 Vainult valgepeä vazika.
 Hakkad lientä kietemaie,
 Siis tuod soolad Soomemaalta,
25. Laiad laugud Lätimaalta,
 Piperit Piritä maalta:
 Siis tied leeme miki maki,
 Annel süüä, Kaiel katsu.

Nr. 348. Vaks on õllet vahtu peäle. 198.

(Õlut juues).

- Vaks on õllet vahtu peäle,
 Kāzikünäl kirja peäle.
 Minge nüüd, mehed, magama,
 Kõn'tke, poizid, kõlgussisse,
5. Jätke õlut naeste juua!
 Naezed joovad natukeze:
 Kapp on kahetoobilene,
 Sie on naeze seemukene.
 Olga terve õlle seppä,
10. Õlle seppä, kal'l'a seppä!
 Teenud õlle miki maki,
 Miki maki maa rohista,
 Põllu peenistä ivistä,
 Humalista, linnassista.
15. Ei te käenud vete tiedä,
 Kazinasti kaevu tiedä,
 Tihti astund aeda tiedä,
 Sagedasti salve tiedä.

- Ei siin laala lauajalad,
 20. Kui ei laala laudakonda;
 Ei siin karju kannukaaned,
 Kui ei karju kannust joojad;
 Ei siin piekerid pirize,
 Kui ep pildujad pirize;
 25. Ei siin istemed igätse,
 Kui ep istujad igätse.
 Humal huikus, käbi kärkis,
 Humal huikus metsessägi,
 Käbi kärkis põõza'assa:
 30. Tule tännä, nuori miezi,
 Vii nied kotisse koduje,
 Pane parsil kuivemaie
 Seält ma astun ankurisse,
 Seält ma tükin tünderisse,
 35. Seält ma poen poolikusse,
 Seält ma veeren veerändisse,
 Võtan meeled meeste peästä,
 Pooled meeled poeste peästä,
 Tanud targa naeste peästä.
 40. Mehed mütsätä müräväd,
 Naezed tantsivad tanuta,
 Poizid poolisaapa'ita.

Nr. 349. Juba söödud söögikorrad. 199.

(Pere-eite tänades.)

- Juba süödud söögikorrad,
 Juba juodud joogikorrad:
 Laulukorrad laulemata,
 Alles kokka kiitemata,
 5. Kokanaene näitemata,
 Kokapoiss auustamata.
 Heäp on kokka kietnud leeme,
 Parajasti pannud suola,
 Toonud rohod Rootsimaalta,
 10. Salatimid Saksamaalta,
 Piperid Piritä maalta.
 Rohod laulzid Rootsi keeli,
 Salatimid Saksa keeli,
 Laiad laugud Läti keeli,
 15. Kokka izi Hiio keeli,
 Kokapoissi Pohla keeli.
 Nüüd oon suini suppi täizi,
 Kalamarja maani täizi,

20. Laugu lammaste lihada,
Kohi-oenaste ozada,
Päetsu härjä päidikida.

Nr. 350. Lähme liugu laskemaie! 200.

(Vastla laul.)

- Lähme liugu laskemaie!
Linad liuu-laskijalle,
Takud tagalt-lükkäjälle,
Hebemed iest-vedäjäl.
5. Kes ei tule liugu laskma,
Selle linad läpätägu,
Rukkid lustesse ludigu,
Kaerad mängku mättä'asse!
Mihuke liuu hobone?
10. Linalakka laukuotsa.

Nr. 351. Lähme Jaaniku tulele! 201.

(Jaani tulel.)

- Lähme Jaaniku tulele,
Jaani tulda hoidemaie,
Jaani kirge kaitsemaie!
Tuli uedab huone'esse,
5. Kirge kargab katussesse.
Jaanikene, poizikene!
Ää tule paadile hobole,
Paadist on pal'l'u pahada;
Ää tule mustale hobole,
10. Mustast on pal'l'u mureta:
Jaanikene, poizikene!
Kui läed maale sõitemaie,
Ehitä oma hobone,
Kehitä oma kübärä,
15. Pane peäle paabu sulge,
Virumaa varesse sulge,
Harjumaa haraka sulge;
Siu siidi ratsu silmäd,
Kalevisse täku kabjad,
20. Lakka laiasse rahasse,
Saba taha taaderisse.
Viru neidissed vaatsid,
Harju kaazikud kaezid:
Vatt kus sõedab Jaanikene,
25. Hobo iessä, kui sie osja,
Täkku iessä, kui sie tähte,
Ruuna iessä, kui sie ruozi.

Nr. 352. Jaan läeb Jaaniku tulele. 202.

(Jaani tule laul.)

A.

- Jaan läeb Jaaniku tulele,
 Jaani tule paistuzelle.
 Mihake Jaani hobone?
 Musta ruuna, rummukaela,
5. Sõrasilma, lauku-otsa.
 Miska ta hobone ehitud?
 Silmad siidituttudessa,
 Lakad laiassa rahassa,
 Saba saksa taaderissa.
10. Mis tall sõedab musta taga,
 Libizeb laugu-otsa taga?
 Saan tall sõedab musta taga,
 Libizeb laugu-otsa taga.
 Jaanikene, poizikene!
15. Hakazid saani tegema,
 Igäs lõunes lõid sa laastu,
 Igäs päeväs peästsid killu,
 Igäs kuus tegid kodara.
 Sai sie saani valmidessa,
20. Viizid ueele lumele,
 Karedalle kaste'elle,
 Kutsid izä vaatamaie:
 Izäkene, taadikene,
 Mis sell saanil puudunessa?
25. Emä läks juure jutulegi:
 Jaanikene, poizikene!
 Viis sell saanil puudunessa:
 Ühed aezad õõnapuezed,
 Teezed rangid vahterazed,
30. Kolmas luoka kuldaküüzi,
 Nelläs hobo hiiruhalli,
 Viies sisse siidineidu.
 Jaanikene, poizikene!
 Küläs üksi saanakene,
35. Saanas üksi sängikene,
 Neli neidist seäl siessä:
 Üks seäl siub siidivüödä,
 Teene niub niidivüödä,
 Kolmas katsub kardapärgä,
40. Nelläs nutab nuorta miestä.
 Sie mis siub siidivüödä,
 Sie on uhke ja hooletu;

- Sie mis niub niidivüödä,
 Sie on nägus ja nurjatu ;
 45. Sie mis katsub kardapärgä,
 Sie on kuri ja korratu ;
 Sie mis nutab nuorta miestä,
 Siep sie selge siidineidu,
 Siep sie kuldakanakene,
 50. Siep sie kallis kaazakene.
 Jaanikene, poizikene !
 Sest saad sina siidineiu,
 Tuod mulle kuldaze minijä,
 Hõbedaze pojanaeze.
 55. Jaanikene, poizikene !
 Saana taga tallikene,
 Seetse hingist seäl siessä.
 Mine mustast mu'du müödä,
 Must tuob pal'l'u muretagi,
 60. Hal'l' tuob pal'l'u haugutezi,
 Kõrv' tuob pal'l'u kõneta.
 Võta vahelt raudakapja,
 Raudakapja, kuldalakka,
 Seält saad ratsu noorekeze.
 65. Vainijal on vahterida,
 Seält saad rangid vahterazed ;
 Suures saares lodjapuida,
 Seält saad looga lodjapueze,
 Lodjaplooga kuldaküüzi.
 70. Kui siis lähed sa kiriku,
 Paned sa hoboze edeje :
 Naerab naene neidissista,
 Hirnub varsusta hobone.

B.

- Lööme kokko kolmekesti,
 Hakkame aru pidämä,
 Hakkame saani tegemä :
 Igäs kuus lööme kodara,
 5. Igäs lõunes lööme laastu,
 Igä päev peästäme pinnu.
 Sai sie saani valmi'isse,
 Viizin uuele lumele,
 Rabedalle räetsäkälle,
 10. Karedalle kaste'elle.
 Aazin izä ukse ette,
 Kutsin taadi vaatamaie :
 Tule väl'l'ä, taadikene !
 Mis sell saanil puudunessa ?

15. Oh sa rumal poega nuori!
 Küll sell saanil puudunessa:
 Aizu ette puudunessa,
 Hobo ette puudunessa,
 Rangid kaela puudunessa,
20. Luoka peäle puudunessa,
 Sisse siidi-istujada.
 Külä õues õõnapmetsä,
 Seält saab aezad õõnapuuzed;
 Külä keskel saanakene,
25. Saana taga tallikene,
 Seält saab tallist täkukene;
 Külä vahel vahterida,
 Seält saab rangid vahterazed;
 Külä loemus lodjapuida,
30. Seält saab luoka lodjapune;
 Külä kubjal kuldakammer,
 Neli neidist seäl siessä;
 Üks seäl siub siidivüödä.
 Teene niub niidivüödä,
35. Kolmas kujub kuldavüödä,
 Nell'äs nutab nuorta miestä.
 Seält saab sisse siidineiu,
 Kõrva kõrgi peiukselle.

Nr. 353. Tie mulle saksa saanikene. 203.

A.

- Jaanikene, vennäkene!
 Tie mulle saksa saanikene,
 Tie mulle ratassängikene,
 Kirevene korvikene!
5. Suvel sie veeretäb vilusse,
 Talve ahju paiste'elle,
 Mu'du läen maale sõitemaie,
 Ilmale ilu tegemä.

B.

- Jaanikene, kaanikene,
 Tie mulle saksa saanikene,
 Kirevene korjukene!
 Ma läen maale sõitemaie,
5. Ilmale ilu tegemä,
 Neidissida vaatamaie,
 Kaokezi katsumaie.
 Risti sõedan Riia väl'läd,
 Hirki harki Harja väl'läd,

10. Põiki Põltsama orassed
Neidissida vaatamaie,
Kaokezi katsumaie,
Kas nied neiid ju vereväd?
Vähe nied neiid ju vereväd,
15. Pizut nied neiid ju punazed,
Kazinasti kahku peäle.

Nr. 354. Mardid. 204.

- Mardid tulnud kauge'elta,
Üle suo suure ja libedä,
Kullasta kõrendat müödä,
Vaskista valemit müödä.
5. Peretütär, neitsikene,
Talutütär, tallekene:
Ava uksi, tõsta telgi!
Kui sa ei ava uksekesta
Egä tõsta tellekesta,
10. Uksed põõnusta põrutan,
Sagarista sapuṭelen.
Peretütär, neitsikene,
Talutütär, tallekene:
Puhu sie tuli tubaje,
15. Lõõtsu lõke põrmandulle!
Kui põle tulda teil tuassa,
Puhu tulda kuke suusta,
Lõõtsu lõo lõua luista,
Kõeruta kana ninästä.
20. Peretütär, neitsikene,
Talutütär, tallekene:
Võta pindu pingistagi!
Kui põle pindu pingissagi,
Võta pindu parrestagi;
25. Kui põle pindu parressagi,
Võta laastu lõuka'alta;
Kui põle lõukal laastukesta,
Võta tohto tualaelta.
Peretütär, neitsikene,
30. Talutütär, tallekene:
Palun sie tuli tubaje!
Mardid tulnud kauge'elta,
Mardi küüdzed külmetäväd,
Varva'ad valu tegeväd,
35. Sõrmeotsad sõitelevad.
Peretütär, neitsikene,
Talutütär, tallekene:

- Ava uksi, tõsta telgi!
 Kui sa ei ava uksekesta
40. Egä tõsta tellekesta,
 Uksed pöönnusta pörrutan,
 Sagarista saputelen.
 Mull on ju hulgas uksesepäd,
 Salgus mull sagarasepäd,
45. Mull on põues pöönnassepäd :
 Ma panen pöönnad pöödrasarvist,
 Ma panen kiilud kitsesarvist,
 Pulgad panen pukisarvist.

Nr. 355. Kadrid. 205.

- Kadri tulnud kauge'elta,
 Üle suo, läbi libedä.
 Kadri küüdsed külmetavad,
 Varva'ad valu ajavad.
5. Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezuke:
 Laske sisse Kadri sandid!
 Peretütär, neitsikene,
 Puhu sa tuli tubaje,
10. Lõõtsu lõke pörrmandalle!
 Kui põle pierguda peressa,
 Võta lõhnast lõmmukene;
 Kui põle lõhnas lõmmukesta,
 Võta pingist pinnukene;
15. Kui põle pingis pinnukesta,
 Võta ruogu räästä'ästä.
 Peremies, peremehike,
 Perenaene, naezukene,
 Laske sisse Kadri sandid!
20. Lazete sisse Kadri sandid:
 Önnistagu teie õued,
 Öued täizi õhvazida,
 Öued õhvade emäzid;
 Laadad täizi lamma'ida,
25. Laadad lammaste emäzid;
 Põhud täizi pörrza'ida,
 Pahnad pörsaste emäzid!
 Kui ei laze sisse Kadri sant'a:
 Saagu, saagu, ma sajatan,
30. Saagu tütär sammeldama,
 Seenä ääre seenetämä,
 Mehele meelepahasse,
 Taadi tahma lakkujasse,

- Še õue pühkijässe,
35. Vennäle vie vedäjäs!

Nr. 356. Tulge kiikma, külänaezed! 206.

A.

- Tulge kiikma, külänaezed!
Tooge kanad, tooge munad,
Tooge pardid paaristikku,
Vezilinnud viirastikku,
5. Tooge kured kuuestikku!
Lähme kiiget katsumaie,
Kas sie kiige kannab meidä.
Kui ei kanna, las kaduda!
Tuo kirves, raiu kiiget,
10. Tuo nuga, lõika kiiget,
Tuo tuli, põleta kiiget!
Oh te hullud kiigesepäd!
Kohe teenud meie kiike?
Teenud külä künnismaale,
15. Külä laste laastusmaale,
Külä naeste naarismaale,
Neidiste madaramaale.
Külä nuttis künnismaada,
Külä lapsed laastusmaada,
20. Neidissed madaramaada.

B.

- Neitsikezed, noorekezed!
Lähme kiiget katsumaie:
Kas sie kiige kannab meidä,
Kas ta kannab meidä kahte,
5. Kahe kao ehte'ida,
Nel'l'ä neiu riide'ida.
Kui ep kanna, las kaduda!
Tuo nuga, lõika kiige,
Tuo kirves, raiu kiige,
10. Tuo tuli, põleta kiige!
Oh sa hullu kiigesepä!
Kohe ta teenud neiu kiige?
Teenud külä küünismaale,
Külälaste laastumaale,
15. Poizikeste puie tiele,
Külänaeste naarismaale.
Külä nut'tis küünismaada,
Külälapsed laastumaada,
Poizikezed puie tiedä,

20. Naezed nutsid naarismaada.
 Sõua kiige, jõua kiige,
 Sõua kiige kõrge'sse,
 Üle õrte, peäle parte,
 Üle õrte õõnapuusse,
25. Peäle parte pihlakasse!
 Kolm olli õuna õõnapuule :
 Üks olli ehä puolt heledä,
 Teene kuu puolt kumera,
 Kolmas päeva puolt punane.
30. Mis olli ehä puolt heledä,
 Siep olli minu memme õuna ;
 Mis olli kuu puolt kumera,
 Siep olli minu vennä õuna ;
 Mis olli päevä puolt punane,
35. Siep olli minu õe õuna.
 Sõua kiige, jõua kiige,
 Sõua üle kolme nurme!
 Seäl nied linnud lendeleväd,
 Lendeleväd, lezeleväd,
40. Otsivad pezä azeta:
 Kohe peän pezä tegemä
 Riegudesta, raagudesta,
 Suure suo sammelista,
 Pilliruo pindudesta?
45. Sõua kiige, jõua kiige,
 Sõua kiige kõrge'sse,
 Üle õrte, peäle parte,
 Sõua üle kolme aeda!
 Üks on aita rukki-aita,
50. Teene aita odra-aita,
 Kolmas kallis kaera-aita.
 Mis on aita rukki-aita,
 Siep on minu taadi aita ;
 Mis on aita odra-aita,
55. Siep sie minu memme aita ;
 Mis on kallis kaera-aita,
 Siep sie minu vennä aita,
 Siep on ratsu rakeldada,
 Kuldakõrvi kõnnitada,
60. Sõjatäku tantsitada.

Nr. 357. Kümme tüdrekut külässä. 207.

A.

Kümme tüdrekut külässä,
 Ühessä üle tanavi:

- Nied kõik tahvad viinul viia,
Viinul viia, saiul saata.
5. Kes nad kõiki viinul viib,
Viinul viib, saiul saadab?
Mõni saab mud'u mehele,
Et ei tulnd küllä kiikumaie :
Kardavad kullad kuluva,
10. Kardavad vazed vajova,
Hõbehelmed hõeruvada.
Ei siin kulu teie kullad
Egä vajo teie vazed :
Kulub meie kuldakõizi,
15. Hõerub hõbeõrrekene,
Vajob vaskilauakene.
Kesse tulli kiigutama?
Tulli Hantsust poizikene.
Mis ma antsin Hantsulegi?
20. Ei võind mune lubada,
Kanad metsä meil munevad,
Linnud laudille laovad.
Oles üksi orjapoissi,
Kes seos kanad kammitsasse,
25. Panes kuo kuke selgä,
Siis kanad kodo muneksid.
Tõotan neiü kiige peältä,
Kõege sirgemä seästä,
Kõege valgema vahelta,
30. Kenä teeste keske'eltä.

B.

- Kümme tüdrekut külässä,
Ühessä üle tanavi,
Kahessa kajotiele, —
Ei tohi tulla kiikumaie,
5. Ei tule meie kiige peäle :
Kardavad kullad kuluva,
Kardavad vazed vajova,
Hõbehelmed hõeruvada.
Peretütär, neitsikene,
10. Talutütär, tallekene,
Kuulis ta pühäd tuleva,
Kallid ajad kalduvada :
Võttis küüri kuldazida,
Hõeru hõbehelmezida.
15. Mis on minul vaezel lapsel?
Võtsin küüri pangezida,
Hõeru õllekannuzida.

- Peretütär, neitsikene,
 Talutütär, tallekene,
 20. Kuulis ta pühäd tuleva,
 Kallid ajad kalduvada,
 Võttis emältä küzidä,
 Vanaemält vaideleda :
 Särki selgä peenikesta,
 25. Vüöle vüödä kaunikesta.
 Mis on minul vaezel lapsel ?
 Võtsin küüziltä küzidä,
 Käevarsilt vaideleda :
 Särki selgä sarnalesta,
 30. Vüöle vüödä väärilesta.

C.

- Kümme tüdrekut külässe,
 Ühessä üle tanavi
 Läksid küllä kiikumaie,
 Kiigelauda laulumaie,
 5. Kardavad kullad kuluva,
 Hõbehelmi hõeruvada.
 Mina mõistsin, kohe kostsin :
 Neiukezed, noorekezed !
 Ei siin kulu teie kullad,
 10. Ei hõeru teie hõbedad.
 Meil on kodo kullasseppä,
 Šue peäl hõbedaseppä,
 Värävisse vaskiseppä,
 Tie ääres tinane seppä.
 15. Kodos haugub kuldarakki,
 Šues hõbedarakki,
 Värävisse vaskirakki,
 Tie ääres tinane rakki.
 Neiukezed, noorekezed !
 20. Tulge meel'e kiikumaie,
 Kiigelauda laulemaie :
 Šõua kiige, jõua kiige,
 Šõua kiige kõrge'esse,
 Üle õrte, peäle parte,
 25. Üle õrte õõnapuisse,
 Üle parte pihlakasse,
 Et ep saa alt hani ujuma,
 Peält ei piiri-pääzukene,
 Vahelt vaskivarbelane.
 30. Šõua kiige, jõua kiige,
 Šõua kiige kõrge'esse,
 Šõua üle kolme aeda !

- Üks on aita rukki-aita,
Teene aita odra-aita,
35. Kolmas kallis kaera-aita.
Mis on aita rukki-aita,
Siep sie minu taadi aita ;
Mis on aita odra-aita,
Siep sie minu memme aita ;
40. Mis on kallis kaera-aita,
Siep sie minu vennä aita,
Velle ratsu rakeldada.

Nr. 358. Kes tuli meidä kiigutama ? 208.

- Kes tuli meidä kiigutama ?
Tulli Anne neitsikene.
Mis mina antsin Annelegi ?
Antsin halli ut'ekeze,
5. Kinksin kirju tallekeze :
Vill olli sel'äs luhtaheinä,
Peä otsas pajone põõzas,
Saba taga tuuliluuda.
Läksid neiud niitemaie,
10. Igä neuu niitis villa,
Igäs villas viizi naela,
Igäst naelast uuzi kuube
Antsin kuue vennä sel'gä,
Teeze vennänaeze sel'gä.
15. Vennänaene naeris kuue,
Et on kurjasti kuotud,
Lõdevästi lüödud lõngad
Mina vendä vandumaie :
Võtku vennä, viigu vennä
20. Sedä naista võttemasta !
Andis mulle halvad veemed,
Halvad veemed, hallid sukad.
Ei ma teädnud, kus ma pannin,
Kas ma pistsin pingi alla
25. Või ma lassin laua alla ?
Viizsin kodo kelgu keitä,
Vana naeste vuõle keitä,
Poizikeste puie raiu.

Nr. 359. Kuulzin küläs kiigutava. 209.

A.

Kuulzin küläs kiigutava,
Nõmme õrsis hõezatava,
Kaze ladvas laaletava.

- Juozin aita ehtimaie.
5. Mis ma seältä selgä pannin?
Pannin selgä siidisärgi,
Ümmer ruka roozileze,
Kaela köitsin kudrussida,
Ümmer peä siidi siduzin,
10. Ette pannin põlle iluza,
Siidisukad jalgadesse,
Otsa uued ummiskingad.
Läksin küllä kiikumaie,
Nõmme õrzi hõiskamaie,
15. Kaze latva laulemaie.
Külä olli täizi poizikeizi,
Vald olli täizi vallatumaid.
Lõid nad kurni koppelisse,
Mängizid ratast mäele:
20. Lõid mull põrmu põlle peäle,
Sinisuetsu suka peäle,
Muda musta ruka peäle.
Läksin kodo nuttessagi.
Kes tulli vasta küskelemä?
25. Memm tulli vasta küskelema:
Mis sa nutad, tütär nuori?
Mis ma nutan, memmekene?
Läksin küllä kiikumaie,
Külä olli täizi poizikeizi,
30. Vald olli täizi vallatumaid.
Lõid mull põrmu põlle peäle,
Sinisuetsu suka peäle,
Muda musta ruka peäle.
Ole vaita, tütär nuori!
35. Las tuleb suvi, saab sügizi,
Annab Jumal uued odrad,
Kasvavad nied keerud kaerad:
Tuon sull linnast uue ruka,
Ette tuon põlle iluza,
40. Pähä tuon pärjä punaze.

B.

Kuulzin küläs kiigutava,
Nõmme õrsis hõezatava,
Kazeladvas laaletava.

- Pannin ma pere magama,
5. Seätsin suured vuode'esse.
Antsin uksile õluta,
Sagarille saatsin viina,

- Et ei hulu uued uksed,
Karju kaskized sagarad.
10. Siis läen küllä kiikumaie,
Kiigelauda laulemaie,
Nõmme õrzi hõiskamaie.
Läksin aita ehtimaie,
Ette aeda-eezikusse,
15. Peäle aeda-päälükulle.
Mis ma seältä selgä pannin?
Selgä pannin siidisärgi.
Mis ma seältä ümmer pannin?
Ümmer ruka roozileze,
20. Palapoolik poogeleze,
Peäle karratud käissed.
Mis ma seältä ette pannin?
Ette pannin uue põlle,
Kui sie uuzi aeda-uksi.
25. Mis ma seältä vüöle pannin?
Vüöle pannin vüö laia,
Kui sie vihma vikerkaari.
Selgä kimpsud, selgä kampsud:
Siis läen kulda kiikumaie,
30. Kiigelauda laulemaie.
Külä olli täizi poizikeizi,
Vald olli täizi vallatuida,
Kopel täizi kurje mehi:
Lõevad põrmu põlle peäle,
35. Lõevad rähmä räte peäle,
Sinisuetsu suka peäle,
Udu uue kuue peäle.
Läksin siis kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
40. Kes tulli kurvada küzimä?
Emä tulli kurvada küzimä:
Miks sa nutad, tütär nuori?
Mina mõistsin, kohe kostsin:
Miks ma nutan, memmekene?
45. Kuulzin küläs kiigutava,
Nõmme õrsis hõezatava.
Pannin ma pere magama,
Seätsin suured vuode'esse.
Antsin uksile õluta,
50. Sagarille saatsin viinä.
Et ei hulu uued uksed,
Karju kaskized sagarad.
Siis läksin aita ehtimaie,
Ette aeda-eezikusse,

55. Peäle aeda-päälükulle:
Pannin selgä siidisärgi,
Ümmer ruka roozileze,
Palapoolik poogeleze,
Peäle karratud käissed,
60. Pannin ette uue põlle,
Vüöle pannin vüö laia.
Siis läksin küllä kiikumaie,
Kiigelauda laulemaie.
Külä olli täizi poizikeizi,
65. Vald olli täizi vallatuida,
Kopel täizi kurje mehi:
Lõevad põrmu põlle peäle,
Lõevad rähmä räte peäle,
Sinisuetsu suka peäle,
70. Udu uue kuue peäle.
Sest tullin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Emä mõistis, kohe kostis:
Ole vaita, tütar nuori!
75. Hommen pezen püügissägi,
Tunahommen tõrressagi,
Puhtaks põrmust põllekeze,
Puhtaks rähmäst rättekeze,
Selgeks suka sinisuetsust,
80. Udu uue kuue peältä.

Nr. 360. Kulli mäng. 210.

- Kuots, kuots kullikene,
Kuots kulli nokakene,
Kui sie kajo koogokene,
Kuots kulli peäkene,
5. Kui sie mõiza mõeduvakka.
Mis sie kulli meel'e tulli?
Kulli ot'sib konna reizi,
Talupoja talle reizi,
Vaeze me vazika reizi,
10. Kehvä me kitse reizi.
Ei taha kulli konna reizi,
Talupoja talle reizi,
Vaeze me vazika reizi:
Kulli tahab kuke reizi,
15. Kudruskaela kana reizi.
Mis sie kukke kurja tegi?
Kukk olli kanale kurja.
Mis sie kana kurja tegi?
Kana ei teind kuke mieltä müödä.

Nr. 361. Nuku mäng. 211.

- Nukku kutsuti külässe,
Nukku.
- Ei olnd aega nukul minnä,
Nukku.
5. Turult tuli tuikene,
Nukku,
Alevista hakikene,
Nukku,
Sie tõi mure sõnumida,
10. Nukku:
Izä sull mullu mulda läenud,
Nukku,
Mullu mulda, ammu hauda,
Nukku.
15. Nukku maha maetasse,
Nukku,
Nukul hauda kaevetasse,
Nukku,
Ühessä süldä sügävä,
20. Nukku,
Kümme kütänärt lautie,
Nukku,
Sinna nukku maetasse,
Nukku.
25. Nuta, nuta, nuta, nuta,
Nukku!
Nuutsu, nuutsu, nuutsu, nuutsu,
Nukku!
30. Äräp so izägi surnud,
Nukku,
Äräp so emägi surnud,
Nukku.
Nuta nukku, nuutsu nukku,
Nukku!
35. Alane, alane, nukku,
Nukku!
Jubap so izägi surnud,
Nukku,
Jubap so emägi surnud,
40. Nukku!
Turult tuli tuikene,
Nukku,
Alevista hakikene,
Nukku:
45. Sie tõi rõõmu sõnumida,
Nukku.

- Ülene, ülene, nukku,
Nukku!
Izä ju tõusnud mullastagi,
50. Nukku,
Emä ammu hauastagi,
Nukku.
Niedep nied röömu sõnumed,
Nukku!

Nr. 362. Oldermann. 212.

- Tantsi, tantsi, oldermanni,
Vilderkeeri, jungeprau!
Kelle kord on kaela heitä,
Oldermanni vilderkeeri?
5. Neiu kord on kaela heitä,
Oldermanni vilderkeeri.
Tantsi, tantsi, oldermanni,
Vilderkeeri, jungeprau!
Kelle kord on suuda anda,
10. Oldermanni vilderkeeri?
Peiu kord on suuda anda,
Oldermanni vilderkeeri.
Tantsi, tantsi, oldermanni,
Oldermanni vilderkeeri!
15. Ehi, ehi, oldermanni,
Oldermanni vilderkeeri!
Pane särki, oldermanni,
Oldermanni vilderkeeri!
Mässi vüödä, oldermanni,
20. Oldermanni vilderkeeri!
Pane jalgu, oldermanni,
Oldermanni vilderkeeri!
Pane jalga ummiskingad,
Oldermanni vilderkeeri!
25. Ümmer ümbrik lõngulene,
Oldermanni vilderkeeri!
Palapoolik poogelene,
Oldermanni vilderkeeri!
Pane põlle, oldermanni,
30. Oldermanni vilderkeeri!
Tantsi, tantsi, oldermanni,
Oldermanni vilderkeeri!
Soe peädä, oldermanni,
Oldermanni vilderkeeri!
35. Pane pärgä, oldermanni,
Oldermanni vilderkeeri!

- Pane kaela kaubahelmed,
Oldermanni vilderkeeri!
Pane sõlge, oldermanni,
40. Oldermanni vilderkeeri!
Pane raha, oldermanni,
Oldermanni vilderkeeri!
Nüüd on valmis oldermanni,
Oldermanni vilderkeeri.

Nr. 363. Värava tegemine. 213.

A.

- Kesse tahab läbi minnä
Värävä?
Santi tahab läbi minnä
Värävä.
5. Meie väräv katki läenud,
Värävä.
Eks siis santi paranda
Värävä?
Kellegä tä parandab
10. Värävä?
Kullaga ja hõbedaga
Värävä.
Kust sie santi kulla saab?
Värävä.
15. Minu veli Kolga Jaanis,
Värävä,
Teene veli Narva Jaanis,
Värävä,
Kolmas veli Valga Jaanis,
20. Värävä:
Seält saab santi hõbeda,
Värävä,
Hõbeda ja kulla kätte,
Värävä,
25. Sellegä tä parandab
Värävä.
Laske nüüd santi läbi minnä
Värävä!
Sest sie väräv terveks tehtud,
30. Värävä.

B.

- Hobo hirnub ostijada,
Kuldse, jookse, värävä.
Küläpoizid, noored mehed,
Kuldse, jookse, värävä,

5. Tulge hobo ostemaie,
 Kuldse, jookse, värävä,
 Küläpoizid, noored mehed,
 Kuldse, jookse, värävä,
 Kui on kopik kotissagi,
 10. Kuldse, jookse, värävä,
 Ehk on taader tasku'essa,
 Kuldse, jookse, värävä.
 Meie väräv katki läenud,
 Kuldse, jookse, värävä.
 15. Küläpoizid, noored mehed,
 Kuldse, jookse, värävä,
 Kesse me värävid parandab?
 Kuldse, jookse, värävä.
 Sie kes ostab hoboda,
 20. Kuldse, jookse, värävä.

Nr. 364. Heina tegemine. 214.

- Kellel meie heinä teeme,
 Ai virvarvirupumpali?
 Loojal meie heinä teeme,
 Ai virvarvirupumpali.
 5. Looja loonud pal'l'u karja,
 Ai virvarvirupumpali,
 Marijalle maariklehmä,
 Ai virvarvirupumpali.
 Läksin Looja õue alla,
 10. Ai virvarvirupumpali,
 Marija akende alaje,
 Ai virvarvirupumpali.
 Jubap laulis Looja kukke,
 Ai virvarvirupumpali,
 15. Marija kana kõerutas,
 Ai virvarvirupumpali,
 Kui mina heitsin heenä val'mis,
 Ai virvarvirupumpali,
 Kui mina saatsin saod val'mis,
 20. Ai virvarvirupumpali,
 Kukutazin kuhja val'mis,
 Ai virvarvirupumpali.

Nr. 365. Linna minemine. 215.

Mine linna, Vidri,
 Minu virka Vidrikene!
 Mis sinna, Mari,
 Minu muki Marike ne?

5. Põlle tuoma, Vidri,
Põlle, pai Vidrikene.
Mis põlle, Mari,
Minu magus Marikene?
Siidi põlle, Vidri,
10. Minu viksi Vidrikene.
Mine linna, Vidri,
Minu viksi Vidrikene!
Mis sinna, Mari,
Minu miksi Marikene?
15. Rätte tuoma, Vidri,
Minu virka Vidrikene.
Mis rätte, Mari,
Minu magus Marikene?
Siidirätte, Vidri,
20. Minu virgem Vidrikene.
Mine linna, Vidri,
Minu virka Vidrikene.
Mis sinna, Mari,
Minu muki Marikene?
25. Raha tuoma, Vidri,
Minu viksem Vidrikene.
Mis raha, Mari,
Minu marja Marikene?
Taaderida, Vidri,
30. Minu vaper Vidrikene.
Mis taadert, Mari,
Murumuodi marjakene?
Kuldaadert, Vidri,
Minu magus Vidrikene.

Nr. 366. Ozalize otsimine. 216.

- Oh mina vaene võeral maal,
Võeral maal,
Suure raske risti all,
Risti all!
5. Ozalest ei ole mull,
Pole mull,
Kaazalest ei kaindelal,
Kaindelal.
Siit tullin ot'sma ozalest,
10. Ozalest,
Siit tullin katsma kaazalest,
Kaazalest.
Armas neiu, tule sa,
Tule sa

15. Minule seltsiks olema,
 Olema!
 Langen sinu ette põlvili,
 Põlvili,
 Kätt sulle annan kõvasti,
 20. Kõvasti,
 Suud sulle annan südäimest,
 Südäimest.
 Oh mina palun, oh mina palun,
 Ärä sina jäta maha mind!*)

Nr. 367. Lilla lunastamine. 217.

- Lilla istus kamberissa,
 Aeg olli igäv uota.
 Nägi izät kõndivada
 Müödä mere randa:
 5. Armas izä, kallis izä,
 Lunasta mind väl'l'ä!
 Kellegä ma lunastan sind?
 Mull ei ole raha.
 Sull on kodo kolme ruuna,
 10. Pane üks neist pandiks!
 Ennem lahkun Lillastagi
 Kui oma kolmest ruunast.
 Ruunad on mull eluks ajaks,
 Lillat ürikezeks.
 15. Lilla istus kamberissa,
 Aeg olli igäv uota.
 Nägi emät kõndivada
 Müödä mere randa:
 Armas emä, kallis emä,
 20. Lunasta mind väl'l'ä!
 Kellegä ma lunastan sind?
 Mull ei ole raha.
 Sull on kodo kolme lehmä,
 Pane üks neist pandiks!
 25. Ennem lahkun Lillastagi
 Kui omast kolmest lehmäst.
 Lehmäd on mull hulgaks ajaks,
 Lillat ürikezeks.
 Lilla istus kamberissa,
 30. Aeg olli igäv uota

*) Selle rea laulmize ajal tõstab palutav paluva üles, saadab ta eneze azemelle ringi ning astub ize keskelle, kus mäng jälle otsast pääle hakkab.

- Nägi vendä kõndivada
 Müödä mere randa:
 Armas vendä, kallis vendä,
 Lunasta mind väl'lä!
35. Kellegä ma lunastan sind?
 Mull ei ole raha.
 Sull on kodos kolme mõeka,
 Pane üks neist pandiks!
 Ennem lahkun Lillastagi,
40. Kui oma kolmest mõegast.
 Mõegad on mull mõneks ajaks,
 Lillat ürikezeks.
 Lilla istus kamberissa,
 Aeg olli igäv uota.
45. Nägi õde kõndivada
 Müödä mere randa:
 Armas õde, kallis õde,
 Lunasta mind väl'lä!
- Kellegä ma lunastan sind?
50. Mull ei ole raha.
 Sull on kodos kolme sõrmust,
 Pane üks neist pandiks!
 Ennem lahkun Lillastagi
 Kui oma sõrmussista.
55. Sõrmussed mull saja ajaks,
 Lillat ürikezeks.
 Lilla istus kamberissa,
 Aeg olli igäv uota.
60. Nägi peigmiest kõndivada
 Müödä mere randa:
 Armas peigmies, kallis peigmies,
 Lunasta mind väl'lä!
- Kellegä ma lunastan sind?
- Mull ei ole raha.
65. Sull on kodos kolme laeva,
 Pane üks neist pandiks!
 Ennem lahkun laevustagi
 Kui oma armzast Lillast.
 Laevu on mull ürikezeks,
70. Lilla eluks ajaks!
 Katki mingi izä ruunad
 Kezet kezä kündi!
 Emä lehmäd jäegu kinni
 Kezet piima andi!
75. Katki mingi vennä mõegad
 Kezet kanget sõda!
 Še sõrmus katki mingi

- Keskel laulatuzel!
 Peiu laevad kandku kaua
 80. Kallist kaupa koju!

Nr. 368. Leikarid. 218.

(Naesterahva ja meesterahva koor laulavad vastastikku.)

A.

- Siiä leikarid tulevad,
 Siiä leikarlööri lööjad
 Kalli proua kamberisse,
 Vanamoori mõiza'asse,
 5. Siiä siidisse linnasse.
 Kes siis maksab leikre palga?
 Ei ole kulda ei hõbedat,
 Ei ole siidi ei sametit.
 Kes kuri hoolib kullasta,
 10. Paha hoolib pauasta?
 Mina tahan neitsikesta,
 Neitsikesta noorekesta,
 Tahan kangaste kuduajat,
 Hõbelõnga lõksutajat,
 15. Vaskivarva veeretäjät,
 Paberize paugutajat,
 Kes kujub sisse sirgu silmäd,
 Ääre peäle härtu silmäd,
 Vahele varesse silmäd,
 20. Keske'elle kaardi silmäd.
 Võta, võta, vii, vii!
 Kiitus, kiitus, vana ämmä!
 Mina sain neitsikeze,
 Neitsikeze noorekeze,
 25. Sain kangaste kuduja,
 Hõbelõnga lõksutaja,
 Vaskivarva veeretäjä.

B.

- Siiä nüüd leikarid tulevad,
 Siiä leikarlööri lööjad.
 Kohe nied leikarid tulevad,
 Kohe leikarlööri lööjad?
 5. Kalli proua kamberisse,
 Vanamoori mõiza'asse,
 Siiä siidisse linnasse,
 Hõbedasse alevisse.

- Kes siis maksab leikre algap?
10. Ei ole kulda ei hõbedat,
Ei ole siidi ei sametit,
Põle pauda, põle sõlge.
Kuri hoolib kullastagi,
Hõel hoolib hõbedasta,
15. Sõge siidi, sametida,
Paha püüab pauda, sõlge.
Egä ma hooli kullastagi,
Egä ma hooli hõbedasta,
Ei soovi siidi, sametida,
20. Ei pütä pauda, sõlge rinda.
Ma ju nõuan neitsikesta,
Neitsikesta noorekesta,
Tahan kangaste kudukat,
Hõbelõnga lõksutajat,
25. Vaskivarva veeretäjät,
Paberize paugutajat:
Kes kujub sisse sirgu silmäd,
Ääre peäle härtu silmäd,
Vahele varesse silmäd,
30. Keske'elle kaardi silmäd.
Võta, võta! vii, vii!*)
Kiitus, kiitus, vana ämmä!
Mina sain neitsikeze,
Neitzikeze noorekeze,
35. Sain kangaste kuduja,
Hõbelõnga lõksutaja,
Vaskivarva veeretäjä,
Paberize paugutaja. **)
Siiä nüüd leikarid tulevad,
40. Siiä leikarlööri lööjad.
Kohe nied leikarid tulevad,
Kohe leikarlööri lööjad?
Kalli proua kamberisse,
Vanamoori mõiza'asse,
45. Siiä siidisse linnasse,
Hõbedasse alevisse.
Kes siis maksab leikre palga?
Ei ole kulda ei hõbedat,
Ei ole kukurt ei kõlinat,
50. Põle kirvest, põle kiini.

*) Selle värsi laulmize ajal võtab noormees ühe neuu käest kinni ja hakkab tantsima, mis „kiituze“ lõpuni kestab.

**) Selle rea laulmize ajal jääb neuu ringi keskelle, noormees läheb tõiste sekka ringi ja mäng kestab edasi.

- Kuri hoolib kullastagi,
 Hõel hoolib hõbedasta,
 Sõge kukurt ja kõlinat,
 Paha kirvest, kiinikesta.
55. Egä ma hooli kullastagi,
 Egä ma hooli hõbedasta,
 Ei soovi kukurt ei kõlinat,
 Ei igätse kirvest ei kiini.
 Ma ju küzin kündijädä,
 60. Kündijädä, külväjädä,
 Musta mulla püörijädä,
 Semende sisse segäjät.
 Võta, võta, vii, vii! *)
 Kiitus, kiitus, vana äiä!
65. Mina sain kündijäni,
 Kündijäni, külväjäni,
 Musta mulla püöräjäni,
 Seemende sisse segäjä.

*) Selle rea laulmize ajal võtab neiu ühe nooremehe käest kinni ja tantsib temaga, kunni „kiituze“ järel mäng uueste algab.

IX.

Nr. 369. Lugu juozis müödä luuda. 219.

- Lugu juozis müödä luuda,
Kirju kitse külge müödä,
Sea sirget selgä müödä,
Vazika vazarat müödä,
5. Tatsutas müödä tanavit,
Saba taga tuuliluuda.

Nr. 370. Mis sa laalad, lampilõuga? 220.

A.

- Mis sa laalad, lampilõuga,
Kõerutad, ninä kõvera?
Mis sa sitikäs sirized,
Kezä parmu parized?
5. Sull põle heältä hästi laalda,
Kõri hästi kõerutada.
Mine külä vainuelle,
Võta äke häälessegi,
Adrakurge kurgussegi:
10. Sis tule vasta laulemaie,
Nii kui kägu kukkumaie,
Pääzuke ne paukumaie,
Üöpik üösel üttelemä,
Lõökene lõõritama.

B.

- Mis sa laalad, lampilõuga,
Kõerutad, ninä kõvera?
Suu sull seitsme sopilene,
Ninä neljänurgelene,

5. Sull on äke häälessägi,
Rierõuk sull rinnussägi,
Adrakurgi kurgussägi.
Kus minu heäli kuuldanessa,
Sinna laazi langenessa,
10. Suuri metsä murduinessa.
Minu suusta kukub kulda,
Alta hammaste hõbedat,
Peältä keele kilingida.
Mis oled sina minu kohta?
15. Eelä sind munast kooritie,
Veriväntsäst väänetie.
Nüüd tuled vasta võiteleva
Või sõnu vahetamaie?
20. Ole vait, vareste ruoga,
Musta linnu söögi-aega,
Sügizene sülevakka,
Kevädene ketekotti!

Nr. 371. Mis tuled kinnas kiuslemaie? 221.

- Mis tuled kinnas kiuslemaie
Vai tuled talluk taplemaie?
Kinnas viiässe kezäle,
Talluk viidi tapuaida,
5. Vana viisku vainuelle.
Mis sa haugud, halli rantsi,
Pureled punane koera?
Kas tahad taari rabada
Või tahad tõrre lopotesta?

Nr. 372. Kes tuleb vasta vaidelema. 222.

- Kes tuleb vasta vaidelema,
Vaidelema, sõiteleva
Või sõnu vaheteleva?
Kes võedab minu sõnule,
5. Sie võedab soe sammule,
Metsäkoera kõnnikulle.

Nr. 373. Võta ikki mulle naene! 223.

Emäkene, memmekene!
Võta ikki mulle naene,
Katsu mulle kuldakaaza.

Kui sa ei võta mulle naista

5. Egä katsu kuldakaazat:
 Üöd ma hulgun, päeväd viidan,
 Üöd hulgun külä laole,
 Päeväd kõnnin kõrtsi tiedä.

Nr. 374. Suzi söögu sepä koerad! 224.

- Suzi söögu sepä koerad,
 Murdku sepä musta koera,
 Hammustagu halli rantsi,
 Et saas salaja käiä
5. Sepä tütärde seässä,
 Sepä naeste naaberisse.

Nr. 375. Ohs te hullud Oti poizid! 225.

- Ohs te hullud Oti poizid,
 Kirikuvalla kiidu poizid!
 Mis te meele otsitegi?
 Meie Tiiu tillukene,
5. Meie Maie madalukene,
 Meie Kaiie kazinukene.
 Põlved ei jõua põlle kanda,
 Silmäd siidirätikuda,
 Kulmud kullatuttuzida.
10. Minge ärä siegi korda,
 Tulge jälle teistä korda.
 Siis te saate saanitäie,
 Siis saab saanil sēdatada,
 Kirjel korjel kukutada.

Nr. 376. Läksin külä laada peäle. 226.

- Läksin külä laada peäle,
 Külä külmässe laosse,
 Küttemätä huone'esse,
 Koledasse kõlgussisse.
5. Tüdrekuđ ei tahtnud minda,
 Hakazid minda haugutama:
 Sull põle, sull põle, peiukene,
 Sull põle sel'l'äs siidisärki,
 Siidisärki, siidirätti,

10. Vüöl ei pole vussakada,
Kaelas ei kardamaniskat.
Läksin kodo nuttessagi,
Tulli vasta memmekene:
Ole vaita poega nuori!
15. Miks sa nutad poega nuori?
Mis mina nutan memmekene?
Tüdreku ei tahtnud minda:
Mull põle sel'läs siidisärki,
Siidisärki, siidirätti.
20. Hommen lähme Pärnu linna
Seält saab selgä siidisärki,
Siidisärki, siidirätti,
Vüöle poe vussakada,
Kaela kardazid maniskid.
25. Läksin siis läbi küläde,
Läbi tarkade talude:
Üks mind hõikus õhtu'ella,
Teene hõikus hommikulla:
Tule siiä, peiukene!
30. Sull nüüd sel'läs siidisärki,
Siidisärki, siidirätti,
Kaelas kardazed maniskad.
Mina mõistsin, jälle kostsin:
Ei ma võta muuda naista,
35. Võtan ühe ja iluza,
Võtan kalli, kaunikeze.

Nr. 377. Tõnis olli tõo linnukene. 227.

- Tõnis olli tõo linnukene,
Tõotas naezeta elädä.
Eläs ta ühe aasta,
Võttis tehä puusta naista,
5. Kaze puust tegi Kaiekeze,
Peäle mõne päeväkeze,
Lepä puust tegi Leenakeze,
Haava puust tegi Annekeze.

Nr. 378. Ennemp mängin mätästega. 228.

- Ennemp, ennemp, helläd velläd,
Ennemp mängin mätästegä,
Heedän nal'l'a naaristega,
Kui aga nende neidistega,
5. Mis on pooleli pietud,
Üle määri mängätätud.

Nr. 379. Sant poiss. 229.

- Ennemp, ennemp ðekezed,
 Ennemp heedän kivi juure,
 Kivi juure, kannu juure,
 Välläle varede juure,
5. Nurme noore tamme juure
 Kui aga sandi poizi juure!
 Kivi ei kizu, kand ei kaku:
 Poiss ei jäta puutumata,
 Käzi kaval katsumata,
10. Sõrmed noored nokkimata.
 Poiss on luodud püüdjässe,
 Püüdjässe, pettijässe;
 Püüäb pal'l'u, petäb pal'l'u,
 Petäb pal'l'u, peksäb pal'l'u,
15. Varastab, valetab pal'l'u;
 Lubab tuua seet'se põlle,
 Seet'se põlle, sit'si põlle,
 Kahessa kalingu põlle,
 Sõle viievitsaleze,
20. Raha kahekannaleze.
 Perepoega sueza suuri,
 Sueza suuri, rinnu rikas!
 Luba kas tuua kolmed kihlad,
 Igäd kihlad izi muodi,
25. Siiski mina sull ei tule,
 Ma lähen vahelt vaeze'elle.
 Perepoega sueza suuri,
 Sueza suuri, rinnu rikas,
 Rinnu rikas, saali saksa,
30. Saali saksa, kõnnu kõrki!
 Kui sa tuos mull kolmed kingäd,
 Igäd kingäd izi muodi,
 Siiski mina sull ei tule.
 Ma lähen vahelt vaeze'elle,
35. Kell põle korda kudrussida
 Egä hõbehelmezida.
 Elädes saab helmekorra,
 Kazudes saab kaelakonna.
 Kui on õnne, siis eläme,
40. Kui on tervist, teeme tüüdä.

Nr. 380. Mis sa hulgus siiä otsid? 230.

Mis sa hulgus siiä otsid,
 Kõverik sa siiä kõnnid?

- Sull põle hulgussel omada,
Kõverikul kõrvalesta.
5. Meil tulli võerasta vägedä,
Summ tulli suurida mehidä,
Parv tulli pall'u poissizida:
Teene sil'm olli teezepidi,
Teene pale pahupidi,
10. Kuuze juurikast juussed.

Nr. 381. Mis te endist mõttelete? 231.

A.

- Neitsikezed, noorekezed,
Mis te endist mõttelete,
Et te poissa põlga'ate?
Tukkudes te teete töödä,
5. Laizeldes lazete lõnga:
Viis on vilku vaksa peäle,
Sada sõlme süllä peäle.
Hakkate kangast kuutama:
Igäs kuus kuote küündrä,
10. Igäs lõunas lõöte lõnga;
Suga nuttis suetsussagi,
Niied vinksid vingussagi,
Suga nutab sun'dijada,
Niied lahtipeästijada.
15. Viizite külä vainulle:
Karjatsed seäl kuovad kangast,
Sigurikud pistväd süsti,
Lammerikud lõöväd lõnga.
Sai sie kangas val'mi'isse,
20. Mis sest kangast tehtänessä?
Seält sai litale linazid,
Seält sai hatale hamezid,
Kärdule käterätikid.

B.

- Neitsikezed, noorekezed,
Vainult valged lillekezed,
Rohoaiast roozikezed!
Mis te endist mõttelete,
Et te poissa põlga'ate?
Kas te teäte, kus te saate?
Ei teist saa saksa naista,
Kasva kaubame emändä.
Mõni juhtub joodikulle,

10. Mõni langeb lakardille,
Mõnest saab ka sandi naene,
Mõnest popsi perenaene.

Nr. 382. Kas sest peäb kangas tulema? 232.

- Kas sest peäb kangas tulema?
Viis olli vilku vaksa peäle,
Sada sõlme süllä peäle.
Kanna kangas karjat ele,
5. Küläp karjatsed kuovad,
Sigurikud saatvad süsti:
Lammerik saab laia rüüe,
Karjane saab kaelakoti,
Sigurik saab seärsuka.

Nr. 383. Miks sina mullu mull ei tulnud? 233.

A.

- Paras, paras, neitsikene!
Miks sina mullu mull ei tulnud,
Tunamullu mull ei saanud,
Kui käizid käzud järele,
5. Sõitsid sõrmusse vedäjääd,
Kahed, kolmed kozilazed,
Viied, kuued viinulized?
Nüüd sä künnäd vällä peäle:
Härjääd iessä härmätänud,
10. Ader porine peossa,
Sahad savitsed järele.
Läksid kodo lõune'elle:
Supp olli alles soendamata,
Hiire hing olli võttemata,
15. Kassi karvad kakkumata,
Orav olli metsäst otsimata,
Nirgi nahka nülгимätä,
Kärbä kaela käänämätä.
Kus olli „Ässä“ äiä nimi,
20. Kus olli „Härtu“ ämmä nimi,
„Pühä Jüri“ peiu nimi?

B.

- Neitsikene, noorekene!
Miks sina mullu mull ei tulnud,
Tunamullu mull ei saanud?
Kui käizid käzud järele,
5. Käizid kolmed kozilazed,

- Viied, kuued viinakruuzid,
Saja seitsemed sõnumed,
Sõitsid sõrmuse vidäjäd,
Tuhat tullid ukse suele,
10. Sada saani sõnnikulle.
Paras, paras, neitsikene!
Nüüd sa saad selle mehele:
Ärä juob härjäd ja hobezed,
Ärä pillab pikäd püksid,
15. Kalevized kaltsukezed.
Saatis saapa'ad jalasta,
Vizas vesti'id sel'l'ästä,
Kurku panni kuuekeze,
Mõske pistis mütsikeze.
20. Kui tall pungas puuduneksi,
Kikub, kakub kaelastagi,
Rikub reezi rinnastagi,
Kizub kinda'ad käestä.
Läks ta küllä kerjämaie:
25. Villändist sai viizud jalga,
Parikalt sai pastalkingäd,
Sulusverest sukasääred,
Aedust sai sie hame selgä

Nr. 384. Miksep mind mehed vihazid? 234.

- Ei ma teä ega mõesta,
Miksep mind mehed vihazid,
Miksep mind poizid põlgelezid,
Laiad kaabud laitelezid.
5. Sest mind, sest mind, neitsikezed,
Sestep mind mehed vihazid,
Laiad kaabud laitelezid:
Ma ei teind meeste mieltä müödä,
Käenud poeste käskuzida,
10. Ajand nende asjazida.
Sie on neiu sita neiu,
Kes teeb meeste mieltä müödä,
Käib poeste käskuzida.
Siep on neiu sita neiu,
15. Kellel kaelas kannussida,
Rinnas ristiruubelene:
Nied on antud aia ääres,
Saksa manu ta maganud,
Sell on jun kru juures käenud.

Nr. 385. Ärge naerge neidissida! 235.

- Poizikezed, pungasilmäd,
 Pungasilmäd, lõngakaelad!
 Ärge naerge neidissida,
 Teotage tütterida,
5. Laitke valla lapsezida!
 Alles naene näitämätä,
 Kudruskaela kuulamata,
 Tinarinda tingimätä.
10. Alles poes neiu poordid,
 Saksa kərbis neiu karrad.
 Vennäkezed, noorekezed!
 Ei mind naernud naene kaunis,
 Teotand tüdrek tegevä:
 Mind aga naeris nartsaskaela,
15. Sõemas sõnniku magaja.

Nr. 386. Kaod kallid. 236.

- Noored mehed, helläd velläd,
 Ärge naerge neidissida,
 Teotage tütterida,
 Vandke valla lapsukeizi.
5. Niedke neidiste emazid,
 Vandke valla naizezida,
 Kes teind kaod kalli'isse,
 Neiud nel'ä margatsesse.
10. Enne neiu maksis marga,
 Kaokene kaksi marka,
 Nüüd ep saa neidu nel'äl margal,
 Kaokest kahessal margal.

Nr. 387. Näotu neiu. 237.

- Noored mehed, helläd velläd!
 Ärge naerge neidissida,
 Teotage tüdrekida,
 Et on silmile madalad.
5. Siga on silmile madala.
 Noored mehed, helläd velläd!
 Ärge naerge neidissida,
 Et on paksu palge'ella
 Ehk on õlele rumala.
10. Lammas paksu palge'ella,
 Hobo õlele rumala.
 Noored mehed, helläd velläd!

- Ei te saa siit naista
 Egä siit vallastagi,
 15. Kihelkonnast kolmestagi,
 Neidu nell'ästä külästä.
 Küll käete kümme külädä,
 Tuhat tua uksekesta,
 Sada saana onnikesta.
20. Lähete Narvast naista tuoma,
 Harjumaalt tuod hammaspikä,
 Virumaalt tuod vimmassell'ä,
 Kurumaalt käed kõverad,
 Tuod kui tui tubaje,
25. Laglekeze laua ääre.
 Naod nurgast naeremaie:
 Pikem, pikem, memmekene,
 Pikem meie piimäpütti,
 Laiem meie leemeliuda,
30. Kõrgem meie koorekirnu
 Kui on meie vennänaene!
 Kas sie mutti müttäb leibä,
 Kägärikku käänäb kakku,
 Põnderik pezeb pezuda,
35. Äbärik maada äestab?

Nr. 388. Oh sedä kallist neiu kaupa. 238.

- Oh sedä kallist neiu kaupa,
 Kui sedä tõlda tõstetasse,
 Tõllarattid rasvatasse!
 Ies ollid erelilööjad,
 5. Taga ruttu rummilööjad.
 Oi sedä halva meeste kaupa,
 Kui neid viizussa vieti,
 Kueval kingäl kannetie!
 Viis olli miestä viizu vasta,
 10. Kuus olli kueva kingä vasta,
 Seetse sea saba vasta,
 Kahessa kazuka vasta,
 Ühessä ümbriku vasta,
 Kümme külä neiu vasta.

Nr. 389. Teie peig ja meie neid. 239.

Katsu peigu, mis on teel'e!
 Kuu ta olnud korstenassa,
 Rehte kaks repinessa,
 Aasta ahjuperäle.

5. Sie põle suvel suuda pesnud,
Aastal ei hammet ajanud,
Viiel kuul ei vihtelenud.
Kuub tall kerjätud külästä,
Kübär teeste tutva'ate.
10. Vatt kus seezäb meie neiu!
Suu pestud, peä soetud,
Jalad arma'ad haritud,
Käed kalli'id kazitud,
Suu pestud sulavõile,
15. Käed kulla kaste'elle,
Jalad jaanililledelle.
Mine peigu ää õue,
Seäl on õues õõnapmetsä,
Kolm on õuna oksa külles:
20. Üks on kullal kirjutatud,
Teene on hõbedakirja,
Kolmas val'mis vaskikirja.
Mis on õuna hõbedakirja,
Sie sa anna ämmälegi;
25. Mis on val'mis vaskikirja,
Sie sa anna äiälegi;
Mis on kullal kirjutatud,
Siega petä meie neiu!

Nr. 390. Meie mehed ja teie mehed. 240.

A.

- Vatt kus mehed, mis on meel'e:
Tunnevad tehä tubada,
Aedavilu vikeldädä,
Pangele panna võruda,
5. Lüpsikulle lüüä urva.
Kui lähväd kalamerele,
Slut neil loksud lootsikussa,
Viin neil pilgub piekerissä,
Kala välgub västerissä.
10. Vatt kus sitad, mis on teel'e:
Ei mõesta tehä tubada,
Aedavilu vikeldädä,
Pangele panna võruda,
Lüpsikulle lüüä urva.
15. Kui lähväd kalamerele,
Vezi neil loksud lootsikussa,
Kuzi pilgub piekerissä,
Konn neil välgub västerissä,
Söövädki sedä kalada,

20. Mis on kotis kopitanud,
Aia ääres hallitanud.
Seenä ääres seenetanud.
Meil sööväd mehed kalada,
Mis läeb mängides mäele,
25. Lokso lüües lootsikusse,
Lusti lüües laua peäle!

B.

- Vatt kus mehed, mis on meel'e,
Poizid meie poole peäle!
Hulge notavad õluta,
Üksi maksavad rahada.
5. Neil on raebetel rahada,
Kummagil on kopikida,
Kulda on neil kuue täizi,
Hõbedada hõlma täizi,
Paberit palaka täizi,
10. Vaske vana rüüe täizi
Hobo ies neil kui sie osja,
Ruuna iessä kui sie ruozi,
Mära ies kui mängukanni,
Täkku iessä kui sie tähti.
15. Katsu mehi, mis on teel'e,
Poissa teie poole peäle!
Üksi ostavad õluta,
Hulge maksavad rahada.
Neil põle raebetel rahada,
20. Kellegile kopikida,
Neil põle hobost ette panna,
Neil on hiired ikke'essa,
Kässid kangival'astessa,
Rotid ruomade vahele.
25. Täi neil tiksud taskuessa,
Kirp neil pungassa pugizeb,
Tuhat täid neil tutussagi,
Sada täid neil salgassagi.

Nr. 391. Nõnnap laulzid Laadi poizid: 241.

- Nõnnap, nõnnap, ennäd vennäd,
Nõnnap laulzid Laadi poizid,
Kõerutazid Kõnnu poizid,
Võtsid viizi Võnnu poizid,
5. Kui nied Kariste kanazed,
Polli valla poizikezed,
Linna valla lillekezed:
Ligi linna te eläte,

- Soola nälgä te surete,
 10. Kala nälgä te kaote,
 Levä nälgä närvetäte.
 Vatt kus mehed, meie mehed,
 Meie mehed ja Leie mehed!
 Katsu sitta, Kaavere poizid!
15. Seält mina hulgun Uorgu poole,
 Tihti Tiku saana poole,
 Seält tuon naeze kui sie noti,
 Reotuma kui sie roti,
 Ei ma hooli siepäristki.
20. Ei mina võta Narvast naista,
 Ma võtan oma külästä
 Oma kasvatud kanaze,
 Enne nähtud neiukeze,
 Kell põle korda kudrussida
25. Egä hõbehelmezida.
 Kui on õnne, siis eläme,
 Kui on tervist, teeme tüödä.
 Ei või, ei või, ennäd vennäd,
 Ei või õnneta elädä,
30. Tervisetä tehä tüödä,
 Härgitä vagu ajada,
 Hoboseta sõita tiedä,
 Ei saa tuppä tuodemata,
 Ahju ette aitamata.
35. Ütlen uuest ümmer jälle,
 Püörän sõnad teez'epidi,
 Lüön sõnad mõlemitpidi
 Varsti vana järje peäle.
 Kui ep saa siit naista
40. Egä siit vallastagi,
 Kihelkonnast kolmestagi,
 Neidu nel'lästä külästä,
 Talu teen'e teez'elt puolta:
 Lipin laevad, lapin laevad,
45. Tõukan tõrvatse meresse;
 Panen sõle sõudemaie,
 Lepätriinu lendämaie:
 Seält tuon naize nastuleze,
 Pizukeze ja sie püsti,
50. Iluzagi kui sie osja,
 Kes tunneb tuleta käiä,
 Ilma lõetä lüdidä,
 Küündelita kirjutada,
 Tuas kui tuli põleksi,
55. Aeda ies kui särjäsappi.

Nr. 392. Kurat kopsis kuuzikussa. 242.

Kurat kopsis kuuzikussa,
Tahus laudu tammikussa,
Tegi tõlla ratta'ida,
Vanal naezel vankurida.

5. Vii vana varede peäle,
Kanna köögärd köögi juure,
Tuli tukiga järele.
Siis saab vanast vokirasva!

Nr. 393. Kaksi naista kakkelezid. 243.

Kaksi naista kakkelezid,
Teene teistä sõimelezid.
Nizäd nilpsid, hännäd hauksid,
Udarad löid uuderkuuti.

5. Mina aga lõikan pikä vitsa,
Pikä vitsa pihlakaze.
Ei ma teä, kummast lüüä?
Teene mo vana vaderi.
Teene suure sõbra naene.

Nr. 394. Meeste laitus. 244.

Muud mehed käizid merele,
Muud kaazad käizid kalale,
Sead sõevad silkuzida,
Härjäd häidä heeringidä,

5. Muu kari mudakalada.
Meie mehed istsid kodossa,
Vahtsid pudruvaagenida,
Katsid kõrdi kattelida.
10. Silgu nälgä me sureme,
Kala nälgä me kaome,
Ei saa silku silmä pistä,
Kalalient ei keele katsu.

Nr. 395. Viru naezed laezad naezed. 245.

A.

Viru naezed laezad naezed:
Ei nad viitsind võida tehä,
Sõid nad piimä, jõid nad koore,
Vizazid männä männikusse,

5. Kirnulaudad kaazikusse.
Külä karjatsed vaatsid,

Levääkoorikud käessä:
Lähme mändä lakkumaie,
Kirnulaudu riizumaie.

B.

- Viru naezed virgad naezed,
Harju naezed targad naezed,
Ei nad viitsind võida tehä,
Kuorta kokko kopotada.
5. Vizazid vitsad vitsikusse,
Kirnulaud kuuzikusse.

Nr. 396. Poizi soov. 246.

- Oles minu olemene,
Teezes minu tegemene,
Oles mull raha oleva:
Ma tazus pal'l'u tarkadelle,
5. Kes panes neidissed koduje,
Vanad piigad piina alla,
Lõõtsas istma lõuka'alle,
Tuanurka norotama,
Ahjuharki armastama.

Nr. 397. Nägin poissa puudevada. 247.

A.

- Nägin poissa puudevada,
Üle väl'l'ä viidevädä.
Mina juozin juhva jahva,
Vana naene kooätsä käätsä.
5. Mõtlezin oma oleva,
Olli jälle võeras võllaskaela.
Aedazin vibu vedädä,
Kõit tall kaela kinnitädä,
Ratast silmile siduda.
10. Vii vana varede peäle,
Kikerdä kivide peäle,
Tuli tukiga järele.

B.

- Kuul'zin, kuul'zin, helläd velläd,
Kuul'zin poissa puudevada,
Üle väl'l'ä viidevädä,
Mõtlezin oma oleva,
5. Olli jälle varas võllaskaela.

Mina juozin vihva vahva,
Vanad naezed koočsā käätsā,
Leske lipates järele.

Nr. 398. Vanad poizid, valjud poizid! 248.

- Vanad poizid, valjud poizid,
Mustad kulmud, kurjad poizid!
Ärge naerge neidissida,
Teotage tütterida!
5. Minge murule magama,
Tehke ahjule azeta,
Jätke neiud naeremata,
Vanad piigad pilkamata!
10. Vanad poizid, valjud poizid,
Pilgehambad, pikäd poizid!
Ärge naerge neidissida,
Teotage tütterida,
Mingegi murule magama,
Tehkegi ahjule azeta,
15. Pange püksid peä-aluzeks,
Püksipaelad patjadesse!
Kilgid teil olgo kiigutajas,
Ämbelikud hällihoidjas.

Nr. 399. Kõik mind neiud naerelevad. 249.

- Kõik mind neiud naerelevad,
Naerelevad, pilkelevad,
Et ep olnd hüvä hobosta,
Täkku täiesti karata,
5. Ratsu hästi raaveldada.
Uot uot neidu, no no neidu!
Las ostan hüvä hoboze,
Täku täiesti karata,
Ratsu hästi raaveldada:
10. Maksan naeze naeru palga,
Tüdreku teotse palga.

Nr. 400. Ole vait, vanasti tehtud! 250.

- Ole vait, vanasti tehtud,
Kodarista kokko pantud,
Rie-tallusta tahutud!
Ole vait, valetegijä,
5. Paha kõne kõnnitaja,
Tühjä jutu joozotajal

- Eks nä eelä käenud teel'e,
 Tunaeelä tulnud teiltä?
 Põhk teil põlvini tuassa,
 10. Hiired alla hilpeneväd,
 Kassid peäle kargeneväd.
 Teil on hiired ikke'essa,
 Kassid kangi-val'astessa.

Nr. 401. Vana poiss, vaene poiss! 251.

- Vana poiss, vaene poiss!
 Istub lihilõuka'alla,
 Vana kulbike käessä,
 Palub pattu ande'eksi:
 5. Õetse, õetse, õnnekene,
 Kasva, kasva, karjakene!
 Kuis võib õitse õnnekene
 Ehk ka kasva karjakene,
 Tõusta teene poolekene
 10. Mahakustunud süzistä,
 Ülejäänud liimukista?

Nr. 402. Rikas kurdab, rikas kardab. 252.

- Rikas kurdab, rikas kardab,
 Rikas kurdab kuoldessagi,
 Ikeb ilmast minnessägi:
 Rikas kurdab kuue pärast,
 5. Kahjatseb kazuka pärast.
 Ei ma kurda, ei ma karda,
 Ei ma kurda kuue pärast,
 Ei ma kurda kuoldessagi,
 Mulla alla minnessägi.
 10. Rikas tappis suure härjä,
 Suure härjä, suure lehmä:
 Ei saand süüa, ei saand müüä,
 Ei saand liha linna viiä,
 Oza ei süüä orjadelle.
 15. Ma vaene tapsin varesse,
 Haige rõhuga haraka:
 Mull sai süüä, mull sai müüä,
 Oza sai süüä orjadelle,
 Liha sai süüä lastelegi.
 20. Nüüd hakkab nahka jagama:
 Otsa peält said orja-saapad,
 Ninä peält said neiu-saapad,
 Peä peält said peiu-saapad;

- Tutust sai tubaka-kotti,
 25. Peä sai Pärnu päälükulle,
 Jalad järve Jaanusselle,
 Kõrvad kõrtsi Mihkelille,
 Saba salve pühkijälle.

Nr. 403. Ei mind tohtnud Toomas lüüä. 253.

- Ei mind tohtnud Toomas lüüä,
 Vana härrä härgitädä,
 Opmann mulle huopi anda,
 Kilter keppi kõegutada,
 5. Mats ei malka võngutada,
 Kohtomies mind kurjustada.
 Mina mies kui mürgi tükki,
 Teene mies terässe tükki,
 Kolmas raua raazukene.

Nr. 404. Uhke'ed ära udistan. 254.

- Üks mina hoolin, kaks mina kardan,
 Üks mina hoolin uhkemaista,
 Kaks mina kardan kangemaista.
 Uhke'ed ära udistan,
 5. Kange'ed ära karistan.
 Izi üle hüppämaie,
 Üle kaela kargamaie:
 Sõkun siidid sitalezes,
 Porilompi poogelezed,
 10. Rikun rukad roozilezed.

Nr. 405. Oi imetä, või imetä! 255.

A.

- Meil on mõte tiele minnä,
 Tiele minnä, maale saia.
 Sain ma tiele, võtt' tibada,
 Sain ma maale, võtt' marada,
 5. Võtsid lüüä loogad lunda,
 Loogad lunda, turjad tulda,
 Tulda lõid hoboste turjad,
 Sädemid lõid sälu sääred,
 Vätku lõevad varsakabjad.
 10. Oi imetä, või imetä!
 Mis nägin mina imetä!
 Mis siis nägin Nāo küläs?
 Koerad seäl kün'tsid, härjäd seäl hauksid,

15. Koerad kün'tsid koppelissa,
Härjäd hauksid haavikussa,
Lehmi sarvist lüpsetie.

B.

- Oi imetä, vai imetä,
Mis nägin mina imetä,
Mis nägin mina külässä!
Härjäd hauksid, koerad kün'tsid,
5. Härjäd hauksid haavikussa,
Koerad kün'tsid koppelissa.
Oi imetä, vai imetä!
Nägin nälgä peksetävä,
Tual olli tulbas sāngi sammas,
10. Kajokuok olli katla vinnas.

C.

- Ollin ma Ubakalussa,
Käizän ma Käbi külässä
Humalida otsimaies
Või villu vahetamaies.
5. Seäl nägin sedä imetä,
Mis ep näe oma külässä:
Seäl olli kirpu kilgi suurus,
Riitsikäs rebäze suurus,
Kezäparmu pardi suurus,
10. Vana hunt olli härjä suurus.

D.

- Minu lust on tiele minnä,
Tiele minnä, maale saija.
Sain ma tiele, võtt' tibada,
Sain ma maale, võtt' marada,
5. Võtsid lüüä loogad lunda,
Loogad lunda, turjad tulda,
Rangid rahet raputada.
Luok mull vedäs lutsusida,
Harjapaelad ahvenida,
10. Rinnus vedäs viidikidä,
Saan taga suuri kaluda.
Mõtus laulis looga peäle,
Teene teeze aeza peäle,
Haukus ranna rantsikene,
15. Laulis laane västerikku:
Tulge väl'l'ä, noored mehed!
Tulge kaupä ostemaie,

- Tüdreku kiriku pärgi,
Poizid poe puordizida,
20. Naezed tanu tahtizida.

Nr. 406. Ma olin suuresa sõjassa. 256.

- Ma olin suuresa sõjassa,
Tüli margas tappelemas,
Rantsust maha raiumas,
Turki maha tuupimas,
5. Ei jäänud poissi külasse,
Viit ei viie valla peäle,
Kolme kihelkonna peäle.
Seäl nägin mina imetä:
Lammas läks laudille munele,
10. Kanal olli kaksi tallekesta,
Hobo tõi härkvazika,
Lehmäl lauku täkukene,
Järved juozid, jõed põlezid,
Kerilauad kietsid lientä,
15. Vokid vorsti veeretazid.
Imelik olli metsäkitse:
Tutt olli alla, händ olli peäle,
Saba sarvede vahele.

Nr. 407. Kunas meie sinna saame? 257.

- Kunas, kunas, vennukene,
Kunas meie sinna saame,
Kus on lutik lehmä suurus,
Kirpu kirju härjä kõrgus,
5. Riitsikäs rebäze suurus?
Kunas, kunas, vennukene,
Kunas meie sinna saame,
Kus nied kuked sööväd kulda,
Kuked kulda, kanad kardä,
10. Hanid hall'asta hõbedat.

Nr. 408. Siga läks tüöle, mõek olli vüöle. 258.

- Siga läks tüöle, mõek olli vüöle,
Kassil kannussed jalasse,
Lutika peä lumine;
Kits läks killavooriga,
5. Lammas oma haamiga,
Konn läks kolme vallaga
Riia linna viina viimä;
Hiir aga istus, müts olli peäs.

- Võtsin lõmmu lõuka peältä,
 10. Lõin ma kilgi külle peäle,
 Parmu pikä perze peäle.
 Leelu, leelu, Lepä Tiiu!
 Kas nägid Kadaka Kaie?
 Tulgu mulle võderuzelle:
 15. Mina tapan tallekeze,
 Temäle annan sarvekeze,
 Izi süön südämekeze,
 Maha mina matan maksakeze,
 Koerale annan kopsokeze,
 20. Muud lihad mut'ale.

Nr. 409. Vaeze saunakene. 259.

- Oles sie minu olemene,
 Teezes minu tegemene:
 Ma ties tua tuule peäle,
 Saana saare ääre peäle,
 5. Koja kobro lehe peäle,
 Maja marja varre peäle,
 Elu ilma ääre peäle.
 Seäl siis käiksid salgu saksad:
 Igä riedi Riia saksad,
 10. Igä lauba Laazi saksad,
 Igä kuus kuninga härrä.
 Nied kõik sedä mõtteleksid,
 Mõtteleksid, ütteleksid:
 Kas sie suuri soolalaeva
 15. Või on kallis kaubalaeva?
 Mina siis mõestas, vasta kostas:
 Oh mo härtu härräkezed!
 Egä sie põle soolalaeva
 Egä kallis kaubalaeva,
 20. Sie mo vaeze saanakene.

Nr. 410. Läksin kõrtsi aega viitma. 260.

- Läksin kõrtsi aega viitma,
 Viitsin ärä viizi päevä,
 Kaotazin-kuuzi päevä,
 Kodost kutsujad järele:
 5. Tule kodo, kõrtsi joodik!
 Naene kodos kuolemas,
 Emä hinge heitemäs,
 Sde tõsteti õlile,
 Vendä väll'ä viidänessä.

10. Hobo konotab kurussa,
Halli aiakäänäkussa,
Silmäd sööväd, suu vaatab,
Kõrvad lõnga korrotavad.
Peretütär, neitsikene,
15. Talutütär, tallekene!
Võta nuustik nurga peältä,
Šletükki hõlma alta:
Pühi mo hobo lumesta,
Pühi tuisku turjaltagi,
20. Laia lotsu laudijalta.

Nr. 411. Tere kõrtsi, kõrvi kirja! 261.

- Tere kõrtsi, kõrvi kirja,
Kõrtsi lagi laazi kirja,
Aknad alevi kirja,
Kõrtsi räästäs rätte kirja,
5. Kõrtsi pčrand põlle kirja!
Kõrtsitüdruk Rõõdakene!
Võta nuustik nurga peältä,
Šletükki hõlma alta:
Pühi mo hobo lumesta,
10. Pühi tuisku turjastagi,
Laia lotsi laudijalta!
Oh sa Jaani joomakoera,
Hobone orasse koera,
Naeze noore koore koera,
15. Izi lakud kõrtsissagi,
Lakud kõrtsilaua peäle,
Kaksi kannuda käessä,
Viizi sõrme vitsa peäle.
Üks sull kopik kotissagi,
20. Siegi raebe roostetanud!
Tule kodo, kõrtsi joodik!
Naene sull kodo kuolemassa,
Izä hinge heitemässä,
Emä tuassa õlile,
25. Vendä vankril viidänesse.
Tule kodo, kõrtsi joodik!
Ma juon mullusta rahada,
Tunamultsid taaderida.
Oh sa Jaani joomakoera!
30. Izi lakud kõrtsissagi:
Hobo konotab kodossa,
Halli aiakäänäkusse,
Silmäd sööväd, suu vaatab,

- Silmäd sööväd sipelgida,
 35. Suu tall salvab sammelida.
 Oh sa Jaani joomakoera,
 Tule kodo kõrtsistagi!
 Rehi kuiva sull kõbizeb,
 Reha märgä sull mädäneb,
 40. Oles sull koodid kodossa,
 Reha valmis varna peäle.
 Küläp naene peksäb rehe,
 Peksäb rehe, ahab teeze,
 Kolmanda kodu veäksi.
 45. Oh sa Jaani joomakoera!
 Sull põle kodos koorikesta
 Egä majas marjakesta,
 Enezelgi iväkestä.
 Pere süüb pedäkä urve,
 50. Naezed, lapsed laane urve,
 Talu tapu väätemida.

Nr. 412. Täna juon, tänä jorotan. 262.

- Tänä juon, tänä jorotan,
 Täna hõiskan õlle peäle,
 Hommen noore naeze peäle;
 Täna joome täied toobid,
 5. Homme toobid upakille;
 Õlle juon, jupitan kannu.
 Kus ma viskan kannuvitsad,
 Sinna kasvis vitsikmetsä;
 Kus ma lassin kannulauad,
 10. Sinna laazi langenessa;
 Kus ma sie põhja põrutsin,
 Seäl siis metsä murdunessa,
 Laazi maha langenessa,
 Kuuzik maha kukkunessa,
 15. Kaazik maha kaldunessa,
 Lepik maha lendänessä,
 Pajo maha paugateles
 Ilma nooreta mehetä,
 Terävätä kirve'etä.

Nr. 413. Kõrtsis, kõrtsis kõege peäle. 263.

Kõrtsis, kõrtsis kõege peäle,
 Kõrtsis kõege sie nädäli.
 Kõrtsi jõin ma kõrvikeze,
 Alevisse hallikeze,

5. Muele maele musta ruuna,
Turki jõin tulipunaze.
Mis mull viga juessagi,
Tõrgun tuopi tuessagi?
Ma juon mullusta rahada,
10. Tunamultsid taaderida,
Mis on mueste muugid teenud,
Koerakoonod kokko pannud.
Ratas mull raksub rahada,
Rumm mull rubla tükkizida,
15. Kodarad ju kopikida.
Mull tuleb Rootsista rahuda,
Valgast vaskikopikida,
Tall'nast tuleb taaderida,
Pärnust pankupaberida,
20. Valgast vaskiveerändizi,
Mis on mueste muugid teenud,
Koerakoonod kokko pannud.
Ei ma hooli siepärastki,
Et mind neiud naerelevad,
25. Peened piigad pilkelevad,
Et ep olnud hüvä hobosta,
Täiesti täkku karata,
Ratsu hästi raaveldada.
Sõitsa poissi, osta viina,
30. Siis ei tunne elust piina!

Nr. 414. Mütsi lugu. 264.

- Igäl ühel hülgemütsi,
Kõigil karvatsed kübäräd,
Minul üksi moorimütsi.
Oles mull käärid käessä,
5. Ärä mina niidäs nipi ääred,
Karu kalda'ad mõlemad,
Siis ties mütsi mölderille,
Kõrtsimütsi kangurille,
Enezelle heenämütsi.

Nr. 415. Sõeda, sõeda mo hobone! 265.

- Sõeda, sõeda, mo hobone
Läbi suo, läbi rabade!
Panen pauad purretesse,
Sõled suured sildadesse,
5. Siis ma läen, meri mürizeb.
Meri siis mürkis, järv siis kärkis,

Meri mürkis meeste päidä,
 Järvi kärkis naeste päidä.

Nr. 416. Oles mull oma hobone. 266.

- Oles mull oma hobone,
 Oma sõõrik sõedupoissi,
 Vikerkaari kannupoissi:
 Ma sõedas sõeru mäele,
 5. Seäl mina süös sõsterida,
 Paugutelles pähkelida,
 Tuos toomingad koduje
 Laste nällaste näridä,
 Noorde meeste noorikille.

Nr. 417. Mai olli maias, läks mehele. 267.

- Mai olli maias neitsikene,
 Mai olli maias, läks mehele.
 Läks ta metsästä mehele,
 Puu otsast poizilegi,
 5. Kanna otsast kaazalegi.
 Kõik tall puud pulmassagi,
 Kazed valged kaazanaezed,
 Lepäd sirged sõedupoizid.
 Söödilapp tall söömälauda,
 10. Põllupeenär istepinki,
 Suzi suuri sõeduruuna,
 Karu kimmel kaazatäkku,
 Rebäne tieb regedä,
 Tihane tieb õluta,
 15. Kana vaene kannab vetta,
 Lõokene lõhub puida.

Nr. 418. Oi roi, oi roi, rotil pulmad. 268.

- Oi roi, oi roi, rotil pulmad,
 Hiire tütar sai mehele
 Nirgi noorema pojale.
 Neil ollid uhked pulmalezed:
 5. Kukk olli kuldse kannustega,
 Tigu tinaze, riegä,
 Hunt olli uhke pulmapoissi,
 Rebäne ruategijä.

Nr. 419. Tihane tegi õlut. 269.

Tihane tegi õlut:
 Lõoke lõhkus puid,

- Part ajas tuld paja alla,
Kana vaene kandis vett.
5. Õllest sai hüvägi hulk:
Sest sai siku sarve täis
Ja emä kitse kõrva täis
Ning noore kuke noka täis.

Nr. 420. Olli mull rikas risti-iza. 270.

- Olli mull rikas risti-izä,
Vielep rikkam risti-emä:
Kinkis mulle kitsekeze,
Kitse kaela krapikeze.
5. Hunt sõi kitse, krapp jäi mulle.
Pannin krapi kirstukappi,
Kus ei saanud suzi süömä
Egä hunti ärä murdma.

Nr. 421. Mull tulli Virust võera'ida. 271.

- Mull tulli Virust võera'ida,
Soomemaalta sõprazida.
Alles mull kassi kakkumata,
Hiire hinge võttemata,
5. Kärpä kaela käänämätä,
Tõhk on puhtas tõmmamata,
Täi täkku tappemata,
Orav metsäst otsimata.

Nr. 422. Oi, oi, onokene! 272.

- Oi, oi, onokene,
Võta minda poizi'iski!
Ma lähen kaugelle kalale,
Suure hana püüdisselle.
5. Seält saan sada kalada,
Tuhat turvast, lutsukesta.
Pannin siis kalad kuivemaie.
Kes läks kala vargi'ille?
Kass' läks kala vargi'ille.

Nr. 423. Mina mies meremehe poega. 273.

Mina mies meremehe poega,
Kaunis mies kalamehe poega.
Nägin tuulta tõuzevada,
Paha ilma paizuvada,

5. Lükāzin sjiis laeva meresse,
Istsin izi purju peäle.
Leitsin aga täied turja peältä,
Suhu nopsin suuremaida,
Merde pill'tsin peenemaida.

Nr. 424. lidut, tiidut tinga leitsin. 274.

- lidut, tiidut tinga leitsin,
Tingaga ostsin hoboze,
Hobozega tegin odrad,
Otradest tegin õluta,
5. Šllega ma naeze võtsin,
Naezega elu elāzin,
Naezega peret pidāzin.
Tulli taudi, tappis naeze.
Lāksin naista mattemaie,
10. Tulli suzi, sōi hoboze.
Lāksin hobost mattemaie,
Tulli karu karja sekkā:
Ārā kiskus kirju hārjā,
Ārā murdis musta hārjā,
15. Ārā sōi sōge mõlemad.
Lāksin hārgi mattemaie --
Olli mull kaksi kitsekestā,
Nied läksid kel'mid külāsse,
Külās neidā lūpsetie,
20. Lūpsetie, peksetie,
Piimā maha pillutie.
Siis jān vaene vie varale,
Kueva koorikse nōjale,
Taari kapa tarvitselle.

Nr. 425. Oh mo kulla koerakeizi! 275.

- Oh mo kulla koerakeizi,
Raudahändā rakikeizi!
Suvel tuob suzi koduje,
Talve talviku jānesse.
5. Izi mina tipsin tiedā müödā,
Koerad solpivad suoda müödā,
Hagijad müödā aruzid.
Jätä jānes pōōza'asse,
Kuivajalga kuuzikusse,
10. Mārgājalgā männikusse!
Raha maksis rantsikene,
Viel enām emāne koera.

- Oi mo kulla koerakeizi,
Raudahändä rakikeizi!
15. Üks on Koska, teene Moska :
Koska käib mull karjassagi,
Moska mull maad äestäb.

Nr. 426. Kurge rüökis kange'esti. 276.

- Kurge rüökis kange'esti :
Tühi võtku tütarlapsed,
Kes söönd marjad mättä'ästä,
Palukse oja pärastä!
5. Vares vasta vaidelema :
Saagu saama tütarlapsi,
Saagu saama, tulgu saja,
Tulgu saja, tõusku pulma !
Viiässe neidu mehele :
10. Lamma lauku tapetasse,
Kohioenas kopsatasse,
Siis saab soolikid minule.
Kui ei saa soolikid minule,
Siis saab sita raazukezi.

Nr. 427. Vana hundi hulumine. 377.

- Ai ai, ai ai, hammas ei hakka,
Hammas ei hakka, kael ei kakke !
Mitu olen maha murdnud,
Setu olen ära söönud.
5. Kui mitu olen maha murdnud,
Maha murdnud, ära söönud,
Karjalooma ära kiskund ?
Viiskümmend vibuninä,
Kuuskümmend kompasjalga,
10. Seetsekümmend lestäsjalga,
Kolmkümmend koerokest,
Sada sarvikut
Ja tuhat tuttpeäd.
Huuu !

Nr. 428. Tere, tere hiirekene! 278.

- Tere, tere hiirekene !
Kus sa lähed, hiirekene ?
Lähnen metsä puida raima,
Kenä kelguke järele,
5. Kenä kirves kelgu peäle.

- Mis sina siis tieksid,
Kui sie puu sull peäle kukub?
Eks mä karga kannu taha.
Mis sina siis tieksid,
10. Kui so kõhtu tühjäs läheb?
Eks mä hammusta haava kuorta,
Mis sina siis tieksid,
Kui so kõht paistetaksi?
Eks mä nõeluks nõelaga.
15. Mis sina siis tieksid,
Kui sie veri vällä tuleb?
Eks mä võias võiga.
Kust sa sie või võtaksid?
Perenaeze püti siest,
20. Vanamoori vaka siest.
Kust sie vanamuori võtab?
Musta mustiku nizästä.
Kust sie musta mustik võtab?
Mustik süöb söödi heinä,
25. Lakub laane vetta peäle.

Nr. 429. Tua taga tammemetsä. 279.

- Tua taga tammemetsä,
Koja taga kuuzemetsä,
Laada taga laanemetsä,
Saana taga saaremetsä:
5. Igäs tipus seäl tihane,
Igäs otsas seäl oravas.
Uot uot, uot uot, oravakene!
Seezä servi, linnukene,
Seni kui püssi pööretässe,
10. Käerauda käänetässe.
Siis lazen tipusta tihaze,
Siis lazen oksasta orava,
Siis lazen ladvast laululinnu.
Izä mull ostis pikä püssi,
15. Sai ta suure rohosarve.
Läksin metsä mõtussille,
Ilma peäle ilvessille.
Vahest sain varesta nähä,
Harvast sain harakat nähä,
20. Ilmas ei näenud heädä lindu.

Nr. 430. Tibunibu. 280.

Läks aga metsä Tibunibu,
Mina läksin ka.

- Võttis püssi Tibunibu,
Mina võtsin ka.
5. Karu leidis kaerast Tibunibu,
Mina leidsin ka.
Karu lassis Tibunibu,
Mina lassin ka.
Naha müüs aga Tibunibu,
10. Mina müüzin ka.
Raha sai aga Tibunibu,
Mina sain aga ka.
Kõrtsi läks aga Tibunibu,
Mina läksin ka.
15. Karust kelkis Tibunibu,
Mina kelksin ka.
Vangi viidi Tibunibu,
Mind aga viidi ka.
Tornis istus Tibunibu,
20. Mina istsin ka.

X.

Nr. 431. Kus on jäänud meie hulka? 281.

A.

- Kus on, kus on, vennukene,
Kus on jäänud meie hulka,
Meie hulka, pal'lu parve?
Olli ju kui ubina hulka,
5. Käis ju kui kanaze karja.
Kas on viinud vihmahuugu
Või on toonud tuulehuugu
Või on neid rahe rabanud?
Mehed sõlmitud sõdaje,
10. Poizid värvitud vägeje,
Pantud pampu kandemaie:
Sinna jäänud meie hulka,
Meie hulka, pal'lu parve.
Nutma jäävad, kes meid näeväd,
15. Nutma noored neitsikezed,
Ikkemä iluzad neiud.
Maha te, maha te, neiud noored,
Maha te jäete nüüdä minust,
Ärä peän mina minemä,
20. Ärä häistä rahva'ista,
Paremista paikadesta!
Tulgu paegale paremad,
Azemelle auuzamad,
Koha peäle kuulzamad.
25. Olgo nõnna kui mina ollin,
Tehku nõnna kui mina tegin,
Käegu nõnna kui mina käizin.

B.

Vennäkezed, noorekezed!
Eks meid enne olnud hulka,
Olnud hulka, palju parve?
Kohe jäänud meie hulka,

5. Meie hulka, palju parve?
 Meid on viidud mere ääre,
 Pantud meidä parve peäle,
 Lueze lootsiku ninässe,
 Pueze purju keske'elle.
10. Meid on viidud Venemaale,
 Saadetud meid Saksamaale,
 Tuubitud meid Turgimaale,
 Roogitud meid Rootsimaale.
 Lagunegu Rootsi laevad,
15. Pihastagu parved paksud,
 Väzigu Vene hobozed
 Meie mehi viessägi,
 Sinna maale saiešsagi,
 Kus ei kivid kõnele,
20. Paed ei heältä pakatagi,
 Kivid ei mõistnud meie kieltä,
 Paed ei meie palve'ida,
 Kus ei kuulnud kuke heältä
 Egä linnu laulu heältä,
25. Vaid riksumesta, raksumesta,
 Igäs nurgas nuttemesta,
 Põrgu piitsa plaksumesta,
 Kus on hiiri härjä suurus,
 Kus on rottu ruuna suurus,
30. Kezäpamu pardi suurus,
 Riitsikäs rebäze suurus.

Nr. 432. Ei must saagi soldatida. 282.

- Emäkene, memmekene!
 Eks võind puua põlle paelus,
 Eks võind matta mättä alla
 Ennem kui minda kazvatazid?
5. Saks mind soovib soldatisse,
 Mahutab mind madrustesse,
 Püüab püssi kandijasse.
 Izäkene, taadikene,
 Emäkene, memmekene!
10. Ei must saagi soldatida,
 Ei ma mahu mudrustesse.
 Emä siis mõistis, kohe kostis:
 Oh mo poega noorukene!
 Miks ei saa soldatisse,
15. Mahutele madrustesse,
 Püzi püssi kandijasse?
 Mina siis mõistsin, kohe kostsin:

- Emäkene, memmekene!
Sest ei saa ma soldatisse
20. Egä mahu madrussesse,
Püzi ei püssi alaje, —
Et minu jalad on kõverad,
Põlvekedräd põnderikud.
Emä siis mõistis, jälle kostis:
25. Oh minu poega noorekene!
Miks sinu jalad on kõverad,
Põlvekedräd põnderikud?
Mina siis mõistsin, jälle kostsin:
Emäkene, memmekene!
30. Teotingi kündessägi,
Teomaada tallatessa,
Teoorjust orjatessa,
Sestep mo jalad kõverad,
Põlvekedräd põnderikud.
35. Emäkene, memmekene!
Sest ei saa mind soldatisse,
Mahutele madrustesse,
Püzi püssi kandijasse,
Et minu käed kõverad,
40. Sõrmelülid lühikezed.
Emä siis mõistis, jälle kostis:
Oh mo poega noorekene!
Miksep so käed kõverad,
Sõrmelülid lühikezed?
45. Mina siis mõistsin, vasta kostsin:
Emäkene, memmekene!
Suurta kuuske raiudessa,
Mändä maha murdessägi,
Sestep mo käed kõverad,
50. Sõrmelülid lühikezed.
Emäkene, memmekene!
Ei mind saagi soldatisse,
Mahutele madrustesse,
Püzi püssi kandijasse,
55. Sest et mull on küürä selläs,
Pauna pihtade vahele.
Emä siis mõistis, vasta kostis:
Oh mo poega noorekene!
Miksep sull on küürä selläs,
60. Pauna pihtade vahele?
Mina siis mõistsin, kohe kostsin:
Emäkene, memmekene!
Kubja käsku käiessägi,
Kiltre keppi katsudessa,

65. Saksa saua saadenessa,
Sestep sain ma küürä selgä,
Pauna pihtade vahele.
Emäkene, memmekene!
Ei must saagi soldatisse,
70. Mahutele madrustesse,
Püzi püssi kandijasse.
Ei ma enne siit ei liigu,
Siit ei liigu, sinna lähe,
Enne kui õigu üleneb.
75. Tulgu paegale paremad,
Azemelle auuzamad,
Istemelle iluzamad.
Tehku nõnna kui mina tegin,
Käegu nõnna kui mina käizin.
80. Emäkene, memmekene!
Ei ma enne siit ei liigu,
Siit ei liigu, siit ei lähe,
Enne kui tua laotan,
Selgä võtan seenäkeze,
85. Kaindelasse kambrikeze,
Rooviroika'ad järele.

Nr. 433. Ligi jõuab liizu aega. 283.

- Ligi jõuab liizu aega,
Ligi liizu võttemine.
Siis on metsäs meie mehed,
Padrikus poizid paremad,
5. Rābāstikus rātikkaelad.
Küll on hale astu tiedä,
Vali miel on vasta panna:
Põlnud ma izäle halva,
Põlnud ma emäle halva,
10. Ei olnud hõel õdedelle,
Egä vali vendädelle.
Kui hakkab mina minemä,
Siis hakkab hale tulema,
Vezi silma veeremaie:
15. Hale mull tuleb izästä,
Hale mull tuleb emästä,
Vezi veereb vendädestä,
Nutt tuleb peale nooremista.
Ärä peän mina minemä,
20. Siitä maalta sinna maale,
Kus ka kivid ei kõnele,
Paed ei helläd pakatagi,

- Kivid ei mõesta meie kieltä,
Paed meie palve'ida,
25. Udu on meie omane,
Kaste meie kallis vendä,
Kus on hiiri häijä suurus,
Lutikas rebäze suurus,
Kezäparmu pardi suures ;
30. Kus nied puuzed pullisarved,
Lepäpuuzed lehmäsarved,
Kadakazed kassi sarved,
Vahterast vazika sarved ;
Seäl on tuli teenud tüödä,
35. Vezi palgid veeretänud,
Udu teenud ukсед ette,
Kaste katusse laotand.

Nr. 434. Nüüd mo pihad peenikezed. 284.

- Miks meid, miks meid, ennäd vennäd,
Miks meist muuda pütänessa
Kui pütässe püssikandajid ?
Püss on suuri, raud on raske,
5. Tina pal'l'u, ruotsu paksu.
Alles õlad õõnapuezed,
Käevarred vahterazed.
Oles mo õlad õõnapuezed,
Käevarred vahterazed,
10. Sõrmed sõstarpuu lülistä :
Siis mina sünnis soldatisse.
Nüüd mo pihad peenikezed,
Käevarred veikukezed.

Nr. 435. Panti meid pambukandijasse. 285.

- Oh me vennäd vaezed lapsed !
Sa izätu, ma emätu,
Sa kuuetu, ma kukrütü.
Kas siis teäme, kus me saame ?
5. Ehk meid sõtta sõlmitasse,
Vene väkke värvitasse,
Pannasse pampu kandema ?
Panti meid pambukandijasse :
Püss olli suuri, raud olli raske,
10. Tina paksu, rohto pal'l'u.
Sie mull käenud käte peäle,
Hõerunud õlade peäle,
Käenud käevarte peäle,
Lasknud labaluie peäle.

15. Oi voi vennäd, oi voi vennäd!
 Kunas meie sinna saame,
 Kus nied kuuzed kollendavad,
 Haavad hal'l'ad hal'l'endavad,
 Lepäd sirge'ed sinäväd,
 20. Kazed valge'ed valuvad?

Nr. 436. Püss on suuri, raud on raske. 286.

- Emäkene, memmekene!
 Miks sa minda kasvatazid,
 Kasvatazid, kallistazid,
 Üles tõstsid, hüpätazid,
 5. Maha pannid, mängätazid,
 Suu juures suezutazid?
 Eks võind pista pööza'asse,
 Lasta linalauka'asse,
 Ennem kui saatsid soldatisse,
 10. Ennem kui kauplid kassakasse?
 Püss on suuri, raud on raske,
 Pampu piha piinutaja.
 Alles mull pihad peenikezed,
 Šlanukad õhukezed,
 15. Käevarred veikukezed.

Nr. 437. Ärä minda annetasse. 287.

- Ärä, ärä, vennukene,
 Ärä minda annetasse,
 Siitä maalta saadetasse.
 Kui saan sinna saanudesse,
 5. Kui jään sinna jäänudesse:
 Oh minu izä, taadikene,
 Oh minu emä, memmekene!
 Siis tuleb miele memmekene,
 Siis tuleb miele taadikene,
 10. Miele siis sõdsed ja sõzarad.
 Oh minu memme, memmekene!
 Eks võind, eks võind, emäkene,
 Eks võind pista pööza'asse,
 Lasta linalauka'asse,
 15. Puua põllepaelulegi,
 Uputada ojassegi,
 Ennem kui saanud sõjamehes!
 Sõjaleib on sõmerane,
 Vaenukakk on kanepine,
 20. Tappeleväl tuha magu.

Nr. 438. Kus meid viimaks viidänessa. 288.

Tuul teäb sedä tubada,
 Maru teäb sedä majada,
 Kus meid viimäks viidänessa,
 Ajal pikäl annetasse!

5. Kuna helläd, kuna velläd,
 Kuna meie sinna saame,
 Kus ei kuule kuke heältä
 Egä linnu laulu heältä:
 Kus on püsside põrina,
10. Suuretükide surina,
 Tinakuulide lõgina.
 Seäl on helläd, seäl on velläd,
 Seäl on velläd vehkelemäs,
 Taadipojad tappelemas.
15. Teene püüäb teeze peädä,
 Teene teeze vörd imedä.
 Seäl on helläd, seäl on velläd,
 Seäl on vüöni meeste verda,
 Pooli sääri poeste verda,
20. Ratsu kapju kaaza verda,
 Tühigi tüdreku verda.

Nr. 439. Kui hakkab mina minemä. 289.

Kui hakkab mina minemä,
 Siis hakkab hale tulema:
 Hale miel tulli izästä,
 Hale miel tulli emästä,

5. Hale tulli haudujasta,
 Vezi vieris vendädestä,
 Silmäpizar sõdsedesta.

440. Kui mind ära annetasse. 290.

- Kui mind, kui mind, vennukene,
 Kui mind ära annetasse,
 Siitä maalta saadetasse,
 Siitä maalta sinna maale,
5. Kus on püsside põrina,
 Suuretükide tüminä,
 Raudamägede ragina,
 Hõbekuulide lagina:
 Seäl nief vennäd vehkeleväd,
10. Tädipojad tappelevad.
 Seäl põle, seäl põle, vennukene,
 Seäl põle sõjas naene armas,

- Naene armas, kaaza kallis:
 Armas aga on hall'as mõeka,
 15. Kallis kangepeä hobone.
 See peästäb mehe sõjasta,
 Mehe poja Pohlamaalta,
 Emälapse lahingista,
 Izäpojad pulmastagi,
 20. Minu verizest mängusta.

Nr. 441. Venna sõja lugu. 291.

A.

- Kesse tõi sõja sõnumida?
 Harak tõi sõja sõnumida.
 Kesse vaakus vaenukieli?
 Vares vaakus vaenukieli.
 5. Kesse tonkis toomingasse?
 Tihane tonkis toomingasse.
 Kesse kukkus kuuzikusse?
 Kägu kukkus kuuzikusse.
 Kesse läeb meiltä sõdaje?
 10. Kas läeb izä või läeb poega
 Või läeb kõege noorem poega
 Või läeb keskimene poega?
 Ei läe izä, ei läe poega,
 Ei läe keskimene poega:
 15. Sõtta läheb noorem poega,
 Kõege noorem, kõege nopsem,
 Kõege viimem, kõege viksem,
 Kõege uhkemad hobozed,
 Kõege saksemad sadulad,
 20. Kõege kõrgemad kübärad.
 Izä panni liisku võttemaie:
 Liisk läks noore vennä peäle.
 Sedä siis sõtta sõlmitie,
 Sedä väkke värvitie.
 25. Vend läks aita ehtimaie,
 Sõde juure õpetama:
 Vennäkene, noorukene!
 Pane selgä surmasärki,
 Pane jalga surmasukad,
 30. Pane kaela kalmuräte,
 Võta kätte koolekindad!
 Vennäkene, noorekene!
 Kui sa saad sõdaje minemä,
 Kui sa lähed lahingisse,

35. Veered vaenu vällä peäle :
 Ärä siis aja ette sõja,
 Sõja ette, sõja taha,
 Keeritā kezet sõdada,
 Sõeda sõja keske'ella,
40. Ligi lipukandijaida !
 Ezimezed helbitāsse,
 Tagumezed tapetasse,
 Äärepeälzed äiätāsse,
 Serväpeälzed surmatasse,
45. Keskmezed koju tulevad,
 Lipukandjad lindid saavad,
 Raudakanged rahad rinda.
 Vennäkene, noorekene !
 Kui sa saad kodo tulema
50. Sõjavällält, surmavällält,
 Verepõllult, vaenupõllult,
 Sõja keeru keske'eltä,
 Vaenumõekade vahelta :
 Aja siis izä ukse ette !
55. Tulli vendä sõjavällält,
 Sõjavällält, surmavällält,
 Verepõllult, vaenupõllult,
 Sõjasta, sõja siestä,
 Sõja keeru keske'elta,
60. Vaenumõekade vahelta.
 Ajas ta izä ukse ette :
 Tule izä, tunne poega !
 Tulli izä, ei tunnnd poega.
 Ajas ta emä ukse ette :
65. Emäkene, memmekene !
 Tule, tunne pojokesta,
 Sõjatie sõitejada,
 Vaenutie vaatejada !
 Emä tulli, ei tunnnd poega.
70. Ajas ta velle ukse ette :
 Kuule kulla vellekene !
 Tule, tunne vennukesta,
 Sõjatie sõitejada,
 Vaenutie tallajada,
75. Kes tulli sõjasta koduje,
 Vanemaida vaatamaie.
 Tulli vasta vellekene,
 Ei ta tunnnd vennukesta.
 Ajas ta õe ukse ette :
80. Oh mo õrna õekene,
 Sõzar sõrmesuurukene,

- Taputilka tillukene!
 Tule, tunne vennukesta,
 Kes tuli koduje sõjasta,
 85. Sõjasta, sõja siestä,
 Sõja keeru keske'elta,
 Vaenumõekade vahelta.
 Tulli vällä õekene,
 Tulli võerast vaatamaie,
 90. Tulli vällä, tundis vennä.
 Vend siis mõistis, kohe kostis:
 Oh mo õrna õekene,
 Kust sa tun'tsid vennukesta?
 Õde siis mõistis, vasta kostis:
 95. Oh mo hellä vellekene!
 Seält mina tun'tsin vennukesta:
 Sull on selläs surmasärki,
 Sull on kaelas kalmuräte,
 Sull on jalas surmasukad,
 100. Sull on käes koolekindad.
 Seält ma tunnen vennukesta.
 Vennäkene, noorekene!
 Kust sa tun'tsid taadiõue,
 Ozazid izä azeta?
 105. Vend siis mõistis, vasta kostis:
 Õekene, õiekene!
 Seält mina tun'tsin taadiõue,
 Arvazin izä azeme:
 Värävis olli verstäsammas,
 110. Tanavis olli tunnikellä,
 Kajokoogod kollendazid,
 Vaskirakke'ed valuzid.
 Õde siis mõistis, jälle kostis:
 Vennäkene, noorekene!
 115. Räägi mulle sõja juttu:
 Kas on sõjas naene armas,
 Naene armas, kaaza kallis?
 Vend siis mõistis, jälle kostis:
 Õekene, noorekene!
 120. Peze mo peä verestä,
 Hari mo saapa'ad savista,
 Siis mina räägin sõja juttu,
 Kudas sõjas oltanessa,
 Sõjaleibä süüdänessä.
 125. Õekene, noorekene!
 Sõjaleibä on sõmera,
 Vaenukakuke kareda.
 Sõjas ei ole naene armas,

130. Naene armas, kaaza kallis;
Sõjas armas hal'las mõeka,
Kallis kangepeä hobone.

B.

- Kesse tõi sõja sõnumi?
Kägu tõi sõja sõnumi.
Kesse kandis vaenukieli?
Vares kandis vaenukieli.
5. Kesse meilt siis sõtta läheb?
Kas läeb izä vdi läeb poega
Vdi läeb kõege noorem poega?
Kõege noorem, kõege nopsem,
Kõege viimem, kõege viksem,
10. Kõege uhkemad hobozed,
Kõege saksemad sadulad.
Vend läks aita ehtimaie,
Sde õpetes järele:
Vennäkene, noorekene!
15. Pane selgä surmasärki,
Pane kaela kalmukrätti,
Võta kätte koolekindad.
Läksin siis roonot tienimä,
Tienizin aja seälgi täis.
20. Mis mull palgas paezatie?
Mädänd rüüd ja märgä särki.
Hakazin kojo kõndima,
Vanemida vaatamaie.
Tule izä, tunne poega!
25. Tulli izä, ei tunn'd poega.
Tule emä, tunne poega!
Tulli ema, ei tunn'd poega.
Tule õde, tunne vendä!
Tulli õde, tun'dis vennä.
30. Kust sa tunned nuorta miestä?
Oma surmasärgist ikki,
Oma kaela kalmukrätist,
Oma koolekinnastesta,
Omast kõrvist ruunast ikki,
35. Oma ratsu raketesta,
Halli hõbehelmedesta.

Nr. 442. Anne läeb meiltä sõdaje. 292.

A.

Kes tõi sõja sõnumida,
Kesse kandis vaenukieltä?

- Harak tõi sõja sõnumida,
Vares kandis vaenukieltä.
5. Kesse läeb meiltä sõdaje :
Kas läeb izä või läeb poega
Või läeb kõege noorem poega ?
Ei läe izä, ei läe poega
Egä kõege noorem poega.
10. Harak tõi sõja sõnumida,
Vares kandis vaenukieltä.
Kesse läeb meiltä sõdaje :
Kas läeb emä või läeb tütar
Või läeb kõege noorem tütar ?
15. Ei läe emä, ei läe tütar
Egä kõege noorem tütar,
Sõtta läeb keskmene tütar :
Anne läeb meiltä sõdaje,
Sõjaleibä sõkkumaie,
20. Vaenukakku kastemaie.
Sõjas on leibä sõmera,
Vaenukakuke kareda.
Sie tahab sõrmil sõkkumesta,
Käevarsil vaalimesta,
25. Ruzikilla rutjumesta.
Sõda hakas sõudemaie,
Vene hakas veeremaie,
Pohlakas põgenemaie.
Anne hakas nuttemaie,
30. Päälikuda palumaie :
Seezä suuri sõjalaeva,
Peä kinni, purjupoissi,
Seni kui joozotan koduje,
Kodo izä palvielle,
35. Ehk lunastab sõjasta minda.
Juozis ta kiiresti koduje,
Kodo izä palvielle :
Izäkene, taadikene !
Sull on kolme härjäkestä,
40. Üks on härgä kuldasarve,
Teene härgä hõbesarve,
Kolmas härgä raudasarve.
Izäkene, taadikene !
Lunasta minda sõjasta,
45. Sõjasta, sõja seästä,
Sõjaleibä sõkkumasta,
Vaenukakku kastemasta.
Sõjaleibä ju sõmera,
Vaenukakku ju kareda,

50. Tahab sõrmil sõkkumesta,
Käevarsil vaalimesta,
Ruzikilla rutjumesta.
Izäkene, taadikene!
Anna ärä raudasarve,
55. Lunasta minda sõjasta!
Izä mõistis kohe kostis:
Annekene, tütrekene!
Ei või sinda lunastada.
Eluks ajaks härgä mulle,
60. Anne üksi ürikezeks!
Sõda hakas sõudemaie,
Vene hakas veeremaie,
Pohlakas põgenemaie.
Anne hakas nuttemaie,
65. Päälikuda palumaie:
Seezä suuri sõjalaeva,
Peä kinni purjupoissi,
Kunni ma joozotan koduje,
Kodo emä palvielle,
70. Ehk emä lunastab minda.
Juozis ta kiiresti koduje,
Kodo emä palvielle:
Emäkene, memmekene!
Sull on kolme lehmäkestä,
75. Üks on lehmä kuldasarve,
Teene lehmä hõbesarve,
Kolmas lehmä raudasarve.
Anna ärä raudasarve.
Lunasta minda sõjasta,
80. Sõjasta, sõja siestä,
Sõjaleibä sõkkumasta,
Vaenukakku kastemasta,
Sõja keeru keske'elta.
Emä mõistis, kohe kostis:
85. Ole vaita, tütar nuori!
Ei või sinda lunastada
Sõjasta, sõja siestä,
Sõja keeru keske'elta.
Eluks ajaks lehmä mulle,
90. Ürikezeks üksi Anne.
Sõda hakas sõudemaie,
Vene hakas veeremaie,
Pohlakas põgenemaie.
Anne hakas nuttemaie,
95. Päälikuda palumaie:
Seezä suuri sõjalaeva,

- Peä kinni purjupoissi,
Kunni ma joozotan koduje,
Kodo ðe palvielle,
100. Ehk ðde lunastab minda.
Juozis ta kiiresti koduje,
Kodo ðe palvielle:
ðekene, noorukene,
Kuldakuube kaokene!
105. Sull on kolme pärjakesta,
Üks on pärgä kuldakarva,
Teene pärgä hõbekarva,
Kolmas pärgä vaskikarva.
ðekene, noorukene,
110. Anna ärä vaskikarva,
Lunasta minda sõjasta,
Sõjasta, sõja seästä,
Sõja keeru keske'elta,
Vaenumðekade vahelta,
115. Sõjaleibä sõkkumasta,
Vaenumakku kastemasta
ðde aga mõistis, vasta kostis:
Annekene, ðekene!
Ei või sinda lunastada
120. Sõjasta, sõja seästä,
Sõja keeru keske'elta,
Vaenumðekade vahelta.
Eluks ajaks pärgä mulle,
Anne ürikezeks mulle.
125. Sõda hakas sõudemaaie,
Vene hakas veeremaie,
Pohlakas põgenemaie.
Anne hakas nuttemaie,
Päälükuda palumaie:
130. Seezä suuri sõjalaeva,
Peä kinni purjupoissi,
Kunni ma joozotan koduje.
Kodo vennä palvielle,
Ehk veli lunastab minda.
135. Juozis ta kiiresti koduje,
Kodo vennä palvielle:
Oh minu hellä vellekene!
Sull on kolme ratsukesta,
Üks on ratsu kuldakapja,
Teene ratsu hõbekapja,
Kolmas ratsu raudakapja.
Vennäkene, noorekene!
140. Anna ärä raudakapja,

- Lunasta minda sõjasta,
 145. Sõjasta, sõja siestä,
 Sõja keeru keske'elta,
 Vaenumõekade vahelta,
 Sõjaleibä sõkkumasta,
 Vaenukakku kastemasta.
150. Sõjaleibä ju sõmera,
 Vaenukakku ju kareda.
 Veli mõistis, vasta kostis:
 Annekene, õekene!
 Ei või sinda lunastada
155. Sõjasta, sõja siestä,
 Sõja keeru keske'elta,
 Vaenumõekade vahelta,
 Sõjaleibä sõkkumasta,
 Vaenukakku kastemasta.
160. Elüks ajaks ratsu mulle,
 Ürikezeks üksi Anne.
 Sõda hakas sõudemaie,
 Vene hakas veeremaie
 Pohlakas põgenemaie.
165. Anne hakas nuttemaie,
 Päälikuda palumaie:
 Seezä suuri sõjalaeva,
 Peä kinni purjupoissi,
 Kunni ma joozotan külässe,
170. Külässe peiu palvielle,
 Ehk peigu lunastab minda.
 Juozis ta joonelt külässe,
 Külässe peiu palvielle:
 Oh minu hellä peiukene,
175. Kuldakallis kaazakene!
 Sull on kolme kaabukesta,
 Üks on kaabu kuldakarda,
 Teene hele hõbekarda,
 Kolmas raske raudakarda.
180. Oh minu hellä peiukene!
 Anna ärä raudakarda,
 Ära raske kaabukene,
 Lunasta minda sõjasta,
 Sõjasta, sõja siestä,
185. Sõja keeru keske'eltä,
 Vaenumõekade vahelta,
 Sõjatiedä tallamasta,
 Sõjaleibä sõkkumasta,
 Vaenukakku kastemasta.
190. Sõjaleibä ju sõmera,

- Vaenukakku ju kareda,
 Vaenumõeka ju valuza.
 Peigu mõistis, kõhku kostis:
 Annekene neitsikene!
195. Ärä annan kaabukeze,
 Ärä raske raudkübärä,
 Lunastan sinu sõjasta,
 Sõjasta, sõja siestä,
 Vaenumõekade vahelta,
200. Sõjaleibä sõkkumasta,
 Vaenukakku kastemasta.
 Ürikezeks kaabukesta,
 Anne eluks ajaks mulle!
 Anne siis hakas naeramaie,
205. Peiu hõlmas hõiskamaie,
 Hõezatelles hüppämaie.

B.

- Kes läheb meiltä sõdaje?
 Ann läheb meiltä sõdaje.
 Ann läks merre peskemaie.
 Vene hakas veeremaie,
5. Pohlakas põgenemaie,
 Saksa laeva laskemaie.
 Anne hakas nuttemaie:
 Veneläne, venikene,
 Pohlakane, poizikene,
10. Rootsi kullatud kuningas!
 Ärä sõua müödä merdä,
 Aja siit müödä ojazid
 Minu izä õue alla.
 Izäl kolme härjakestä,
15. Üks on härgä kuldasarve,
 Teene härgä hõbesarve,
 Kolmas vahel vaskisarve —
 Ehk annab ühe minule.
 Izä mõistis, jälle kostis:
20. Ennemp annan Annekeze
 Kui ma annan härjakeze!
 Härgä saab mull elus ajas,
 Anne tänäzes ja homzes.
 Vene hakas veeremaie,
25. Rootsi hakas ruomamaie,
 Pohlakas põgenemaie.
 Anne hakas nuttemaie:
 Veneläne, venikene,

- Pohlakane, poizikene,
 30. Rootsi kullatud kuningas!
 Ärä sõua müödä merdä,
 Aja siit ojazid müödä
 Minu emä õue alla.
 Emäl kolme lehmäkesta,
 35. Üks on lehmä kuldasarve,
 Teene on hõbedasarve,
 Kolmas vahel vaskisarve —
 Ehk annab ühe neist minule.
 Emä mõistis, jälle kostis:
 40. Ennemp lahkun tütteristä
 Kui ma lahkun lehmädestä!
 Tütärt tänäzes ja homzes,
 Lehmä elus ajas.
 Vene hakas veeremaie,
 45. Pohlakas põgenemaie,
 Rootsi hakas ruomamaie.
 Anne hakas nuttemaie:
 Veneläne, venikene,
 Pohlakane, poizikene,
 50. Rootsi kullatud kuningas!
 Ärä sõua müödä merdä,
 Aja siit ojazid müödä,
 Veere vennä õue alla.
 Vennäl kolme aedakesta,
 55. Üks on aita kuldaharja,
 Teene aita hõbeharja,
 Kolmas valmis vaskiharja —
 Ehk veli lunastab minda.
 Veli mõistis, vasta kostis:
 60. Ennemp lahkun õe'esta
 Kui ma lahkun aitadesta!
 Õde tänäzes ja homzes,
 Aita elus ajas.
 Vene hakas veeremaie,
 65. Rootsi hakas ruomamaie,
 Pohlakas põgenemaie.
 Anne hakas nuttemaie:
 Veneläne, venikene,
 Pohlakane, poizikene,
 70. Rootsi kullatud kuningas!
 Ärä sõua müödä merdä,
 Aja siit ojazid müödä,
 Veere peiu õue alla.
 Peiul kolme täkukesta,
 75. Üks on täkku kuldakapja,

- Teene täkku hõbekapja,
 Kolmas valmis vaskikapja —
 Ehk peigu lunastab minda!
 Peigu mõistis, kohe kostis:
80. Ennemp lahkun täkkudesta
 Kui ma lahkun neiuksesta!
 Täkku tänazes ja homzes,
 Neidu elus ajas mulle.

Nr. 443. Raamat Rantsuze sõjasta. 293.

- Ärä peän mina minemä,
 Ärä häistä rahva'ista.
 Kiri tulnud keizerista,
 Raamat Rantsuze sõjasta,
5. Piibel Pohla piiri peältä:
 Mehi vaja miilitsisse,
 Poissa vaja polgo peäle.
 Kohtumies ju kandis käsku,
 Kandis käsku, andis käsku:
10. Tulge, poizid, mõiza kokko,
 Aage käed käisest vällä,
 Tõmmake saapa'ad jalasta,
 Kiskuge kinda'ad käestä!
 Ehk teie käed kõverad
15. Või on jalad vildakille,
 Kas te kõlbate kaardi hulka,
 Sünnitegi suurte sekkä
 Punaparti pillutama,
 Rantsuzelle rauda viimä.
20. Siep sie kiri keizerista,
 Raamat Rantsuze sõjasta,
 Piibel Pohla piiri peältä.

XI.

Nr. 444. Neidu ja kaupmees. 294.

A.

- Kus me lähme vasta üödä,
Vasta üödä, vasta kuuda,
Vasta ehä valge'eda,
Vasta pilkasta pimedät?
5. Lähme lieri lepikusse,
Kulda-lieri kuuzikusse,
Armuliери haavikusse;
Teeme tule tierajale,
Azeme aia käänäkusse.
10. Kes sie tulli me tulele?
Tulli kaksi kaubamiesta,
Kaksi kaubame sulasta.
Mõlemil ollid mõegad vüöle.
Kahel kannused jalasse.
15. Kaubamies minulta küzimä:
Neitsikezed, noorekezed!
Kelle nied lehmäd lihavad,
Kelle nied hüväd hobozed,
Kelle kallis kaerasööjä?
20. Mina mõistsin, jälle kostsin:
Emä nied lehmäd lihavad,
Izä nied hüväd hobozed,
Velle kallis kaerasööjä.
Neitsikene, noorekene!
25. Müü mulle izä hobozed,
Anna nied lehmäd lihavad,
Kauple velle kaerasööjä.
Mina mõistsin, jälle kostsin:
Müü sa mulle mõeka vüöltä,
30. Kauple kannused jalasta,
Siis ma müün izä hobozed,
Annan nied lehmäd lihavad,
Kauplen velle kaerasööjä.

B.

- Läksin karja saatemaie
 Pühapäevä õhta'alle,
 Aripäevä hommokulla.
 Ajazin karja arule,
 5. Tegin tule tierajale,
 Azeme aiakäänäkusse.
 Jäin ma lieri lepikusse,
 Kulda-lieri kuuzikusse.
 Üöd ma õezun õetsessagi,
 10. Päeväd karjun karjassagi,
 Üöd hoian izä hobozid,
 Päevad kaetsen vennä karja,
 Hoian izä odramaale,
 Kaetsen vennä karjamaale.
 15. Kes sie tulli me tulele?
 Tulli kaksi kaubamiestä,
 Kaksi kaubame sulasta,
 Mõlemil ollid mõegad vüöle,
 Kahel kannused jalassa.
 20. Kaubamies minulta küzimä:
 Neitsikene, noorekene!
 Kelle nied lehmäd lihavad,
 Kelle nied hüväd hobozed,
 Kelle kallis kaerasõõjä?
 25. Mina mõistsin, jälle kostsin:
 Emä nied lehmäd lihavad,
 Izä nied hüväd hobozed,
 Velle kallis kaerasõõjä.
 Neitsikene, noorekene!
 30. Müü mulle izä hobezed,
 Kauple velle kaerasõõjä!
 Mina mõistsin, jälle kostsin:
 Müü sa mulle mõeka vüöltä,
 Kauple kannused jalasta,
 35. Siis ma müün izä hobezed,
 Kauplen velle kaerasõõjä.
 Neitsikene, noorekene!
 Kes sie enne sedä näenud,
 Et on neiul mõeka vüöle,
 40. Kaol kannused jalassa?

C.

Neitsikezed, noorekezed!
 Lähme hobost otsimaie,
 Velle varsa vaatamaie.

- Võtsin ohjad uipe'esta,
 5. Päitsed pärnä pöösa'asta,
 Valja'ad sinisalusta.
 Läksin mina tüki tiedä,
 Tüki tiedä, marga maada,
 Kes mo vasta siis tuleksi?
10. Tulli kaksi kaubamiestä,
 Kaksi kaubame sulasta,
 Kūzitelles, nõude'elles:
 Neiukene, noorekene,
 Müü mulle izä hobene,
15. Kauple velle kaerasööjä,
 Vellenaeze rokasööja.
- Oh sa rumal kaubamiesi!
 Kuda müün izä hobeze,
 Kauplen velle kaerasööjä,
 20. Vellenaeze rokasööjä?
 Enne müün ma helmed kaelast,
 Kui müün izä hobeze.
- Läksin jälle tillukene,
 Läksin hobest otsimaie.
25. Võtsin ohjad uipe'esta,
 Päitsed pärnä pöösa'asta,
 Valja'ad sinisalusta.
 Läksin mina tüki tiedä,
 Tüki tiedä, marga maada,
30. Sada verstä Saksa maada,
 Tuhat verstä Turgi maada,
 Viis verstä Vene radada.
 Kes mo vasta viel tuleksi?
 Tulli kaksi kaubamiestä,
35. Kaksi kaubame sulasta.
 Mõlemil olli mõeka vööle,
 Kahel kannused jalassa.
 Kūzitelles, nõude'elles:
 Neiukene, noorekene,
40. Müü mulle izä hobene!
- Mina mõistsin, kohe kostsin:
 Oh sa rumal kaubamiesi!
 Müü sa mulle mõeka vüöltä,
 Kauple kannused jalasta,
45. Siis müün izä hobeze,
 Kauplen velle kaerasööjä,
 Vellenaeze rokasööjä.

D.

- Läksin metsä kõndimaie,
 Hobo päitse'ed peossa,
 Varsa valja'ad käessä.
 Mis mull vasta vai tuleksi?
5. Tulli vasta vaski-neiu,
 Vaski-parukas peässä,
 Vaski-kampsu kaindelassa.
 Müü sa mulle, neitsikene,
 Müü mulle izä hobene,
10. Kauple vennä kaerasööjä,
 Vennänaeze rokajooja!
 Neiu mõistis, jälle kostis:
 Kuda müün izä hoboze,
 Kauplen vennä kaerasööjä?
15. Izä mull murepidäjä,
 Emä iestä hoolitseja,
 Vennäst saab mull sõidupoissi,
 Vennänaezest kaazanaene.
 Sõitsin jälle tüki tiedä,
20. Tüki tiedä, marga maada,
 Raazukeze ranna maada,
 Poole verstä Pohla maada,
 Viis verstä Vene radada,
 Sada verstä Saksa maada,
25. Tuhat verstä Turgi maada.
 Mis mull vasta vai tuleksi?
 Tulli vasta hõbe-neidu,
 Hõbe-parukas peässä,
 Hõbe-kampsu kaindelassa.
30. Müü sa mulle, neitsikene,
 Müü mulle izä hobene,
 Kauple velle kaerasööjä,
 Vennänaeze rokajooja!
 Ei ma müü izä hobosta,
35. Kauple vennä kaerasööjät,
 Vennänaeze rokajoojat.
 Sõitsin jälle tüki tiedä,
 Tüki tiedä, marga maada,
 Raazukeze ranna maada,
40. Poole verstä Pohla maada,
 Viis verstä Vene radada,
 Sada verstä Saksa maada,
 Tuhat verstä Turgi maada
 Mis mo vasta vai tuleksi?
45. Tulli vasta kulda-neiu,

- Kulda-parukas peässä,
 Kulda-kampsu kairdelassa.
 Müü mulle izä hobene,
 Kauple velle kaerasööjä,
 50. Vennänaeze rokajooja!
 Küll ma müün izä hobeze,
 Kauplen velle kaerasööjä.
 Siis läks sõzar sõitemaie.
 Siis ta sõitis soode maada,
 55. Iväkeze Hiiu maada,
 Raazukeze ranna maada,
 Poole verstä Pohla maada,
 Viis verstä Vene radada,
 Sada verstä Saksa maada,
 60. Tuhat verstä Turgi maada.
 Mis mull vasta vai tuleksi?
 Tulli kaksi kaubamiestä,
 Kaksi kaubame sulasta.
 Mõlemil ollid mõegad vüöle,
 65. Kahel kannussed jalassa.
 Tullid neiu jutulegi:
 Müü sa mulle, neitsikene,
 Müü mulle izä hobene,
 Kauple velle kaerasööjä,
 70. Vennänaeze rokajooja!
 Neiu mõistis, vasta kostis:
 Müü sa mulle mõeka vüöltä,
 Kauple kannussed jalasta,
 Ütle ülike peästä,
 75. Siis ma müün izä hobeze,
 Kauplen vennä kaerasööjä,
 Vennänaeze rokajooja.
 Peiu mõistis, jälle kostis:
 Kes on sedä enne näenud,
 80. Enne näenud, mueste kuulnud,
 Et on neiu mõeka vüöle,
 Kaol kannussed jalassa?

Nr. 445. Ann olli hakki, kannelkakki. 295.

A.

Ann olli hakki, kannelkakki,
 Tantsis Tarvastu mäele.
 Sulg olli suusse, pärg olli peässe,
 Sinirukka säärilagi,

5. Vaskirukka varva'alle,
Puna-põlle põlvilagi.
Läks ta lauda kargamaie.
Seäl on pakku põdraluine,
Seäl on lauda kulda laazi.
10. Katki pakku põdraluine,
Lõhki lauda kulda laazi,
Katki pauad kaelastagi,
Ristiserväd rinnastagi.
Ann olli hakki, kannelkakki:
15. Otsib seppä muile maile,
Otsib taha Tarvastisse,
Virumaale, Villändisse.
Sepp olli oma külässe,
Oma õe õue alla,
20. Oma vennä värävisse.
Sepä naene naeratelles,
Sepä koera haugatelles:
Harvast tuleb Anne meel'e,
Siiski tuob pauda paranda,
25. Hõbehelmed õiendada.

B.

- Ann olli hakki, Kai olli kakki,
Ann olli hakki neitsikene,
Tantsis Tarvasti mäele,
Sõlg olli rinnas, pärg olli peässä,
5. Kukla tagalt kulla kirja,
Otsa iest hõbeda kirja.
Ann läks lauda kargamaie:
Lõhki lauda kulda laazi,
Katki pakku põdraluine,
10. Anne maha lauastagi,
Katki sõlge rinnastagi,
Maha pauad kaelastagi.
Ann läks seppä otsimaie,
Otsis seppä muile maile.
15. Sepp olli oma kodussa,
Oma õe õue alla,
Oma vennä koppelissa.
Läks ta sepä õue peäle.
Sepä koera haugateles,
20. Sepä naene naerateles:
Harvast tuleb Anne meile,
Siiski tuob pauad paranda,
Sõle vitsad vikeldada,
Sõle kirjad kipeldada.

Nr. 446. Tamme istutamine. 296.

A.

Läksin metsä kõndimaie,
 Uduzelta hulkumaie,
 Varazelta vaatamaie.

Mis mä leidsin metsestägi?

5. Leidsin tamme taimekeze.
 Viizin kodo kasvamaie,
 Sue-aida õitsemaie,
 Ukse-edize ehteksi.
 Istutin izä ilule:
10. Jõua tamme, kasva tamme,
 Tõuze tamme tugevaksi,
 Kerki tamme kõrge'eksi!
 Tamm ei jõudnud, tamm ei kasnud,
 Tamm ei hiljuke edenend,
15. Tamm ei tõusnud tugevaksi,
 Tamm ei kerkind kõrge'eksi.
 Istutin emä ilule:
 Jõua tamme, kasva tamme,
 Tõuze tamme tugevaksi,
20. Kerki tamme kõrge'eksi!
 Tamm ei jõudnud, tamm ei kasnud,
 Tamm ei hiljuke edenend,
 Tamm ei tõusnud tugevaksi,
 Tamm ei kerkind kõrge'eksi.
25. Istutin vennä ilule:
 Jõua tamme, kasva tamme,
 Tõuze tamme tugevaksi,
 Kerki tamme kõrge'eksi!
 Tamm ei jõudnud, tamm ei kasnud,
30. Tamm ei hiljuke edenend,
 Tamm ei tõusnud tugevaksi.
 Tamm ei kerkind kõrge'eksi.
 Istutin õe ilule:
 Jõua tamme, kasva tamme,
35. Tõuze tamme tugevaksi,
 Kerki tamme kõrge'eksi!
 Tamm ei jõudnud, tamm ei kasnud,
 Tamm ei hiljuke edenend,
 Tamm ei tõusnud tugevaksi,
40. Tamm ei kerkind kõrge'eksi.
 Istutin peiu ilule:
 Jõua tamme, kasva tamme,
 Tõuze tamme taeva'asse,

- Oksad poolde pilve'esse!
 45. Tamm siis jõudis, tamm siis kasvis,
 Tamm siis hiljuke edenēs,
 Tamm siis kasvis taeva'asse,
 Oksad pilveje pugezid,
 Tamm taht' taevasta jagada,
 50. Oksad pilvet pillutada.
 Mina vennä palvielle:
 Vennäkene, hellä vellä,
 Ihu kirves, kiilu varzi,
 Tie taperi terä tazane,
 55. Tule tamme raiumaie!
 Tamm tahab taevasta jagada,
 Oksad pilvet pillutada.
 Vennäkene, hellä vellä!
 Alt saab aita, peält saab lauta,
 60. Tüvikust saab tünderida,
 Okstest saab hobeste talli,
 Keske'elt kenä kiriku,
 Ladvast laste lustilauda.
 Mis jääb üle laastukene:
 65. Sest saab mulle kirstukene,
 Kirstu peäle kaanekene.

B.

- Vennäkene, noorekene!
 Tie mulle kulda-luukene,
 Vala vaski-varrekene;
 Ma läen merda pühkimaie,
 5. Mere kalda'id kazima.
 Pannin pühkmed põlle sisse,
 Viizin vennä vällä peäle,
 Taadi pikä põllu peäle:
 Sinna siis kasvis suuri tamme,
 10. Suuri tamme, harva oksa.
 Tamme jõudis, tamme kasvis,
 Tamme tõuzis taeva'asse.
 Istutin izä ilule,
 Tamm ei jõudnud, tamm ei kasnud,
 15. Tamm ei hiljuke edenend.
 Istutin peiu ilule,
 Tamme jõudis, tamme kasvis,
 Tamme kasvis taeva'asse,
 Oksad pikäd pilve'esse.
 20. Tamm tahtis taeva laota,
 Oksad pilved pillutada.

- Vennäkene, noorekene!
 Ihu kirves, kiilu varzi,
 Tie tahule teräväs,
 25. Ma läen tamme raiumaie.
 Tamm on kasnud taeva'asse,
 Oksad pil'veje pugunud.
 Otsast saab hoboste talli,
 Keskelt saab kenä kiriku,
 30. Ladvast laste löörilauda.

Nr. 447. Tamme raiumine. 297.

A.

- Läksin metsä kõndimaie
 Uduzelle hommokulle,
 Varazelle valge'elle,
 Karedalle kaste'elle.
 5. Mis ma leidsin metsestägi?
 Leidsin tamme nuttemasta,
 Pikä puu igätsemästä.
 Mina tammelta küzimä:
 Mis sä nutad, tammekene,
 10. Igätsed sä, pikkä puuda?
 Mis mina nutan, neitsikene?
 Muida puida raiutasse,
 Minda jälle jäetässe
 Suure tuule tuegutada,
 15. Lume ranga raputada,
 Vihma huo vintsufada.
 Ärä nuta, tammekene!
 Mull jäi kodo kolmi vendä,
 Kõik jäid kirvid ihkumaie,
 20. Tulevad tamme raiumaie.
 Mis sest tammest tehtanese?
 Tävist tehti tünderida,
 Otsäst tehti hoonezida,
 Keskelt sai kenä kiriku,
 25. Okstest sai hobeste talli,
 Ladvast laste laululauda.
 Mis jäi üle laastukene,
 Sest sai neiul kihlakirstu,
 Kihlakirstu, veemevakka.

B.

Neitsikezed, noorekezed!
 Läksin metsa kõndimaie.

- Mis mina leidsin metsästägi?
Leidsin tamme nuttemasta,
5. Nõmmepuu nõretamasta.
Mina juure küskelemä:
Miks sa nutad tammekene,
Nõretad nõmmepuukene?
Miks mina nutan, neitsikene?
10. Muida puida raiutasse:
Minda vaesta üksi jäetud!
Ole vaita, tammekene!
Mull on kodo viizi vendä,
Igäl vennäl viizi kirvest,
15. Kõik on taperid teräväd:
Sinda siit raiutasse,
Oksad ärä laazitasse,
Tüvist tehässe tünderida,
Keske'elt kenä kiriku,
20. Ladvast laste lõõrilauda;
Okstest saab hobeste talli,
Izäl härjä ikke puuda,
Emäl lehmä lüpsikuda,
Vellel ratsu rangikesta,
25. Sele kuldane kurikas.
Läksid puuda raiumaie:
Izä kirves heitnud killu,
Velle väitsä roostetanud.
Olli mull üksi vennäkene,
30. Teene vennä naezukene,
Olli õde tillukene.
Läks ta merelt vetta tuoma,
Izä kirvesta ihuda,
Velle väitsä hall'astada.
35. Leidis mere mängimasta,
Murukungu kõikumasta.
Läks ta vette mängimaie,
Mere äärde hällimaie.
Siis tõi vie koduje,
40. Izä võtt' vie vihasse.
Olli mull üksi vennäkene,
Teine vennä naezukene.
Sie siis mõistis, kohe kostis:
Suud suuremad, vait vanemad!
45. Leväsaajad liias kurjad.
Eks te enne olnud noored,
Eks te tea noore aega,
Kus on läenud noore aega?
Kullerkupud koppelista,

50. Sinililled lepikusta:
 Nied seäl noorele noppida,
 Valmid võtta vannikusse.
 Siis izä võtt' vie hüväksi,
 Siis emä võtt' vie hüväksi,
 55. Vetta kirve kõhutada.

C.

- Neitsikene, noorekene!
 Miks sa mullust ei mäletä,
 Tunamullust ei tuleta,
 Mullusta tuleazeta,
 5. Kus me viivime, võida sõeme,
 Võida sõeme, õlut jõeme?
 Sinna kasnud suuri saari,
 Suuri saari, tugev tamme,
 Sinna tõusnud tammikmetsä,
 10. Seäl nied käod kukkunezid,
 Helilinnud häälitsezid.
 Venaäkene, noorekene!
 Ihu kirves, kiilu varzi,
 Tie taperi terä tazazes,
 15. Ma läen tamme raiumaie.
 Tüvest saab tünderida,
 Keskelt saab kenä kiriku,
 Okstest saab hoboste talli,
 Ladvast laste lustilanda.

Nr. 448. Vend läks hobost sõitemaie. 298.

- Uotan vendä kasvavada
 Kui oros orasse juurta,
 Mäe peäle männä latva.
 Sai sie vendä kasvelenud,
 5. Võttis hoielda hobosta,
 Ravitseda ratsukesta,
 Võttis süötä, võttis juota:
 Akkenasta andis kaerad,
 Läbi lae lassis roka.
 10. Vend läks hobost sõitemaie,
 Sälu sääri nõrgutama.
 Tetre lennäs tierajale,
 Parti raputas pajosse:
 Vennä hobo hirmunessa,
 15. Varsa kallis karganessa,

- Kukkus maha sellästägi,
 Maha piekerid peästä,
 Tinakannud kaindelasta,
 Katki kümme külleluuda,
 20. Katki seetse selläjärku
 Tupest võtt' mõega terävä
 Hõlma alta hal'la raua,
 Pidi raima ratsu peädä,
 Hukkama hüvä hoboze
 25. Mina kielzin vennäkestä
 Sõnadelle seitsme'elle:
 Ärä raiu ratsu peädä,
 Hukka ei hüvä hobosta!
 Ei sull taader tantsi tiedä,
 30. Raha marka veere maada.
 Tantsib tiedä sinu täkku,
 Veereb maad sinu hobone.

Nr. 449. Vennä hobone. 299.

- Olli mull üksi vennäkene,
 Izi olli ilma tarka,
 Ilma tarka, maa kavala,
 Tegi talli taeva'asse,
 5. Koja koedo nurga peäle.
 Mis ma sinna talli pannin?
 Pannin kolme täkukesta:
 Üks olli siidile siutud,
 Teene niidile niutud,
 10. Kolmas pantud pandelisse.
 Mis sai pantud pandelisse,
 Sie läks linna sõitemaie,
 Ette linna hüpitämä,
 Taha linna tantsitama.
 15. Härräd vahtsid akendesta,
 Izändäd ilutuasta,
 Rouad roozikamberista,
 Reilid vahtsid repi peältä,
 Poemies vaadas poesta,
 20. Poe poissi ukse peältä:
 Juozid vällä vaatamaie,
 Kõik mo hobo ostemaie.
 Pakksid mull pal'lu rahada,
 Sada salve rukki'ida,
 25. Tuhat tünderit nizuda.
 Mina aga tahtsin taaderida:

Tulle lõin turu izändäd,
 Kolde lõin koja emändäd,
 Tulle turu noored härräd.

30. Pidi mo peä siis raiutama
 Kuue hallika kohale,
 Kolme jõe keske'elle.
 Sain viel vaene mies valama,
 Valazin ma Valga tiedä,
 35. Vaadazin vahel tagazi,
 Kas on otsijad järele.

Nr. 450. Jätä maha sepä amet. 300.

- Olli mull üksi vennukene,
 Olli üksi, maksis kaksi,
 Seizis seitsme mehe seässä,
 Kandis kahessa mehe kübärä,
 5. Siegi sakste sallitava,
 Izändäte hõegutava,
 Kuningate kutsutava,
 Kuningate kuub tall selläs,
 Sakste saapa'ad jalassa,
 10. Rehepapi rist tall rinnas.
 Papid ta võedab punale,
 Härräd häile riietelle,
 Saksad võedab saabastelle.

- Olli sie sepässä Virussa,
 15. Tagujassa Tarvastissa:
 Tegi sõdsel sõlgezida,
 Emä lastel helmezida,
 Kihelkonnal kirve'ida,
 Valla poestel val'l'a'ida.
 20. Vald ei kiitnud val'l'a'ida,
 Kihelkond ei kirve'ida,
 Nurme neitsid nugazida,
 Emä lapsed helmezida

- Vennäkene, hellä vellä!
 25. Jätä maha sepä amet:
 Sepä amet sita amet.
 Võta sahu sapatada,
 Adrakurgi kopotada.
 Ametmies ajuti rikas,
 30. Sohimies sügizi rikas,
 Põllumies põline rikas.

Nr. 451. Läksin vendä otsimaie. 301.

A.

- Olli mull kolme vennäkestä:
 Ühe saatsin karjamaale,
 Teeze saatsin marjamaale,
 Kolmanda kalamerele.
5. Kodo tulli vendä karjamaalta,
 Karjamaalta, marjamaalta,
 Ei tulnud kalamereltä.
 Läksin vendä otsimaie.
10. Läksin mina tüki tiedä,
 Tüki tiedä, margu maada,
 Tuhat verstä Turgimaada,
 Sada verstä Saksamaada,
 Viis verstä Vene radada,
 Poole versta Pohlamaada.
15. Kes mo vasta siis tuleksi?
 Tulli kuu, kumerkübärä.
 Mina tedä teretämä:
 Tere kuu, kumerkübärä!
 Sina kõnnid kõrge'essa,
20. Sina paestad pal'lu maada,
 Kas sa nägid neuu vendä?
 Kas nägid linnas liikuvada,
 Uulitsalle hulkuvada,
 Turu peäle ju tuleva,
 Jõe peäle jõudevada,
25. Mere peäle vdi minevä
 Lueze lootsiku ninässe,
 Pueze purju keske'elle
 Kalakotti kandevada?
30. Mihukene neuu vendä?
 Siidisukka, kuldakingä.
 Ei ma näenud, neitsikene!
 Läksin jälle tillukene,
 Müödä maada madalukene,
35. Läksin jälle tüki tiedä,
 Tüki tiedä, margu maada,
 Tuhat verstä Turgimaale,
 Sada verstä Saksamaale,
 Viis verstä Vene radada,
40. Iväkeze Hiiomaale,
 Raazukeze Rannamaale,
 Poole verstä Pohlamaale.
 Kes mo vasta viel tuleksi?

- Tulli päevä peäle ilma.
45. Mina päevä teretämä:
Tere, päeva peäle ilma!
Sina kõnnid kõrge'essa,
Sina paestad pal'lu maada, —
Kas sa nägid neiu vendä?
50. Kas nägid linnas liikuvada,
Uulitsalle hulkuvada,
Turu peäle või tuleva,
Jõe peäle jõudevada,
Mere peäle või minevä
55. Lueze lootsiku ninässe,
Pueze purju keske'elle
Kalakotti kandevada?
Mihukene neiu vendä?
Siidisukka, kuldakingä.
60. Ei ma näenud, neitsikene!
Läksin jälle tillukene,
Müödä maada madalukene,
Läksin jälle tüki tiedä,
Tüki tiedä, margu maada,
65. Tubat verstä Turgimaale,
Sada verstä Saksamaale,
Iväkeze Hiomaale,
Raazukeze Rannamaale,
Poole verstä Pohlamaale.
70. Kes mo vasta viel tuleksi?
Tulli tähte, täizi miezi.
Mina tedä teretämä:
Tere tähte, täizi miezi!
Sina kõnnid kõrge'essa,
75. Sina paestad pal'lu maada, —
Kas sa nägid neiu vendä?
Kas nägid linnas liikuvada,
Uulitsalle hulkuvada,
Turu peäle või tuleva,
80. Jõe peäle jõudevada,
Mere peäle või minevä
Lueze lootsiku ninässe,
Pueze purju keske'elle
Kalakotti kandevada?
85. Mihukene neiu vendä?
Siidisukka, kuldakingä.
Neiukene, noorekene!
Vendä vette uppunesse.
Kübär jäänud külä aluje,
90. Pärjäd jäänud peäle vete,

Hame jõe kalda'asse
 Päevä ma nutsin pärjäkestä,
 Aasta uduhameta:
 Eluaja vendä ennäst.

B.

- Olli mull kolme vennäkesta:
 Ühe saatsin karjamaale,
 Teeze saatsin marjamaale,
 Kolmanda kalamerele.
5. Vend tuli kodo marjamaalta,
 Marjakorvike käessä,
 Teene kodo karjamaalta,
 Karjapullike iessä,
 Ei tulnud kalamereltä.
10. Läksin vendä otsimaie:
 Otsin üöd, otsin päeväd,
 Otsin üöd õnnetumad,
 Otsin päeväd pärätumad,
 Kõntsin mäed määrätumad,
15. Kõntsin orod orziklezed,
 Kõntsin käärud kärniklezed.
 Mis mo vasta või tuleksi?
 Tulli kuu kõrge'esta.
 Mina kuuda teretämä:
20. Tere kuu, kullaratas!
 Sina tuled kauge'elta,
 Sina paestad pal'lu maada.
 Kas sa nägid neiu vendä
 Mere peäle või minevä,
25. Jõe poole jõudevada?
 Ei ma näenud neiu vendä
 Jõe poole jõudevada,
 Mere peälegi minevä,
 Ei ma näenud, ei kõnele.
30. Neiu kurvasse meelesse,
 Südämesse haige'esse.
 Läksin jälle tüki tiedä,
 Tüki tiedä, margu maada,
 Raazukeze Rannamaada,
35. Iväkeze Hiiomaada,
 Jõutsin ma jõe manuje.
 Mis mo vasta või tuleksi?
 Tulli päevä peältä ilma.
 Mina päevä teretämä:
40. Tere päevä peältä ilma!

- Sina paestad peältä ilma,
 Sina paestad pal'lu maada,
 Sina kõnnid kõrge'essa, —
 Kas sa nägid neiu vendä,
45. Mere peäle või minevä,
 Jõe peäle jõudevada,
 Lainel suurel laskevada
 Pueze purju keske'elle,
 Lueze lootsiku ninässe,
50. Aerulaeva ankurisse?
 Ei ma näenud neitsikene,
 Ei ma näenud neiu vendä
 Mere peälegi minevä,
 Jõe peäle jõudevada
55. Lueze lootsiku ninässe,
 Pueze purju keske'elle,
 Ei mina näenud ei kõnele.
 Neiu kurvasse meesse
 Südämesse haige'esse.

Nr. 452 Muud uhked omade peäle. 302.

- Muud uhked omade peäle,
 Suured suo seltsi peäle:
 Ma uhke eneze peäle,
 Viksi viie sõrme peäle,
5. Kange kahe käe peäle.
 Mull on veidi vendäzida,
 Kazinasti kaabupäidä.
 Vezi viis mo vennä noore,
 Vezi viis, kallas kaotas,
10. Sügäv hauda haugateles.
 Kuu ma nutsin vennä kuube,
 Päevä nutsin vennä pärgä,
 Aasta uduhameia,
 Eluaja vennäkestä.
15. Kudas paist' kübär viestä?
 Kui sie kuu küünekene
 Kudas paist' pärgä viestä?
 Kui sie ehä äärekene.

Nr. 453. Mina hoian memme ute. 303.

Mina hoian memme ute,
 Kaetsen taadi suure karja.
 Tulli suosta suuri hunti,
 Laane alta laia käppä,

5. Murdis maha musta härjä,
Kiskus ärä kirju härjä.
Läksin kodo nuttessagi,
Tulli vasta memmekene:
Miks sa nutad, poega nuori?
10. Miks ma nutan, memmekene?
Tulli suosta suuri hunti,
Læane alta laia käppä:
Murdis maha musta härjä,
Kiskus ärä kirju härjä.

Nr. 454 Hane karjane. 304.

A.

- Emäkene memmekene!
Muile antsid muuda tüödä,
Sulazelle suurta tüödä,
Minijälle mitu tüödä,
5. Mulle tüödä hõlbukesta:
Hanid hoida, kanad kaitse,
Lestäsjalad lepitädä,
Varvasjalad vaigistada.
Ajazin hanid ojasse,
10. Keerutin kanad kezäle,
Varvasjalad varvikusse,
Lestäsjalad lepikusse,
Laglekezed laine peäle.
Izi istsin õmmelema,
15. Ajazin uduhameta,
Pilutazin peenet särki.
Pannin peä pajo nõjale,
Uinuzin unde magama.
Tulli kulli kurja küüzi,
20. Ajas mo hanid ojasta,
Keerutas kanad kezältä,
Laglekezed laine peältä,
Varvasjalad varvikusta,
Lestäsjalad lepikusta.
25. Läksin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Kes tulli kurva küskelemä?
Oma hellä emäkene:
Miks sa nutad, tütar nuori?
30. Mina mõistsin, kohe kostsin:
Miks mina nutan, memmekene?
Muile antsid muuda tüödä,

- Sulazelle suurta tүүдä,
 Mini jälle mitu tүүдä,
 35. Mulle tүүдä hõlbukesta :
 Hanid hoida, kanad kaitse,
 Lestäsjalad lepitädä,
 Varvasjalad vaigistada.
 Ajazin hanid ojasse,
 40. Keerutin kanad kezäle,
 Varvasjalad varvikusse,
 Lestäsjalad lepikusse,
 Izi istsin õmmelema,
 Ajazin uduhameta,
 45. Pilutazin peenet särki.
 Tulli kulli kurja küüzi,
 Ajas mo hanid ojasta,
 Keerutas kanad kezältä,
 Varvasjalad varvikusta,
 50. Lestäsjalad lepikusta.
 Emä mõdistis, vasta kostis :
 Ole vaita, tütar nuori!
 Ma panen orjad otsimaie,
 Levälapsed hana leidmä.
 55. Mina siis mõdistsin, jälle kostsin :
 Emäkene, memmekene !
 Ori otsib hooletusti,
 Levälapsed laiska müödä.
 Ma läen izi tillukene,
 60. Müödä maada madalukene.
 Läksin izi tillukene,
 Müödä maada madalukene,
 Läksin mina tüki tiedä,
 Läksin mõiza vällä peäle,
 65. Seäl olli kümme kündijädä,
 Ühessä äestäjädä.
 Küssin mina kündijältä,
 Ei sie kündijä kõnelend,
 Äestäjä teenud heältä.
 70. Võtsin kündijä kübärä,
 Äestäjä looga peältä,
 Küll siis kündijä kõneles,
 Äestäjä hästi rääkis :
 Neitsikene, noorekene !
 75. Mine sa Meeri mõiza'asse.
 Sinnap so hanid aeti,
 Sinnap so kanad keerati,
 Sinnap so lagled lendänezid.
 Läksin Meeri mõiza'asse.

80. Alla tuodi kuldatuoli
 Mo oma hani luesta,
 Ette panti kuldalauda
 Mo oma hani kondista,
 Peäle panti kaksi kannu,
 85. Mõlemad mõduda täizi
 Mo oma hani verestä.

B.

- Emäkene, memmekene!
 Muile antsid muuda tüödä,
 Mulle antsid halva tüödä:
 Hanid hoida, kanad kaitsta,
 5. Lestäsjalad lepitädä,
 Varvasjalad vaigistada.
 Ajazin hanid ojasse,
 Keeritsin kanad kezäle,
 Lestäsjalad lepikusse,
 10. Varvasjalad varvikusse.
 Tulli siis kulli kurja lindu,
 Ajas mo hanid ojasta,
 Keerutas kanad kezältä,
 Lestäsjalad lepikusta,
 15. Varvasjalad varvikusta.
 Läksin kodo nuttessagi.
 Kes mull vasta siis tuleksi?
 Tulli oma memmekene:
 Miks sa nutad, tütär nuori?
 20. Miks ma nutan, memmekene?
 Muile antsid muuda tüödä,
 Mulle antsid halva tüödä:
 Hanid hoida, kanad kaitsta,
 Lestäsjalad lepitädä,
 25. Varvasjalad vaigistada.
 Ajazin hanid ojasse,
 Keeritsin kanad kezäle,
 Lestäsjalad lepikusse,
 Varvasjalad varvikusse.
 30. Tulli kulli, kurja lindu,
 Ajas mo hanid ojasta,
 Keeritäs kanad kezältä,
 Lestäsjalad lepikusta,
 Varvasjalad varvikusta.
 35. Ärä sina nuta, tütär nuori!
 Ma saadan orjad otsimaie,
 Päilized peältä vaatama.

- Läksin izi noorukene,
Müödä vetta veikukene.
40. Kes mo vasta siis tuleksi?
Poissi mo vasta siis tuleksi.
Küssis multa peädä piiri,
Tahtis juusse'id tazuda.
Mina mõistsin, vasta kostsin:
45. Ei anna peädä põizi piirda,
Juusse'id poiži tazuda.
Läksin Mäo mõiza'asse,
Mäo mõiza vällä peäle.
Seäl olli kümme kündijädä,
50. Ühessä hobo äestäs.
Küssin sie kündijä käest,
Ei sie kündijä kõnelend,
Äestäjä heält ei teenud.
Võtsin kündijä kübärä,
55. Äestäjä looga peältä,
Küll siis kündijä kõneles.
Äestäjä hästi rääkis:
Mine meie mõiza'asse,
Seäl so hanid tapetie,
60. Seäl sulle süüä annetasse .
Oma hani lihakesta.
Seäl sind magama pannasse
Oma hani sulgi sisse.

C.

- Emäkene, memmekene!
Muile antsid muuda tüödä,
Mulle tüödä hõlbukesta:
Hanid hoida arumaale,
5. Laglekezed laine'ella.
Istsin siis jõe kalda'alle,
Hakazin hamet ajama,
Pilusärki pistenemä.
Tulli algas alta vetta,
10. Mustapeä müödä jõgeda,
Ajas mo karja arulta,
Keerutas kanad kezältä,
Varvasjalad vainuelta,
Kuldatiivad koppelista.
15. Läksin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Kes tulli kurvada küzimä,
Kes sie halva häälitsemä?

- Emä tulli kurvada küzimä,
 20. Oma memme häälitsemä:
 Mis sa nutad, tütar nuori?
 Mis mina nutan, memmekene?
 Muile antsid muuda tüödä,
 Mulle tüödä hõlbukesta:
25. Hanid hoida arumaale,
 Laglekezed laine'ella.
 Ajazin hanid arule,
 Keerazin kanad kezäle.
 Tulli algas alta vetta,
30. Mustapeä müödä jõgeda,
 Ajas mo karja arulta,
 Keerutas kanad kezältä,
 Varvasjalad vainuelta,
 Kuldatiivad koppelista.
35. Sest tullin kodo kurval meelel,
 Ahju ette halval meelel.
 Emä siis mõistis, kohe kostis:
 Ole vaita, tütar nuori!
 Ma ajan orjad otsimaie,
40. Vaezed lapsed vaatamaie.
 Ori läks siis otsimaie,
 Vaenelapsi vaatamaie.
 Läks ta kündijält küzimä,
 Äestäjält hästi rääkmä,
45. Ei sie kündijä kõnelend,
 Äestäjä hästi rääkind.
 Võttis siis kündijä kübärä,
 Äestäjä äkke pulga,
 Küll siis kündijä kõneles,
50. Äestäjä hästi rääkis:
 Mine meie mõiza'asse,
 Seäl sinu hanid ahjussagi,
 Suled pehmis padjussagi;
 Seäl sinu kanad kaussidessa,
55. Suled süstud sõnnikusse;
 Seäl sinu lagled laua peäle,
 Suled sõbale sõlmitud.

Nr. 455. Söötsin karja, juotsin karja. 305.

- Söötsin karja, juotsin karja,
 Ajazin karja kaugelle,
 Ajazin üle jõgeda.
 Sinna siis uppus taadi halli,
5. Taadi halli, vennä värssi,

- Memme musta küüdiklehmä.
 Ajazin hanid ojale,
 Keerutin kanad kezäle.
 Juozin siis kodo nuttessagi,
10. Kodo izä palvielle,
 Kodo emä palvielle:
 Süötsin karja, juotsin karja,
 Ajazin karja kaugelle,
 Ajazin üle jõgede.
15. Sinna siis uppus taadi halli,
 Taadi halli, vennä värssi,
 Memme musta küüdiklehmä!
 Ole sina vaita, tädär nuori!
 Ma saadan orjad otsimaie,
20. Vaezed lapsed vaatamaie.

Nr. 456. Härgade kahju. 306.

A.

- Peremiäs olli mulle kurja,
 Perenaene vägä valju.
 Läksin härgil kündemaie,
 Ei nied härjäd künnud maada.
5. Ma olin heä härgädelle,
 Parem olin paaridelle,
 Lassin lahti puhkamaie,
 Iväkezes hingämaie.
 Kuri luom tulli kuuzikusta,
10. Halli hunti haavikusta,
 Vibuninä vitsikusta,
 Ärä murdis musta härjä,
 Kiskus ärä kirju härjä,
 Söi ärä sõge mõlemad.
15. Läksin kodo kurval meelel,
 Ahju ette halval meelel.
 Kes tulli käestä küskemaie?
 Oma hellä memmekene,
 Taza pikka taadikene.
20. Mis sa nutad, poega nuori?
 Miks ma nutan, memmekene,
 Miks ma nutan, taadikene?
 Peremies olli mulle kurja,
 Perenaene vägä valju,
25. Ma olin heä härgädelle.
 Ei nied härjäd künnud maada,
 Lassin lahti puhkamaie,

- Iväkezes hingämaie,
Heitsin siis izi magama.
30. Kuri luom tulli kuuzikusta,
Halli hunti haavikusta,
Vibuninä vitsikusta,
Murdis ärä musta härjä,
Kiskus ärä kirju härjä,
35. Ärä sõi sõge mõlemad.
Ole vaita, poega nuori!
Las tuleb suvi, saab sügizi:
Mustik tuob siis musta härjä,
Kirjakul on kirju härgä,
40. Punnikul punane härgä.

B.

- Peremies olli mulle kurja,
Talutaati mull tigeda,
Mina olin heägi härgädelle.
5. Läksin metsest puida tuoma,
Pannin pal'lu pakka peäle:
Ei jõudnud härjäd vedädä.
Lassin härjäd laane alla,
Izi heitsin hingämaie.
Tulli karu kuuzikusta,
10. Laia käppä laane alta,
Tulli suzi soovikusta,
Halli hunti haavikusta:
Ärä kiskus kirju härjä,
Maha murdis musta härjä,
15. Ärä sõi sõge mõlemad.
Läksin kodo kurval meelel,
Abju ette halval meelel.
Kes tulli kurva küskelemä,
Kes tulli halva haugutama?
20. Taat tulli teeb'as turjale,
Peremies piitsa peosse.
Nied tullid kurvada küzimä,
Nied tullid halva haugutama,
Karu pärast karistama,
25. Hundi pärast peksemaie,
Suzi pärast sugemaie.

Nr. 457. Hoboze kahju. 307.

Olli mull hüvä hobone,
Kaunis kenä kõrvikene,

- Viksi ja veripunane,
Libe linalakakene.
5. Läksin ma läbi küläde,
Külä neiud vaatelezid,
Külä küüräkäd küzizid,
Katkisel'l'äd kaebelezid,
Nõgusel'l'äd nõidelezid,
10. Saatsid suosta hundi summa,
Pajo tagalt hundi parve.
Ärä sõid hüvä hoboze,
Kaunis kenä kõrvikeze,
Libe linalakakeze.
15. Läksin kodo kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Kes tulli kurva küskemaie?
Oma hellä taadikene.
Mis sa nutad, poega nuori?
20. Mis mina nutan, taadikene?
Läksin ma läbi küläde,
Külä neiud vaatelezid,
Külä küüräkäd küzizid,
Katkisel'l'äd kaebelezid,
25. Nõgusel'l'äd nõidelezid,
Saatsid suosta hundi summa,
Pajo tagalt hundi parve.
Ärä sõid hüvä hoboze,
Kaunis kenä kõrvikeze,
30. Viksi ja veripunaze,
Libe linalakakeze.
Ärä nuta, poega nuori!
Mull on viel vaske vakassagi,
Kulda kirstu põhjassagi:
35. Hommen lähme laadalegi,
Seält saab hüvä hobone,
Kaunis kenä kõrvikene,
Libe linalakakene.

Nr. 458. Mehe hukkaja. 308.

A.

- Ülli sõitis tiedä müüdä,
Suo kõik siniheline,
Taevas laia laegulene.
Mai võttis Ülli armasta:
5. Suõttis Ülli, juõttis Ülli,

- Süötis ta sea lihale,
Täitis ta kana munale.
Mai läks Ülligä magama,
Võttis väetsä vuode'sse,
10. Nua õlgede vahele.
Maiekene neitsikene
Võttis väetsältä küzidä:
Nuakene nurme kirja,
Väitsä vöi värävä kirja!
15. Kas sa juod südäme verdä,
Kas sa maetsed maksa verdä,
Ehk sa katsud kaela verdä,
Imed patusta ihuda?
Ärä tapnud noore mehe,
20. Hukanud uue kaaza.
Ämm olli kerge kargamaie,
Juozis lauta vaatamaie:
Üles, üles, noored rahvas,
Ülesse, talu minijä!
25. Munde kari kaazikussa,
Meie kari karja-aias;
Munde mullikad murule,
Meie mullikad magavad;
Munde lammad laane alla,
30. Meie lammad laadassagi.
Maie vuodi olli verine.
O Maie, minu minijä,
Miks so vuodi on verine?
Oh mo ämmä memmekene!
35. Laadast tapsin laugu talle,
Aiast valgepeä vazika,
Murult tapsin musta kuke,
Värävistä västeriku.
Ämm olli kerge kargamaie,
40. Juozis lauta vaatamaie:
Alles laadas lauku talle,
Alles valgepeä vazikas,
Murul laalab musta kukke,
Värävissä västerikku.
45. Mai andis jalule teädä,
Suuda suure varva'alle:
Juoske jalad, jõudke jalad,
Juoske kajo palvielle,
Ehk kaevu avitab meidä,
50. Kajo rakked kaitsvad meidä.
Kaevu vasta palvelema:
Maiekene, neitsikene!

- Kuda võin mina avita?
Minust vetta vietässe,
55. Veiste ette heedetässe,
Sinda siit leidänesse,
Minu süüksi süstetässe,
Minu kahjuks kaevatasse.
Mai andis jalule teädä,
60. Suuda suure varva'alle:
Juoske jalad, jõudke jalad,
Juoske kuuze palvielle,
Ehk kuuske aitab meidä,
Kuuze oksad kaitsvad meidä.
65. Kuuske vasta palve'elle:
Maiekene, neitsikene!
Kudas võin mina avita,
Minu oksad hoida sinda?
Mehed metsä ju tulevad
70. Terävillä kirve'illa,
Tazazilla tapperilla:
Minda siit räiutasse,
Oksad küllest laazitasse,
Sinda siit leietässe.
75. Mai andis jalule teädä,
Suuda suure varva'alle:
Juoske jalad, jõudke jalad,
Minge kaze palvielle,
Ehk kaske aitab meidä,
80. Kaze oksad kaitsvad meidä,
Kaze lehed leidväd meidä.
Kaske vasta palvelema:
Kuda võin mina avita,
Minu oksad hoida sinda?
85. Mehed metsä ju tulevad
Terävillä kirve'illa,
Tazazilla tapperilla.
Minda siit räiutasse,
Oksad küllest laazitasse,
90. Sinda siit leietässe,
Minu süüksi süstetässe,
Minu kahjuks kaevatasse.
95. Mai andis jalule teädä,
Suuda suure varva'alle:
Juoske jalad, jõudke jalad,
Minge haava palvielle,
Ehk haavas avitab meidä,
Haava oksad hoidvad meidä,
Haava lehed leidväd meidä.

100. Haavas vasta vaidelema:
 Kuda võin mina avita,
 Minu oksad hoida sinda?
 Maie haava saagutama:
 Saagu, saagu, haavakene,
 105. Saagu so lehed lõdima
 Nagu mo südä lõdizeb!

B.

- Kesse kõndis müödä tiedä?
 Jüri kõndis müödä tiedä,
 Kihlad karbissa kõlazid,
 Helmed mõegassa helazid.
5. Kellel, kellel, Jürikene,
 Kellel kingid kihlad karbist,
 Kellel annad helmed mõegast?
 Maiel kingin kihlad karbist,
 Maiel annan helmed mõegast,
10. Maiele kosjad kinnitän.
 Mai läks azeta tegemä,
 Panni piigi päitse'esse,
 Nua nurgeti õlile.
 Jüri läks Maiega magama,
15. Kukkus otseti odasse,
 Läks ta nurgeti nugaje.
 Ärä tappis noore mehe,
 Hukas ärä uue kaaza.
 Ämm läks ülesse ajama,
20. Nägi: vuodi olli verine.
 O Maie, minu minijä,
 Miks sinu vuodi on verine?
 Ärä ehk tapsid noore mehe,
 Hukazid või uue kaaza?
25. Maie mõdistis, jälle kostis:
 Oh mo ämmä memmekene!
 Murult tapsin musta kuke,
 Laadast tapsin laugu talle,
 Aia peält tapsin haraka.
30. Ämm olli kärmäs kargamaie,
 Juozis vällä vaatamaie:
 Murul laulis musta kukke,
 Laadas määs lauku talle,
 Aia peäl kädistäs harakas.
35. Ämm läks uuesti küzimä:
 Ikki sa tapsid noore mehe,
 Hukazid uue kaaza?

- Maie mõistis, vasta kostis:
Oh minu ämmä memmekene!
40. Ei mina tapnud nuorta miestä,
Hukanud ei uuta kaazat:
Aia peält tapsin haraka,
Värävistä västeriku.
Kes olli kärmäs kargamaie?
45. Ämm olli kärmäs kargamaie.
Läks ta vällä vaatamaie:
Aia peäl tantsis barakas,
Värävissä västerikku.
Mai andis jalgelle teädä,
50. Sundi suure varvastelle:
Sõudke jalad, jõudke jalad,
Jõudke jalad, juoske jalad!
Läks ta kuuze palvielle:
Kuuzekene, puukene,
55. Sinu oksad hoitku minda,
Sinu ladu langku peäle!
Kuuske vasta vaidelema:
Maiekene neitsikene!
Kudas minu oksad hoidvad,
60. Kudas minu ladu langeb?
Mehed metsäje tulevad
Terävisse kirvestesse:
Minust pal'ka raiutasse,
Oksad küllest laazitasse,
65. Ladu maha lõegatasse,
Sinda siitä leietässe.
Läks ta haava palvielle:
Haavakene, puukene,
Sinu oksad hoitku minda,
70. Sinu ladu langku peäle.
Haavas vasta palvelema:
Maiekene neitsikene!
Kudas minu oksad hoidvad,
Kudas minu ladu langeb?
75. Minu lehed lõdizevad,
Sinu südä värizeb.
Läks ta kaze palvielle:
Kazekene, puukene,
Kas võid sina hoida minda?
80. Kaske mõistis, kostis vasta:
Minust lõmma lõhutasse,
Sinda siitä leietässe.
Läks ta lepä palvielle:

- Oh sa leppä, lehelene,
 85. Kas sa ehk võid mind avita?
 Minust puida raiutasse,
 Sinda siit leietässe.
 Siis läks õue kaevu juure,
 Mõte tall kaevu karata.
90. Kaevu vasta vaidelema:
 Minust vetta võetasse,
 Sinda siit leietässe.
 Siis läks järve kalda'asse,
 Võttis vedeje hüpatä,
95. Võttis laske laenettesse.

C.

- Emäl olli kolme tütärlasta,
 Üksi aenus poegalapsi,
 Siegi õitis kosjatiedä,
 Ajas neiu asjazida.
5. Tulli kosjasta koduje,
 Panni vüö varna peäle,
 Kindad kirstu kaane peäle,
 Izi otsa ikkemaie.
- Emä pojalta küzimä:
 10. Mis sa iked, poega nuori?
 Poega mõistis, vasta kostis:
 Mis ma iken, memmekene?
 Sull on kolme tütterida.
 Ei tule naene minule,
15. Ei tule mini sinule,
 Hõbedane pojanaene.
 Vii aga Ellu herne'esse,
 Vii Rõõtä rukki'isse,
 Kaie metsä kuuze otsa,
20. Siis tuleb naene minule,
 Siis tuleb mini sinule,
 Hõbedane pojanaene.
 Emä olli hullu, võttis usku,
 Viis ta Ellu herne'esse,
25. Rõõda viis ta rukki'isse,
 Kaie metsä kuuze otsa.
 Kaiest sai siis käokene,
 Ellust hernehüübikene,
 Rõõdast rukkiräägukene.
30. Emä tulli hernet kakkumaie,
 Ellukene haugutama:

- Paras, paras, memmekene,
Izi tuled hernet kiskumaie!
35. Emä läks rukkit lõikamaie,
Rõõta emät haugutama:
Paras, paras, memmekene,
Izi tuled rukkit lõikamaie!
Emä läks kajolt vetta tuoma,
Kaie emä haugutama,
40. Kāgu kukkus koogo otsas:
Paras, paras, memmekene,
Izi tuled vetta tuoma!
Kus so kuldane minijā,
Hõbedane pojanaene?
45. Emä mõistis, vasta kostis:
Mini padjussa paotab,
Hebemis ta heedāb kieltā,
Uue kaaza kaindelassa.
Kaie mõistis, vasta kostis,
50. Kāgu kukkus kuuze otsas:
Emākene, memmekene!
Ārā ta tappis noore mehe,
Ārā ta hukas uue kaaza.
Sest ta padjussa paotab,
55. Hebemissā heedāb kieltā,
Sestep ta vuodi on verine,
Linad lepālapilezed,
Sestep võttis väetsā vuode'esse,
Panni püssi paitse'esse,
60. Sestep ta vuoded hurmatsed,
Väitsā verevermelene.
Emä läks kodo joostessagi,
Joostessagi, ruttessagi,
Tõstis hiljut teki äärtā,
65. Paotas palaka äärtā,
Vagazesti vaeba viertā,
Võttis üteldā väristes:
Oh minu mini meelelene,
Pojanaene häälelene!
70. Mehe hinda peäd surema,
Kaaza hinda peäd kaduma.
Mini siis mõistis, kähku kostis:
Oh mo ämmā memmekene!
Murult tapsin musta kuke,
75. Värävistä västeriku,
Roholt rohosirtsukeze,
Heenäst heenäsikukeze
Sest on vuode'ed hurmatsed,

- Linad lepälapilezed,
80. Väitsä verevermelene.

Nr. 459. Oh mina vaene meeste murdu! 309.

A.

- Oh mina vaene meeste murdu,
Kaokene poeste katku!
Mehe tapsin Märjamaale,
Kaks tapsin Kaze külasse,
5. Tuhat tapsin Turgimaale,
Sada tapsin Saksamaale,
Pooletuhat Pohlamaale,
Viiskümmend Vene rajale, —
Izi pakki Paide'esse,
10. Jalga laskma Laiuzisse,
Vieremaie Valga poole.
Kes mo vasta või tuleksi?
Tullid vasta Valga saksad,
Vasta Valga noored härräd.
15. Küssin piitsa kutsarilta,
Küssin piitsa koerde lüüä,
Ruoska rakkide rabada.
Ei olnd piitsa kutsarille,
Ei saand piitsa koerde lüüä,
20. Ruoska ei rakkide rabada.
Võtsin maasta mullatüki:
Hullus lõin ma nende hurdad,
Rametumas nende rakid,
Maha lõin mu'du mustad koerad.
25. Izi pakki Paide'esse,
Jalga laskma Laiuzisse,
Valades ma Valga poole.
Kes mo vasta või tuleksi?
Tulli vasta poeste parve,
30. Poeste parve, meeste salka.
Pannin peä pärjä alla,
Käärsin käed rätikusse,
Silmäd siidinartsu sisse:
Läksin läbi meeste hulgast,
35. Meeste hulgast, poeste parvest.
Hants tulli minda haugutama,
Märt tulli minda mängätämä,
Jüri juure jutulegi.
Võtsin maasta mullatüki:
40. Maha lõin ma Märdi maksa,

- Aia äärde Hantsu kopsu,
 Põllu peäle Pèedi põrna,
 Söödile Jüri südäme.
 Hants läks kopsuta koduje,
 45. Märt läks maksata majasse,
 Piet jäi põrnata põdema,
 Jüri surri südämetä.

B.

- Mehe mina tapsin marjamaale,
 Naeze tapsin Narva maale,
 Soldati kezet suoda.
 Ize pakku Paide'esse,
 5. Jalga laskma Laiuzisse.
 Kes mo vasta viel tuleksi?
 Tulli vasta valge naene,
 Vasta valge naeze poega:
 Ies neil sõitsid lide rakid,
 10. Mu'du järel mustad koerad,
 Vahel sõitsid valged hurdad.
 Käärid kullatsed käessä,
 Hõbedazed lõigerauad:
 Küssis peädä omale piiri,
 15. Juusse'id omal alanda.
 Mina mõistsin, kohe kostsin:
 Ma viin kodo memme piiri,
 Juusse'ed õe alanda
 Kui ep piiri memme peädä,
 20. Juusse'id õde alanda:
 Küläp siis piirib pikkä metsä,
 Alandab haavik tazane.
 Kui ep piiri pikkä metsä,
 Alanda haavik tazane:
 25. Siis aga piirib peene liiva,
 Alandab hauda sügävä.

C.

- Oh ma vaene meeste murdu,
 Kaokene poeste katku,
 Iluzate hinge hukku,
 Valgete vere valaja!
 5. Mehe mina tapsin männikussa,
 Kaksi miestä kaazikussa,
 Kolm miest Koze külässä,
 Neli neidude rajale,

- Viizi miestä Villändissä.
10. Izi pakki Paide'esse,
Valades ma Valga poole.
Tullid vasta Valga saksad,
Vasta Valga noored herräd
Oma hulga hurtadega,
15. Oma raudja ratsudega,
Oma kurja koeradega
Küssin piitsa kutsarilta,
Hutja hurtade rabada.
Ei saand piitsa kutsarilta,
20. Hutja hurtade rabada.
Võtsin maasta mullatüki,
Räästä alta roobikeze,
Üles lõin ma nende hurdad,
Maha lõin ma nende koerad.

Nr. 460. Salme laulud. 310.

A.

- Läksin mina tüki tiedä,
Tüki tiedä, margu maada.
Läksin sedä tiedä müödä,
Sedä tiedä tipulesta,
5. Maada marjavorsilesta.
Mis on jäänud jälgedelle?
Kuld on jäänud jälgedelle,
Hõbe sammule sadanud.
Kes siis hullu võttis kulla,
10. Maasta hal'l'aze hõbeda?
Ma põlnd hullu, võtsin aga kulla,
Maasta hal'l'aze hõbeda:
Pitsitin kulla peosse,
Hõbedaze hõlma alla,
15. Seädsin kulla särgi sisse,
Hõbeda särgi siiludesse,
Viizin kodo memme nähä,
Memme nähä, taadi nähä.
Memme panni vakkaje vajoma,
20. Alla kaane kasvamaie.
Kasvis kuu, kasvis kaks,
Kasvis tüki kolmat kuuda,
Natukeze nelländälle,
Veidikeze viiendälle.
25. Mis sest kullast kasvanesä,
Hõbedasta ilmunessa?

- Kullast kasvis Salmekene,
Hõbest Salme neitsikene.
Sell käizid kolmed kozilazed,
30. Viied kuued viinakruuzid,
Saja seitsemed sõnumed.
Üks olli kuu kumerkübärä,
Teene päevä pargäpeädä,
Kolmas tähte täizi miezi.
35. Izä kutsus kuulegi,
Emä pakkus päevälegi,
Veli tännitäs tähele.
Kui tulli kuu kumerkübärä,
Kutsus taati kuulegi,
40. Izä üöde kuningalle.
Salme aga mõdistis, kohe kostis:
Ei mina kuld lähe kuulegi,
Hõbe ei üöde kuningalle!
Kuu ju kurjasti eläksi,
45. Korra kaob, teeze kasvab,
Vahel ta väzib kogoni,
Jätäb valla vahtimata,
Vahest magab valge'eni,
Vahest ta vara ärätäb.
50. Izäkene, taadikene!
Ei mina kuld lähe kuulegi,
Hõbe ei üöde kuningalle.
Kui tulli päevä pargäpeädä,
Pakkus emä päevälegi,
55. Memme piiga pargäpeäle.
Salme aga mõdistis, kohe kostis:
Ei mina kuld lähe päevälegi,
Hõbe ei pargäpeälegi!
Päev ju pahasti eläksi,
60. Päeva paestab palavasti,
Võtab villä vällä peältä,
Võtab kaerad kallakulta,
Võtab linad liivakulta.
Emäkene, memmekene!
65. Ei mina kuld lähe päevälegi,
Hõbe ei pargäpeälegi.
Kui tulli kolmas kozilane,
Tulli tähte täizi miezi,
Tännitäs veli tähele,
70. Sõzar siravasilmäle,
Elävälle helkujalle.
Salme siis mõdistis, kohe kostis:
Hebemistä heitis kieltä:

- Talli viige tähe hobone,
 75. Tähe lauku latterie,
 Ette sie ihutud seenä,
 Taha sie tahutud seenä!
 Tähel ju täkud tallissagi,
 Sõrasilmad sõimedella,
 80. Linalakad latterissa.
 Tähel ju siravad silmäd,
 Tähel ju teräväd kõrvad.
 Alati hiilgab ilusti,
 Säräb kui tulesädeme,
 85. Ei tie kurja ta kunagi
 Egä paha paegastagi.
 Tähele minagi lähen,
 Lähen kulda kaaza'aksi,
 Hõbe õuehoidijaksi.
 90. Tähte tuppä kutsutie,
 Pulmalizi palutie,
 Salme sajale saadeti.
 Tähte mõekada täristäs,
 Kulda helkuda helistäs,
 95. Kannus kardada käristäs,
 Ratsu raudada raksatas.
 Emä aga tähe palvi'elle :
 Sööge tähte, jooge tähte,
 Eläge, tähte, rõõmulan!
 100. Tähte mõekada täristäs,
 Kulda helkuda helistäs,
 Kannus kardada käristäs,
 Ratsu raudada raksatas :
 Ma 'p taha süüä, memmekene,
 105. Ma 'p taha juua, taadikene!
 Tooge mo omane tubaje,
 Kuldane tähe kädeje,
 Hõbedane etteõue!
 Siis tulli omane tubaje,
 110. Kuldane tähe kädeje,
 Hõbedane etteõue,
 Salme saja kamberisse,
 Külälestē keske'elle,
 Pulmavõeraste vahele.
 115. Pulmavõerad vaatelezid,
 Külälezed küzitelid:
 Kas sie kuu on või kas päevä
 Ehk on ehätütär nuori?
 Ei tunnd izä, ei tunnd emä,
 120. Ei tunnd veli, ei tunnd õde.

- Tedä ju salakamberissa
 Murueit olli ehtinud,
 Ehätütär ehitänud,
 Metsäpiigad palmitanud,
 125. Selgä pannud udusärgi,
 Kaela kuldazed kudrussed,
 Peäle pilvistä paelada,
 Kõege peäle kastekuube,
 Päeväpürgädä pähäje.
130. Kui ju puhas pulmapilli,
 Kui ju väzis õllekannu,
 Kui ju tantsijad tüdizid,
 Siis läks saani Salmekene,
 Temä kõrva tähekene,
135. Põlevpalge peiukene,
 Siravsilmä kaazakene.
 Salme aga hüüdis saanistagi,
 Pizarsilmile pajatas,
 Kuldakeelile kuulutas:
140. Jumalaga taadikene,
 Jumalaga memmekene,
 Jumalaga velled noored,
 Jumalaga õed belläd!
 Ärä peän mina minemä,
145. Linnukene lendämaie,
 Ärä ülesse maale,
 Tõuzema tähtimaale.
 Tuul teele toogo tervisida,
 Vihm teele viigu sõnumida,
150. Kaste kurbust kuulutagu!

B.

- Kohe lähme, neitsikezed,
 Kohe lähme vasta üödä,
 Vasta üödä, vasta päevä,
 Vasta pilkasta pimedät,
 5. Vasta ehä valge'eda?
 Heedäme üömajale,
 Teeme tule tierajale,
 Azeme aiakäänäkusse!
 Oleme hommoko varazed,
10. Enne kukke, enne koito,
 Enne varast valge'eda.
 Küll olli vares varane,
 Varazem viel vaene lapsi
 Lähme sedä tiedä müödä,

15. Sedä tiedä tipulesta,
Maada marjavarsilesta,
Kust on enne orjad käenud,
Orjad käenud, härjäd läenud,
Kus on parti pannud jalga,
20. Kus on sirku seezätänud.
Mis tall jäänud jälgedelle,
Mis ta sammule sadanud?
Kuld tall jäänud jälgedelle,
Hõbe ta sammule sadanud.
25. Võtsin maasta kullatüki,
Hõbetüki tõstsin üles.
Kohe peän kulla panema,
Hõbedaze azutama?
Pitsitin kulla peosse,
30. Hõbetüki hõlma alla,
Käänsin kuue käisse'esse,
Seätsin särgi siiludesse,
Põimsin põlle nuka sisse.
Viizin kodo memme nähjä.
35. Memm pani vakaje vajoma,
Kaane alla kasvamaie.
Kazus kuu, kasvis kaksi,
Kazus kuu kolmandalle,
Natukeze nelländälle.
40. Seält sai Sale neitsikene.
Tall käizid kolmed kozilazed:
Üks olli kuu, teene päevä,
Kolmas tähte täizi miezi.
Izä tahtis kuulegi,
45. Emä tahtis päevälegi,
Veli tännitäs tähele.
Ei ma lähe kuulegi:
Kuu on kuri kuevatama
Ei ma lähe päevälegi:
50. Päev mind paestas palavasti.
Ma lähen tähel, täiel mehel!

C.

- Lähme, lähme, käeme, käeme,
Lähme sedä tiedä müödä,
Sedä tiedä tipulesta,
Maada marjavarsilesta,
5. Sedä raiutud radada,
Kust on enne orjad käenud,
Orjad käenud, härjäd läenud,
Vahest käenud vaezed lapsed,

- Sugu sulbanud sulazed,
 10. Talve käenud tallipoizid,
 Igä riedi Riia saksad,
 Igä päevä Pärnu saksad,
 Igäs kuus kuningapoega,
 Maarija üö maganud.
15. Mis sest Marist maha jäänud ?
 Kulda Marist maha jäänud,
 Hõbe sammule sadanud,
 Vaske jälile vajonud.
 Kes olli hullu, võttis kulla ?
20. Ma põlnd hullu, võtsin kulla.
 Kus ma sie kulla paneksi ?
 Pitsitin kulla peosse,
 Käänsin kuue käisse'esse,
 Vajotin vüö vahele,
25. Viizsin kodo memme nähä,
 Memme nähä, taadi nähä.
 Memm panni vakaje vajoma,
 Kaane alla kasvamaie.
 Kasvis kuu, kasvis kaksi,
30. Kasvis kuu kolmandalle,
 Natukeze nelländälle,
 Veidikeze viiendälle,
 Peäle mõne päeväkeze.
 Seält siis sai Salme neiu,
35. Sai siis Salme neitsikene.
 Sell käizid kolmed kozilazed,
 Nelläd, viied viinulezed,
 Seitsmed sõrmusse vedäjäd :
 Ühed ollid viksid Villändista,
40. Teezed targad Tarvastista,
 Kolmandad oma külästä.
 Ei ma lähe Villändisse,
 Villändis on viizud suured,
 Päeväs saab neid kinni panna,
45. Aastas lahti arutada.
 Ei ma lähe Tarvastisse :
 Tarvastis on tangu nälgä,
 Suvel suuri soola nälgä.
 Ma lähen oma külässe,
50. Oma külä kehvemälle,
 Oma valla vaeze'elle.

D.

Suele kolmed väräväd,
 Tapule kolmed humalad,

- Välläle kolmed orassed,
Emäl kolme tütärlasta:
5. Üks olli säetud sängilegi,
Teene liidetud lageje,
Kolmas keske põrandalle.
Mis oli säetud sängilegi,
Sedä izä kiiguteles,
10. Sedä emä armasteles,
Sedä õed õõtsutelid,
Sedä vennäd väigistelid.
Sell siis käizid kolmed kozjad:
Ühed ollid viksid Villändista,
15. Teezed targad Tarvastista,
Kolmandad oma külästä.
Ei ma läe oma külässe,
Kust saab kurja memme kuulda,
Hõelust õdede kuulda,
20. Viba viie vennä kuulda,
Ma läen kaugele mehele!
Mis olli keskel põrandalle,
Sedä hoidsid orjapoizid,
Kasvatazid karjapoizid:
25. Sie on orjale ozanud,
Karjapoizile kazunud,
Sulazelle sirgunenud.
Sulane kündis suossa,
Paar olli part'a tall iessä,
30. Teene paar olli tetrezida,
Kolmas paar olli kurgezida.
Sinna odrad siis ozazid,
Sinna kaerad siis kazuzid,
Rukki kasvis kui sie ruogu,
35. Peä tall otsas pääderuogu;
Ait sai harjani terida,
Kirst sai kiilutud rahada.
Mis olli liidetud lageje,
Sedä suitsu sueguteles,
40. Sedä vingu vaigisteles,
Sedä auru armasteles.
Sell siis käizid kolmed kozjad:
Üks olli kuu, teene päe,
Kolmas tähte täizi miezi.
45. Ei mina kuld lähe kuulegi,
Kuu ju kurjasti eläksi,
Korra kaob, teeze kasvab,
Kolmanda kaob kogoni.
Ei mina kuld lähe päevälegi,

50. Päevä paestab palavasti,
Võtab linad liivakulta,
Kaerad vällä kallakulta,
Orassed vao vahelta.
Ma lähen tähel täiel mehel.
55. Vennäkene, noorekene!
Tähte tuleb kozimaie,
Ajab saani sõnnikulle:
Vii talli tähe hobene,
Anna ette heinäzida,
60. Kanna ette kaerazida
Emäkene, memmekene!
Tähte tuleb kozimaie:
Kutsu sa tähte tubaje,
Anna pinki peelilene,
65. Lauda ette laazilene,
Peäle road rohized,
Pillu peäle pipperida,
Küli peäle köömenida
Oh sa rumal tütär nuori!
70. Kas tähte tuleb tubaje,
Meie mustasse tuasse,
Meie tahmatse taresse?
Küll tähte tuleb tubaje:
Ta tuleb oma otsimaie,
75. Abikaazat katsumaie!
Siis tuli tähte tubaje,
Pajatas eede palvi'elle:
Andke mo oma kädeje,
Tänä viel tahan ma maale sõita!

E.

- Emäl olli kolme tütärlasta,
Üks olli säetud sāngi ette,
Sedā v̄ed v̄õtsutazid,
Sedā emā kiiguteles,
5. Suu juures suezuteles.
Teene pantud p̄rmandalle,
Sedā orjad hoidelezid,
Karjapoizid kiigutazid,
Sulazedki suezutazid.
10. Kolmas pantud peäle parte,
Sedā suitsu suezuteles,
Viha vingu vintsuteles.
Kedā orjad hoidelezid,
Karjapoizid kiigutazid,

15. Sell käizid kolmed kozilazed,
Nelläd, viied viinulezed:
Ühed ollid targad Tarvastista,
Teezed viksid Villändista,
Kolmandad oma külästä.
20. Ei ma läe oma külässe,
Oma külä küüräkälle,
Oma valla varga'alle;
Ei ma lähe Villändisse,
Litsid on kõik linna saksad,
25. Tursakad turu izändad.
Ma läen targal talupojal.
Kedä suitsu suezuteles,
Viha vingu vintsuteles,
Sell käizid kolmed kozilazed,
30. Nelläd viied viinulezed:
Üks olli kuu, teene päevä,
Kolmas tähte täizi miezi.
Neidu mõdistis, jälle kostis:
Ei ma lähe päevälegi.
35. Päevä paestab palavasti,
Võtab linad liivakulta,
Võtab kaerad kallakulta,
Orassed vao vabelta.
Ei ma lähe kuulegi,
40. Kuu kurjasti eläksi,
Vahel kaob, vahel kasvab,
Vahest magab valge'eni,
Vahest tõuzeb vara üles.
Ma lähen tähel, täiel mehel,
45. Ei ta kao, ei ta kasva,
Tõuzeb ühel aal ülesse.
Kes olli säetud sāngi ette,
Keda õed õõtsutazid,
Kedä emä kiiguteles,
50. Suu juures suezuteles:
Sie jäi kodo kopitama,
Ahju peäle hallitama.
Sedä ei sallind linna saksad
Egä tahtnud talumehed.

Nr. 461. Ehi ruttu, jõua ruttu! 311.

Neitsikene, noorekene!
Ehi ruttu, jõua ruttu:
Igäv aeg on uotajalle,
Vaev on välläs yaatajalle.

5. Ju vaibub värävisammas,
Sõgeneb sie sõedupoissi
Peiu ratsuda pidādes,
Äiä täkku tantsitades.
Uot, uot, uot, uot Oizo härgä,
10. Kannata Kalevi pulli!
Antsid aega kasvatada,
Anna aega ehitādä!
Neiu vakka valmistasse,
Kullal kuube õmmeldasse.
15. Lõuendine lõuka'alle,
Peenikene peelte peäle,
Takune tua iessä.
Kuob kangast, kangas kabizeb,
Lüüb lõnga, lõngad lõgavad:
20. Hõbesuga suhva sahva,
Tinaniied nika naka,
Ühte lõikab, teist lõpetab.

XII.

Nr. 462. Olete laezad, et ei laala. 312.

- Olete, olete, neitsikezed,
Olete laezad, et ei laala,
Vedelikud, et ei veere!
Peäte suuda suuremasse,
5. Keele kulla kall'imasse.

- Miks te suuda söödetässe,
Kurku kulla joodetasse,
Kaela kallist kaetasse
Iluzille hel'medelle,
10. Punazille pärgädelle,
Kallistelle kudrussille?

- Olete laezad, neitsikezed,
Olete laezad, et ei laala,
Vedelikud et ei veere:
15. Kardate kullad kuluva,
Hõbehelmed hõeruvada.

- Ei siin, ei siin, neiud noored,
Ei siin kulu teie kullad
Egä vajo teie vazed,
20. Ei hõeru teie hõbedad:
Meil on kodos kullasseppä,
Värävissä vaskiseppä,
Tie ääres tinane seppä.

Nr. 463. Sünnitagem heälezida! 313.

- Sünnitagem heälezida,
Mõlgutagem mielezida!
Sünniväd õeste hääled,
Mõlguvad minijä meeled,
5. Kokko kahe käli hääled.
Miks siis ei sünni meie hääled.

- Meie hääled, meie meeled ?
 Meie ju võera'ad mõlemad :
 Teene suosta, teene maasta,
 10. Kolmas nõmmesta kõvasta.
 Mis on suosta sikke'esta,
 Sie on ala õnnerikas ;
 Mis on nõmmesta kõvasta,
 Sie on rikas riietelle ;
 15. Mis on meie oma maasta,
 Siep sie rikas lauludelle.

Nr. 464. Kurjas minda kutsutasse. 314.

- Kurjas minda kutsutasse,
 Hõelas minda hõegutasse,
 Pahazes mind paezatasse.
 Küll on küläs kurjemida,
 5. Küll on vallas val'jemida,
 Talus teezes tigidimida.
 Ärge neiud naarge minda,
 Et mo hel'med peenikezed,
 Kaelakond kazinakene.

Nr. 465. Oh teie valjud vanemad! 315.

- Oh teie valjud vanemad!
 Eks te enne olnud noored,
 Eks te teä noore aega,
 Kuhu jäänud noore aega ?
 5. Sinilillede seässä,
 Valgelillede vahele,
 Kullerkupu keske'elle :
 Sinna on jäänud noore aega.

Nr. 466. Mõni mies mõnesugune. 316.

- Mõni mies mõnesugune :
 Mõni mies olli mõtelikku,
 Teene pois olli petelikku,
 Kolmas olli halva heitelikku.
 5. Raharikas poizikene
 Võttis hoielda hobosta,
 Ravitseda ratsukesta,
 Kui nägi neiud kasvevada,
 Pürgäpeäd ülenevädä.
 10. Punne siis süötis, punne siis juotis,
 Punne süötis puhte'ella,
 Vaka enne valge'eda,

- Läbi lao lassis heenäd,
Läbi pilu pistis põhu,
15. Akkenista andis kaerad.
Siis läks naista nõudemaie,
Kodokana kosjamaie.

Nr. 467. Kes tulli minda pettemaie? 317.

- Kes tulli minda pettemaie?
Piet tulli minda pettemaie,
Hants tulli minda haugutama,
Jüri tulli juure jutulegi,
5. Märt tulli muzu võttemaie.
Võtsin maasta mullatüki,
Kannukeze kaindelasse,
Maha lõin siis Märdi maksa,
Aia ääre Hantsu kopso,
10. Söödile Jüri südäme,
Põllu peäle Peedi põrna.
Märt jäi maksata magama,
Hants läks kopsota koduje,
Piet jäi põrnata põdema.

Nr. 468. Kolm õuna. 318.

- Kust ma tunsin taadi õie,
Arvazin izä azeme?
Värävis olli verstäsammas,
Tua taga tulbasammas,
5. Kõik ollid põiki põllu aiad,
Vinti vänti vällä aiad.
Õues aga kasvis õõnapmetsä:
Kolm olli oksa õõnapuussa,
Kolm olli hara oksalegi,
10. Kolm olli õita haralegi,
Kolm olli õuna õielegi,
Üks olli ehä puolt heledä,
Teene päevä puolt punane,
Kolmas kullale kirjutud.
15. Mis olli ehä puolt heledä,
Selle hoian äiälegi;
Mis olli päevä puolt punane,
Selle hoian ämmälegi;
Mis olli kullale kirjutud,
20. Sellegä petän peiu noore,
Mängätän mä mehe noore,
Kallistan ma kaazakesta.

Nr. 469. Leidsin kaze kasvamasta. 319.

- Läksin metsä kõndimaie
 Uduzella hommokulla,
 Varazella valge'ella.
 Mis ma leitsin metsestagi?
5. Leitsin kaze kasvamasta,
 Lepämetsä lehtemästä!
 Mina kaske teretämä:
 Tere kaske kasvamasta,
 Lepäkene lehtemästä!
10. Kas sust saab laevalauda,
 Laevalauda, purjupuida,
 Vennä venede lauda?
 Ei must, ei must, neiukene,
 Ei must saa laevalauda,
15. Mina lahe laevassagi;
 Ei must saa purjupuida,
 Mina pude purjussagi;
 Ei must saa vennä venede lauda,
 Mina viibis veeremaie;
20. Ei must saa mere mõetajat,
 Mere vezi ju sügävä,
 Mere põhi põnderikku,
 Mere kallas keerulene.

Nr. 470. Tütarlapse kaebdus. 320.

A.

- Oles minu olemene,
 Teezes minu tegemene:
 Ma ties sillad soie peäle,
 Soie peäle, maie peäle,
5. Kaiel käiä, Maiel minnä,
 Kaiel käiä kapukille,
 Maiel maani riitelle,
 Kai ei kasta kapukasta,
 Mai ei määri riide'ida,
10. Hukka uuzi ummiskingi,
 Riku ei siniribada.
 Senip, senip, memmekene,
 Senip mull põli põlvekene,
 Kazupõli kaunikene,
15. Kui istsin emä sülessä,
 Seätsin ilma säärissita,
 Kantsin ilma kapukita.
 Ei mull liiknud liiad jutud,
 Ei mind puutund pordo jutud.

20. Kui aga, kulla memmekene,
 Kui võtsin kanda kapukaida,
 Võtsin seädä säärissida,
 Vüüdä vüöle seädeledä:
 Ju siis juozid liiad jutud,
25. Ju mind puutsid pordo jutud.
 Senip, senip, memmekene,
 Senip põli põvekene,
 Kazupõli kaunikene,
 Senis kui kabu kasvamata,
30. Neitsi nägus sirgumata,
 Täies neius tõuzemata.
 Jumal ju loonud tütarlapsed,
 Loonud jutus joodo peäle,
 Kõnes kõrtsi laua peäle.
35. Jutud juozid ma ei juoznud,
 Kõned kõntsid, ma ei kõndind.
 Jutud juozid, joodo paegus,
 Kõned kõrtsilaua peäle,
 Kivid kil'ksid kannud kõl'ksid,
40. Toobid til'l'ud tõllitazid.

B.

- Oles minu olemene,
 Teezes minu tegemene,
 Küll mina teäksin, mis mina tieksin:
 Ma tieksin sillad suode peäle,
5. Madaliku maade peäle,
 Kaiel käiä, Maiel marzi,
 Kaiel käiä kapukissa,
 Maiel maani riide'issa,
 Tütteril käiä emäle,
10. Emäl käiä tütterille,
 Poegadel käiä izäle,
 Izäl käiä poegadelle.

Nr. 471. Tegin tiele tedre paelad. 321.

- Tegin tiele tedre paelad,
 Porile poloski paelad,
 Külä alla neiu paelad,
 Soho suured hundi paelad.
5. Sain ma tielt tedrekeze,
 Porilt sain poloskikeze,
 Külä alta neiukeze.

Nr. 472. Las mind olla laste hulgas. 322.

Las mind olla laste hulgas,

- Teol käiä teeste hulgas,
 Heitä nal'l'a naeste hulgas,
 Ülemetsäs meeste hulgas.
5. Ändke mulle harvast juua
 Kahe kolme korra tagalt.
 Ma põle peris pulmalene
 Egä õige õlletooja,
 Ma olen vistist viinattooja,
10. Otsekohe kozilane.

Nr. 473. Mis saab annist teezel anda? 323.

- Vanad naezed vandsid minda,
 Saana naezed saagutazid,
 Et ma ei viind viilakida,
 Kannud levä kannikida.
5. Mis saab annist teezel anda,
 Taarist teizije talusse?
 Ärä mull surnud soolatooja,
 Kadunud kalavedäjä,
 Mulda läind murepidäjä.
10. Izä mullas, ma muretsen,
 Emä mullas, ma igätsen.

Nr. 474. Parem mull karjas kui kodossa. 324.

- Parem mull karjas kui kodossa,
 Lehmi juures lõõritada,
 Kui luua kütissida.
 Kütis on külmä, mätäs on märgä,
5. Haod ei hakka põlema.

Nr. 475. Läksin metsä maazikille. 325.

- Läksin metsä maazikille,
 Valli alla vaarikille,
 Linna alla lillakille.
 Tulli vasta valelikku,
5. Kezet tiedä keelekõlku:
 Jätä maha maazikmarjad,
 Linna alla lillakmarjad,
 Valli alla vaarikmarjad!
 Kodos emä kuolemassa,
10. Izä hinge heitemässä,
 Õde tõsteti õlile,
 Vennä kirstu kinnitati.

Nr. 476 Kes tahab Virusse minnä. 326.

- Kes tahab Virusse minnä,
 Sie tehku kivized kingäd,

- Pangu paest paelad taha.
 Virus on pal'l'u mägezid,
 5. Mäed on täizi männikida,
 Männikud täizi pezäzid,
 Pezäd täizi kotkazida.
 Igäs pezäs kolme poega:
 Üks olli hülgijä merestä,
 10. Teene luike taeva alla,
 Kolmas olli Jumala kukke.
 Hüüdis hülgijä merestä,
 Laulis luike taeva alta,
 Kõerutas Jumala kukke:
 15. Üles, üles, noored mehed,
 Üles kaupa ostemaie,
 Poizid poe poordizida,
 Naezed tanu tahtizida,
 Tüdreked kiriku pärgi.

Nr. 477. Uni tuleb huikumata. 327.

- Uni tuleb huikumata,
 Läbi laane laulemata,
 Pizut põhku tall peossa,
 Kõrta kaksi kaindelassa,
 5. Otsib ta unista lasta,
 Magajada neitsikesta.
 Mina mõistsin, jälle kostsin:
 Mine Moori mõiza'asse,
 Kalli proua kammerisse,
 10. Seäl on tukuzed tuassa,
 Magajad neiud majassa.

Nr. 478. Liblik siivu liputessa. 328.

Liblik siivu liputessa,
 Mardik suuda maegutessa,
 Seni kui toorest tuodanessa,
 Musta mulda pöörätessä.

Nr. 479. Kust neid aegu arvatasse? 329.

Kust neid aegu arvatasse
 Ja neid tund'a tuntanessa,
 Kui põle kuuda taevaasse,
 Kui põle päevä peäle ilma?

Nr. 480. Pulmalt minnes. 330.

Häbi peüb mulle olema,
 Ma pelgän perevanemid,
 Kardan laua kattijada.

- Pal'lu ma tegin pahada:
5. Kuo õlgi ma kulutsin,
Vaadi viina ma vähändsin,
Kaksi tõrta kal'lakesta.
Häbi peäb mulle olema,
Rahvas hakkavad ajama.
 10. Ärä peän mina minemä,
Ärä häistä rahva'ista,
Paremista paikadesta.
Tulgu paegale paremad,
Azemelle auuzamad,
 15. Siiä kohta kuulzamad.

Nr. 481. Olli mull Aadule asja. 331.

- Olli mull Aadule asja,
Pidin Pekale minemä,
Juhtuzin Jürijaagule,
Võtsin kõmpi kõrtsi poole.
5. Iidut tiidut, tie olli viltu,
Kõrtsinaene kõndis viltu,
Vidäs viltu viinalaazid,
Kükäkille õllekannud,
Mina aga varjulta vaatsin,
 10. Mina kaezin kauge'elta,
Kudas sedä raha raezatasse,
Kopikida kulutasse.

Nr. 482. Tere, tere, tetermatsi! 332.

- Tere, tere, tetermatsi!
Tetermatsista marunga,
Marungasta maanipilli,
Maanipillista pibara,
5. Pibarasta-petserikku,
Petserikusta ribuna,
Ribunasta rindasõlge,
Rindasõlesta sõmera,
Sõmerasta soolavakka,
 10. Soolavakasta valina,
Valinasta vikerkaari,
Vikerkaarista kabuna,
Kabunasta kasvis metsä,
Sie metsä mõdune metsä,
 15. Kuuze alla kulda metsä,
Männä alla muru maguza.
Kasvis aga metsä kaazikuda,
Tua taha tammikuda,

- Seäl ma raizin rataspuida,
 20. Izä härjä ikke puida,
 Sõzara kurika puida,
 Emä lehmä lüpsikuida.

Nr. 483. Opmanni lugu. 333.

- Kuule, opmann, palun sind,
 Lähme sinna vällä peäle,
 Kus nied lilled vällä peäle!
 Kuule, opmann, palun sind,
 5. Sinu silmäd nii valged
 Kui nied lilled vällä peäl.
 Kuule, opmann, palun sind,
 Lähme sinna puie-aida,
 Kus nied õõnad puie otsas!
 10. Sinu palged nii punazed
 Kui nied õõnad puie otsas.
 Kuule, opmann, palun sind,
 Lähme sinna marja-aida,
 Kus nied marjad puie otsas!
 15. Sinu sõrmed nii jämedad
 Kui nied marjad puie otsas.
 Virutsida vingerida,
 Arutsida angerida,
 Põltsama mudakalada
 20. Või neid Rannu räabissida.
 Tibu tiller, jala taller,
 Vaibadi, vaibadi varsakapja,
 Varsakapja, neiu kahja,
 Kahe kolme koodi tantsu,
 25. Neiu nellä nizä tantsu,
 Pere piipa põrma kaltsa,
 Uude purus viinavaat,
 Truugamuze traas.
 Kupi kingä keevitse,
 30. Talleralle talli,
 Võtsin halli alla,
 Kõrvikeze kõrva,
 Sõitsin Moori mõiza:
 Seält ma võtsin naeze noore,
 35. Iluzama uhke,
 Punazema puhke.
 Iest lõin iski,
 Tagast lõin taski,
 Naeze võtsin vaski.

40. Toomas mind toitis,
Jaak jahu laskis.
Lähäs mina läázimaie,
Tahas minnä tantsimaie,
Kardan viizud vinguvada,
45. Pajo koored paukuvada.
Izänd tantsis emändägä,
Mina Miku Maiega,
Kaarel karja poiziga,
Teeste Tõnis Tõntsuga.
50. Taas tantsin, taas vaatan,
Kas mo händä hästi hõõrib,
Tantsu korrad korda käeväd?
Mull ei keevi kingäkezed,
Ei mull vingu viizukezed,
55. Pangu pajokoorekezed.

Nr. 484. Hakkame kojo minemä! 334

A.

- Hakkame kojo minemä,
Meie kodo on kaugele,
Viizi väl'l'ädä vahele,
Kuuzi kuivada jõgeda,
5. Seetse seisvädä hallikat,
Kahessa kalamereda,
Ühessä emäjõgeda.
Kümme külmä hallikada.

B.

- Hakkame mehed minemä,
Kodo poole kõndima,
Tare poole tõttama.
Paneme piibud põlema,
5. Vanad tobid tormamaie,
Uued tobid uhkumaie.

Nr. 485. Meil on kohus kodo minnä. 335.

- Meil on, meil on, ennäd vennäd,
Meil on kohus kodo minnä,
Aeg on arvata majasse.
Jubap kuu koja kohale,
5. Agu Harju aeda peäle,
Kuu tõusnud Kurista metsäst,
Agu Harju hallikasta.

- Sest meil, sest meil, ennäd vennäd,
Sest meil kohus kodo minnä,
10. Aeg on arvata majasse.

Nr. 486. Padrik pakatas põlema. 336.

- Padrik pakatas põlema,
Hiirehernest tõuzis suitsu.
Mehed mõtsid metsä suitsu,
Naezed Narva linna suitsu,
5. Lapsed mõtsid laastu suitsu,
Tüdrekuud kiriku suitsu,
Poizid Pohlamaa põleva:
Suitsis aga suure me hobone,
Kõrves kõrge me kübärä.

Nr. 487. Ilmatark vend. 337.

A.

- Olli mull üksi vennäkene,
Siegi olli ilmatarka,
Ilmatarka, maakavala.
Kuub tall selläs kuldatoime,
5. Vüü tall vüüle Riia risti,
Riia risti, Narva nasti.
Sie heedäb munale sõlme,
Aganist tieb keeru köie,
Sie kizub kivistä piergu.
10. Minu vend olli ilmatarka,
Ilmatarka, maakavala.
Tegi tuulesta hoboze,
Kasteheenäst raius kabjad,
Linapeost lehvislakad,
15. Silmäd söemärgikezed,
Nahalapist kõrvakezed.
Siis läks maale sõitemaie,
Ilmale ilu tegemä.

B.

- Raharikas poizikene
Tegi tuulesta hoboze,
Piibe lehest pistis silmäd,
Kasteheenäst raius kabjad,
5. Lõdjapuust tegi laudja laia,
Pihlakast peä iluza.
Sai sie hobo valmi'sse,

- Siis läks maale sõitemaie,
 Oma hobo hüpitämä,
 10. Sálu seäri nõrgutama,
 Varsa kapju katsumaie.
 Sõitis Soome silda müödä,
 Kuramaa mägezid müödä:
 Soome silda nõkatelles,
 15. Aluspalki paugatelles,
 Kuramaa mäed kumazid.
 Viru neidissed vaatsid,
 Harju kaazikud kaezid:
 Oles sie miezi minule,
 20. Mis seäl sõedab silla peäle,
 Hobo alla kui sie osja,
 Tätku alla kui sie päevä,
 Ruuna alla kui sie ruozi,
 Izi peäle kui sie päevä,
 25. Kübär peäs kiriku kirja,
 Linti peäle linna kirja,
 Vüö tall vüöle Riia risti,
 Riia risti, Narva nasti.
 Kus ta liigutab hobosta,
 30. Sinna linna liigutelles;
 Kus ta kõnnitas hobosta,
 Sinna kõrtsi kõnnitelles;
 Kus ta keeritäs hobosta,
 Sinna keeritäs kiriku.
 35. Viru neidissed vaatsid,
 Harju kaazikud kaezid:
 Oles sie miezi minule,
 Ma seezäs suve söömätä,
 Aasta ilma ivätä,
 40. Talve tangü maitsemata!

488. Mis seäl meie õue alla? 338.

A.

- Izäkene, taadikene,
 Emäkene, memmekene,
 Vennäkene, noorekene:
 Mis seäl meie õue alla?
 5. Meri meie õue alla.
 Mis seäl mere keske'ella?
 Saar seäl mere keske'ella.
 Mis seäl saare nurga peäle?
 Tamm seäl saare nurga peäle.

10. Mis seäl tamme oksa peäle?
 Sõel seäl tamme oksa peäle.
 Mis seäl sõela sõrva peäle?
 Sõlg seäl sõela sõrva peäle.
 Mis seäl sõle vitsa peäle?
15. Sõrmus sõle vitsa peäle.
 Kust sie sõrmus vällä tuodud?
 Sõjameeste sõrmeluista,
 Kalameeste kaelaluista,
 Oma vennä otsaluista,
20. Poizikeste põlveluista.

B.

- Mõistke, mõistke, mehed noored,
 Teädke ärä, naezed targad,
 Mis seäl meie õue alla?
 Meie 'p mõesta, miks ep mõesta:
5. Meri teie õue alla.
 Mõistke, mõistke, mehed noored,
 Teädke, teädke, naezed targad,
 Mis seäl mere keske'ella?
 Meie 'p mõesta, miks ep mõesta:
10. Tamm on mere keske'ella.
 Mõistke, mõistke, mehed noored,
 Teätänege, naezed targad,
 Mis seäl tamme oksa peäle?
 Meie 'p mõesta, miks ep mõesta:
15. Sarja tamme oksa peäle.
 Mõistke, mõistke, mehed noored,
 Teädke ärä, naezed targad,
 Mis seäl sarja põhja peäle?
 Meie 'p mõesta, miks ep mõesta:
20. Sõela sarja põhja peäle.
 Mõistke, mõistke, mehed noored,
 Teätänege, naezed targad,
 Mis seäl sõela põhja peäle?
 Meie 'p mõesta, miks ep mõesta:
25. Sõlgi sõela põhja peäle.
 Mõistke, mõistke, mehed noored,
 Teädke, teädke, naezed targad,
 Mis seäl sõle ääre peäle?
 Meie 'p mõesta, miks ep mõesta:
30. Sõrmus sõle ääre peäle.
 Sie sõrmus tuodud sõjasta,
 Sõjameeste sõrmeluista,
 Kalameeste kaelaluista,
 Oma vennä otsaluista.

Nr. 489. Mõesta, mõesta, mo õeke! 339.

A.

- Mõesta, mõesta, mo õeke,
Mõesta minu mõestateizi!
Kes on haaviku emändä?
5. Mina 'p mõesta, miks ep mõesta,
Mis saab sestä mõestatada?
Jänes on haaviku emändä.
Kesse laane lammerikku?
Suzi laane lammerikku.
Kesse kuuziku kuningas?
10. Orav kuuziku kuningas.
Kesse kaera karjapoissi?
Karu kaera karjapoissi.
Kellel selläs kuldakuube?
Kuuzel selläs kuldakuube.
15. Kellel kardane kazukas?
Kazel kardane kazukas.
Kellel halli vaticene?
Haaval halli vaticene.
Kellel selläs leenäsärki?
20. Lepäl selläs leenäsärki.
Kellel sie peä punane?
Pihlakal peä punane.
Kellel pikäd põlle paelad?
Pajol pikäd põlle paelad.

B.

- Mõesta, mõesta, mo õeke,
Mõesta minu mõestatuizi!
5. Mina 'p mõesta, miks ep mõesta,
Miks ep mõesta, mo vennäke?
Mõesta, mõesta, mo õeke:
Kesse haaviku emändä?
Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
Jänes on haaviku emändä.
Mõesta, mõesta, mo õeke:
10. Kesse kuuziku kuningas?
Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
Orav on kuuziku kuningas.
Mõesta, mõesta, mo õeke:
Kesse kallis kaerasõõjä?
15. Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
Karu kallis kaerasõõjä.
Mõesta, mõesta, mo õeke:
Kellel kuldane kübärä?

- Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
20. Kuuzel kuldane kübärä.
Mõesta, mõesta, mo õeke:
Kellel halli hamekene?
Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
Haaval halli hamekene.
25. Mõesta, mõesta, mo õeke:
Kellel pikäd põllepaelad?
Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
Pajol pikäd põllepaelad.
Mõesta, mõesta, mo õeke:
30. Kellel selläs leenäsärki?
Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
Lepäl selläs leenäsärki.
Mõesta, mõesta, mo õeke:
Kellel kardane kazukas?
35. Mina 'p mõesta, miks ep mõesta:
Kazel kardane kazukas.

Nr. 490. Muistsin, muistsin, mis mina muistsin. 340.

- Muistsin, muistsin, mis mina muistsin?
Mis oli üsna ümmargune?
Hern oli üsna ümmargune.
Mis oli pizut pikergune?
5. Uba oli pizut pikergune.
Mis oli laia latsergune?
Lääts oli laia latsergune.
Kuuzel kuldsed juuksekezed,
Männal mättast mütsikene,
10. Haaval halli mantlikene,
Lepal linasärgikene,
Kazel kardane kazukas,
Pajul olid pikad säärepaelad.

Nr. 491. Maarja kõnnib tiedä müödä. 341.

- Maarja kõnnib müödä tied,
Otsib armast aenust last.
Kus ta armas aenus laps?
Ruuzalemmä linna all.
5. Mis temä seäl tieb?
Magab või valvab?
Ei ta maga egä valva:
Kuuleb kirjatundejaid,
Pühì mehi pilve'esta,
10. Tarku mehi taeva'asta

Ta südä püsti kui oda,
Ta silmäd kui liivateräd.

Nr. 492. Läki sinna rooziaida! 342.

- Minu õde, õiekene,
Orjavitsule ehitud!
Läki sinna rooziaida,
Rooziaida, paradiizi.
5. Seäl sie ilus elämene,
Elämene ülemene,
Kus nied ingled kulda sööväd,
Kulda sööväd, metta joovad,
Kus ei kuule kuke laulu
10. Egä helgi linnu laulu,
Üksi pühä ingle laulu,
Taeva kuldakandle kõlksu,
Et ei saa uinu unessagi
Egä vao vuode'esse
15. Egä suegu sāngiesse.

Sizikord. Inhaltsverzeichnis.

Tähele panna: Ezimezed numbrid sessinatses Sizikorras tähendavad üleüldist laulude järke terves Vanas Kandles, tagumized Kolga-Jaani lauludeizeäralistjärke. Pookstavid A, B, C... tähendavad laulude tšizendid, aga lühenduzed Brg. (= Bergmann), Gr. (= Grau), Or. (= Orgusaar) laulude korjajaid ehk üleskirjutajaid.

Anmerkung. Die Ziffern zu Anfang der Ueberschriften bezeichnen die allgemeine Reihenfolge der Lieder des Vana Kannel, die Ziffern am Ende geben die specielle Reihenfolge der Lieder dieser zweiten Sammlung an. Die Buchstaben A, B, C... bezeichnen die Liedervarianten, die Abkürzungen Brg. (= Bergmann), Gr. (= Grau), Or. (= Orgusaar) die Sammler vorliegender Lieder aus Klein-St.-Johannis.

I.

Laulust.

	lehekülg.
151. Paras laulu aeg. 1. (A. B. C. = Brg.)	1
152. Hakkame kannelt tegema. 2. (Brg.)	3
153. Kust sie laps nied laulud võtnud. 3. (Brg.)	3
154. Küla ütleb: Kuku, kuku! 4. (A = Or., B = Gr.)	4
155. Üks mull ütleb: laala, laala! 5. (Or.)	6
156. Mis ma laalan leenälene. 6 (Brg.)	6
157. Ei tohi tõesti laalda. 7. (A. C. = Brg., B. = Or.)	7
158. Küläp mä laalas, laedetasse. 8. (Brg.)	9
159. Oles mo heli ennitses. 9. (Brg.)	9
160. Lauliku vabandus. 10. (A = Or., B = Brg.)	10
161. Laulge ies, izälezed. 11. (Or.)	11
162. Kui mina hakkam laulemaie. 12. (A. C D = Brg., B = Or.)	11
163. Kus mä laulu laotazin. 13. (Or.)	14
164. Kes mind kuuleb laalevada. 14. (A = Brg., B = Or.)	14
165. Senip põli põlvkene. 15. (Brg.)	16
166. Laala hästi, neitsikene. 16. (A. B = Brg.)	16
167. Mina 'p laala? Miks ep' laala? 17. (Brg.)	18
168. Heäl ei annud hästi laalda. 18. (A. B = Brg.)	18
169. Antke juua laulijalle. 19. (A = Brg., B = Or.)	19
170. Lugu otsas ja laaletud. 20. [Or.]	19

II.

Neidude laulud.

	lehekülg.
171. Kelle seltsi sirgema? 21. (Brg.)	20
172. Oles sie neidu minule. 22. (Or.)	20
173. Ann ja Mari. 23. (Brg.)	21
174. Mis mull hooles hommokulla. 24. (Brg.)	21
175. Tore neidu. 25. (A = Brg., B = Or.)	22
176. Kallis neidu. 26. (Brg.)	24
177. Kui pikält neiu piduda. 27. (Or.)	25
178. Lähme Riiga rikkumaie. 28. (A. B = Brg., C = Or.)	26
179. Ei ma hooli küla kõnest. 29. (Or.)	28
180. Peretütar ja orjalaps. 30. (Or.)	29
181. Osta mulle põllekene. 31. (Or.)	29
182. Neiu palumine. 32. (A. B = Brg.)	30
183. Karske neidu. 33. (A = Or., B = Brg.)	32
184. Peäd ei anta poeste piirda. 34. (A = Brg., B = Or.)	35
185. Tütar ja ema. 35. (Brg.)	36
186. Kust saab tuba tüterille? 36. (Or.)	38
187. Mis sain izä tuasta. 37. (Or.)	39
188. Tütre tänu emale. 38. (A = Gr., B. D. E = Or. C = Brg.)	40
189. Neiu unenägu. 39. (A = Or., B = Brg.)	45
190. Kes meid ostab orjastagi. 40. (A = Brg, B = Or.)	49
191. Kus on jäänud meie hulka. 41. (A = Brg. B = Or.)	51

III.

Kosja laulud.

192. Kozjad tulevad. 42. (Or.)	53
193. Kellel igäv, et ma istun. 43. (A, D = Brg., B = Or., C = Gr.)	53
194. Kozjakaup. 44. (Brg.)	56
195. Neiu müük. 45. (A. B = Brg., C = Or.)	59
196. Kuri ja kulla kozilane. 46. (Or.)	63
197. Mina lähen põllumehele. 47. (Brg.)	63
198. Oh sina petis peiukene. 48. (A. C. D = Brg., B = Or.)	65
199. Senis õues õllesooned. 49. (Brg.)	74
200. Võeras ütles: Võta naene! 50. (A = Brg., B = Or.)	74
201. Neiu vend. 51. (A = Brg., B = Gr.)	75
202. Tore peigmees. 52. (Brg.)	78
203. Kozjasõit. 53. (A. D. E = Brg., B. F = Or., C = Gr.)	80
204. Kozilane ja neli neidu. 54. (Brg.)	89
205. Arg peig. 55. (A. C. D = Brg., B = Or.)	92
206. Ema, poeg ja minija. 56. (A. C. D = Brg., B = Or.)	97

IV.

Pulma laulud.

207. Pulma ilu. 57. (A. B = Brg.)	106
a. Peiu langud neiu pool.	
208. { Olga terve, vennäkene! 58. (Brg.)	106
{ (Peiu kodunt minema minnes.)	
209. { Kust ma tandsin langu õue? 59. (A = Brg., B = Or.)	107
{ (Neiule jõudes.)	
210. Peiu langud astuvad neiu tuppa. 60. (Brg)	108

211.	{ Tooge neidu meie näha. 61. (Brg.)	109
	{ (Toas olles.)	
212.	Sööge langud, jooge langud. 62. (A. B. = Brg.)	110
213.	Olga terve, langu memme! 63. (Brg.)	111
214.	Haletulel. 64. (Brg.)	111
215.	Meie tütar tillukene. 65. (Brg.)	112
216.	Meil on mõte tiele minnä. 66. (Brg.)	113
217.	Ehi ruttu neitsikene. 67. (Or.)	113
218.	Špetus prundile. 68. (Brg.)	114
219.	Špetus peigmehele. 69. (A. B = Brg.)	114
220.	Špetus peigmehele ja prundile. 70. (A=Or., B=Brg.)	115
221.	Ära sain, ära salazin. 71. (Brg.)	117
222.	Ära viime teie virve. 72. (A. B = Brg.)	117
223.	Prundi jumalaga-jätmine. 73. (Brg.)	118
224.	Viige ikki, mis te viite. 74. (Brg.)	120
225.	{ Kodo tuon kulda-minija, 75. (Brg.)	120
	{ (Peiu koju jõudes.)	
226.	Peästä mö sõzar sõbasta. 76. (A. B = Brg.)	120
227.	Olga terve, meie peiu! 77. (Or.)	121
	b. Neiu langud peiu pool.	
228.	Tere, tere, uued langud. 78. (A. B = Brg.)	122
229.	Neiu langud astuvad peiu tuppa. 79. (Or.)	124
230.	{ Sde õuesta kadunud. 80. (A. B. D = Brg., C = Or.)	125
	{ (Noorikut otsides.)	
231.	{ Käi õued, kääri õued. 81. (Brg.)	128
	{ (Pruuti kõnnitades.)	
232.	{ Võta pähä memme pärgä. 82. (Brg.)	128
	{ (Tanu pähä pannes.)	
233.	Špetus noorikulle. 83. (Brg.)	129
234.	Špetus peigmehele. 84. (Brg.)	129
235.	Veimevakal. 85. (A = Or, B = Brg.)	130
236.	Peksä punga, tapa taskut. 86. (Or.)	130
237.	Andis mulle halvad veemed. 87. (Brg.)	130
238.	Veimeandja vabandus. 88. (A = Brg., B. = Or.)	131
239.	Miks sa tõrgud meele tulle. 89. (Brg.)	131
240.	Tänu peiu vanemille. 90. (Or.)	132
241.	Tänu noorele paarile. 91. (Brg.)	133
242.	Halli hääl. 92. (Brg.)	133

V.

Abielu õnnest ja õnnetuzest.

243.	Emäl kolme tütarlasta. 93. (A. B. = Brg.)	134
244.	Õnneline noorik. 94. (Brg.)	138
245.	Kuna läen mina omele. 95. (Brg.)	139
246.	Läksin ma omele käimä. 96. (Or.)	141
247.	Tere aze, ammu nähtud. 97. (Or.)	142
248.	Minu kaaza kauge'ella. 98. (Or.)	142
249.	Minija lugu. 99. (A = Brg., B = Or.)	143
250.	Tütre kaebdus emäle. 100. (A = Brg., B = Or.)	148
251.	Eks võind mullu mulle tulla. 101. (Brg.)	152
252.	Õnnetu naene. 102. (Or.)	153
253.	Sulaze naene. 103. (Or.)	154
254.	Vaene vabatmehe naene. 104. (Or.)	155
255.	Andsid ära ainu lapse. 105. (Or.)	155
256.	Joodik mees. 106. (Brg.)	156
257.	Vilets joodik. 107. (A. B = Or.)	157

258.	Mies mull andis meelevalla. 108. [Or]	158
259.	Harju Hants ja tema naene. 109. [A = Brg., B = Or.]	158
260.	Hullu Hantsu lugu. 110. [Brg.]	159
261.	Ma sain musta ja rumala. 111. [A. C = Brg., B = Or.]	162

VI.

Dpetus-laulud.

262.	Špetus tütarlastele. 112. [A. C = Brg., B = Or.]	164
263.	Oh mo tütar tillukene! 113. [Brg.]	167
264.	Ära mine meeletu mehele. 114. [A = Brg., B = Or.]	168
265.	Perepoeg on petelikku 115. [Brg.]	171
266.	Špetus kozilazele. 116. [A. = Brg., B = Gr., C = Or.]	171
267.	Võta naene mustakene. 117. [Or.]	174
268.	Ärge naerge neidissida. 118. [Brg.]	175
269.	Kui ei saa ma siita naista. 119. [Brg.]	175
270.	Izämehele. 120. [Brg.]	176

VII.

Mure laulud.

271.	Ma istun muremäele. 121. [A. B. = Brg.]	177
272.	Kudas viin vere vezile? 122. [Or.]	178
273.	Oh ma vaene põltud lapsi! 123. [A. D = Brg., B = Or., C = Gr.]	178
274.	Miksep mind mehed põlazid. 124. [Or.]	182
275.	Ei ma sünni suurde sekkä. 125. [Or.]	183
276.	Mis maksab maa hobone. 126. [Or.]	183
277.	Ma jäin vara vaezes lapses. 127. [Or.]	183
278.	Peretütar ja orjalaps. 128. [Or.]	184
279.	Seni kui tüterid tuassa. 129. [A = Or., B = Brg.]	185
280.	Iza varajane surm. 130. [Gr.]	187
281.	Vanale loodud. 131. [A = Or., B = Gr.]	188
282.	Vanale parem minna. 132. [Brg.]	190
283.	Üks mina hoolin, kaks mina kardan. 133. [Brg.]	191
284.	Oh sedä ennista eluda! 134. [A = Brg., B = Gr.]	192
285.	Kus on tuodud, toedan peädä. 135. [Or.]	193
286.	Oh sina surma sõgeda. 136. [A = Brg., B = Or.]	194
287.	Meie kaks vaesta lasta. 137. [A. B = Brg., C = Gr.]	195
288.	Oma memm ja võõras memm. 138. [A = Brg., B = Or.]	199
289.	Kodo meidä oodatasse. 139. [A = Brg., B = Or.]	201
290.	Kui mina ära sureksin. 140. [Gr.]	202
291.	Põdezin mina, põdezin. 141. [A. C = Brg., B = Or.]	204
292.	Kolm oli halva alla ilma. 142. [Brg.]	207
293.	Kolm vaest. 143. [Or.]	208
294.	Miks on norkus noored mehed? 144. [Brg.]	209
295.	Karjatse kaebdus. 145. [Or.]	209

VIII.

Orjuze ajal. Töö juures. Talguzel. Meelt lahutades.

296.	Orja laul. 146. [A. B = Brg., C. D = Or.]	210
297.	Ikki peab ori ojuma. 147. [Or.]	213
298.	Meil on kuri kubja põli. 148. [Brg.]	214
299.	Kurat pantud kubijasse. 149. [Brg.]	214

300.	Käizin tilluke teole. 150. [Brg.]	215
301.	Oh minu kubjas kullakene. 151. [Brg.]	215
302.	Ollin tilluke teole. 152. [Or.]	216
303.	Kuu ma ollin kubja alla. 153. [Or.]	217
304.	Püüdsin kubjale kalada. 154. [Or.]	217
305.	Hanekarjane ja kubijas. 155. [Or.]	218
306.	Pühäbä pühä pidäzin. 156. [A = Brg., B = Or.]	219
307.	Härräd iksid ikke'essa. 157. [Brg.]	220
308.	Ei enne pääze koduje. 158. [Or.]	221
309.	Kui ma pääzen mõiza'asta. 159. [Or.]	221
310.	Sundija sulane. 160. [Or.]	221
311.	Talupoeg oli tüöle tarka. 161. [Brg.]	222
312.	Ollin orjas, käizin karjas. 162. [Brg.]	222
313.	Peremies kündis põllul. 163. [Gr.]	223
314.	Perenaene pettis minda. 164. [Brg.]	223
315.	Perepojad peksid minda. 165. [Or.]	223
316.	Lõõri, lõõri, päeväkene. 166. [Brg.]	224
317.	Veere, veere, päeväkene. 167. [A. B = Brg. C = Or.]	224
318.	Miks on ilmuke udune. 168. [A. B = Brg.]	226
319.	Satta vihma, kasta muida! 169. [Or.]	227
320.	Saja, saja, vihmakene! 170. [Brg.]	227
321.	Üle huogu, vihmakene. 171. [Or.]	227
322.	Süö karja, sinetä karja. 172. [A = Or., B = Brg.]	228
323.	Lamba karjane. 173. [A = Brg., B = Or.]	228
324.	Tusti, tusti seakene. 174. [Or.]	229
325.	Kägu kukub kuuze otsas. 175. [Or.]	230
326.	Kuku, kuku käokene. 176. [Or.]	230
327.	Käi kodo karjakene. 177. [Or.]	230
328.	Sõeru, sõeru lehmäkene. 178. [Brg.]	231
329.	Ma kiidan oma hobosta. 179. [Or.]	231
330.	Mull ollid targad tallipoizid. 180. [Brg.]	231
331.	Lähme luhtaje luole. 181. [A = Or., B = Brg.]	232
332.	Lähme põldu põimamaie. 182. [A. B = Brg., C = Or.]	233
333.	Lõpe, lõpe põllukene! 183. [A = Or., B. C = Brg.]	235
334.	Lähme metsä kõndimaie. 184. [Or.]	236
335.	Pudru nurgas raizin puida. 185. [Or.]	236
336.	Läksin pikkä kuuzikmetsä. 186. [Brg.]	236
337.	Lähme kala püüdemaie! 187. [A. C = Or., B = Brg.]	237
338.	Käzikivil. 188. [Brg.]	238
339.	Kedrates. 189. [Brg.]	238
340.	Kie, kie pajakene. 190. [Brg.]	239
341.	Last hoides. 191. [Brg.]	239
342.	Piiri, piiri pääzukene. 192. [Gr.]	239
343.	Kukekene, kanakene! 193. [Or.]	240
344.	Tahtsin minnä talguzelle. 194. [A. B = Brg.]	240
345.	Pane leibä laua peale. 195. [Brg.]	242
346.	Kas läks tütte, mis tōotid. 196. [Or.]	243
347.	Humal huikus, käbi kärkis. 197. [Brg.]	243
348.	Vaks on õlles vahtu peäle. 198. [Brg.]	244
349.	Juba söödud söögikorrad. 199. [Or.]	245
350.	Lähme liugu laskemaie! 200. [Or.]	246
351.	Lähme Jaaniku tulele! 201. [Or.]	246
352.	Jaan läeb Jaaniku tulele. 202. [A = Brg., B = Or.]	247
353.	Tie mulle saksa saanikene. 203. [A. B = Brg.]	249
354.	Mardid. 204. [Brg.]	250
355.	Kadrid. 205. [Or.]	251
356.	Tulge kiikma, külänäezed! 206 [A = Or., B = Brg.]	252
357.	Kümme tüdrukut külässä. 207. [A = Or., B. C = Brg.]	253

358.	Kes tuli meidä kiigutama.	208. [Or.]	256
359.	Kuulzin küläs kiigutava.	209. [A = Or., B = Brg.]	256
360.	Kulli mäng.	210. [Or.]	259
361.	Nuku mäng.	211. [Brg.]	260
362.	Oldermann.	212. [Brg.]	261
363.	Värava tegemine.	213. [A. B = Brg.]	262
364.	Heina tegemine.	214. [Brg.]	263
365.	Linna minemine.	215. [Brg.]	263
366.	Ozalize otsimine.	216. [Brg.]	264
367.	Lilla lunastamine.	217. [Brg.]	265
368.	Leikarid.	218. [A. B = Brg.]	267

IX.

Pilkamize ja nalja laulud. Jorutuzed.

369.	Lugu juozis müödä lauda.	219. [Brg.]	270
370.	Mis sa laalad, lampilõuga?	220. [A = Or., B = Brg.]	270
371.	Mis tuled kinnas kiuslemaie?	221. [Or.]	271
372.	Kes tuleb vasta vaidelema.	222. (Or.)	271
373.	Võta ikki mulle naene!	223. (Or.)	271
374.	Suzi söögu sepä koerad!	224. (Or.)	272
375.	Oh te hullud Oti poizid!	225. (Brg.)	272
376.	Läksin külä laada peäle.	226. (Or.)	272
377.	Tõnis olli tõo linnukene.	227. (Or.)	273
378.	Ennemp mängin mätästega.	228. (Or.)	273
379.	Sant poiss.	229. (Or.)	274
380.	Mis sa hulgnis siä otsid?	230. (Or.)	274
381.	Mis te endist mõttelete?	231. (A. B = Or.)	275
382.	Kas sest peäb kangas tulema?	232. (Or.)	276
383.	Miks sina mullu mull ei tulnud?	233. (A. B = Brg.)	276
384.	Miksep mind mehed vihazid?	234. (Or.)	277
385.	Ärge naerge neidissida!	235. (Brg.)	278
386.	Kaod kallid.	236. (Or.)	278
387.	Näotu neu.	237. (Or.)	278
388.	Oh sedä kallist neu kaupa.	238. (Or.)	279
389.	Teie peig jo meie neid.	239. (Or.)	279
390.	Meie mehed ja teie mehed.	240. (A. B = Brg.)	280
391.	Nõnnap laulzid Laadi poizid.	241. (Brg.)	281
392.	Kurat kopsis kuuzikussa.	242. (Or.)	283
393.	Kaksi naista kakkelezid.	243. (Or.)	283
394.	Meeste laitus.	244. (Or.)	283
395.	Viru naezed laezad naezed.	245. (A = Brg., B = Or.)	283
396.	Poizi soov.	246. (Or.)	284
397.	Nägin poissa puodevada.	247. (A = Or., B = Brg.)	284
398.	Vanad poizid, valjud poizid!	248. (Brg.)	285
399.	Kõik mind neiud naerelevad.	249. (Brg.)	285
400.	Ole vait, vanasti tehtud!	250. (Or.)	285
401.	Vana poiss, vaene poiss!	251. (Brg.)	286
402.	Rikas kurdab, rikas kardab.	252. (Or.)	286
403.	Ei mind tohtnud Toomas lüüä.	253. (Brg.)	287
404.	Uhke'ed ärä udistan.	254. (Brg.)	287
405.	Oi imetä, vöi imetä!	255. (A = Brg., B. C. D = Or.)	287
406.	Ma ollin suuressa sõjassa.	256. (Or.)	289
407.	Kunas meie sinna saame.	257. (Brg.)	289
408.	Siga läks tüöle, mõek olli vüöle.	258. (Brg.)	289
409.	Vaeze saunakene.	259. (Brg.)	290
410.	Läksin kõrtsi aega viitma.	260. (Brg.)	290

411.	Tere kõrtsi, kõrvi kirja! 261. (Or.)	291
412.	Tänä juon, tänä jorotan. 262. (Or.)	292
413.	Kõrtsis, kõrtsis kõege peäle. 263. (Brg.)	292
414.	Mütsi lugu. 264. (Or.)	293
415.	Sõeda, sõeda, mo hobone! 265. (Brg.)	293
416.	Oles mull oma hobone. 266. (Or.)	294
417.	Mai olli maias, läks mehele. 267. (Or.)	294
418.	Oi roi, oi roi, rotil pulmad. 268. (Brg.)	294
419.	Tihane tegi õlut. 269. (Brg.)	294
420.	Olli mull rikas risti-iza. 270. (Brg.)	295
421.	Mull tuli Virust võera'ida. 271. (Or.)	295
422.	Oi, oi, onokene! 272. (Brg.)	295
423.	Mina mies meremehe poega. 273. (Brg.)	295
424.	Iidut, tiidut tiinga leitsin. 274. (Or.)	296
425.	Oh mo kulla koerakeizi! 275. (Or.)	296
426.	Kurge rüökis kange'esti. 276. (Or.)	297
427.	Vana hundi hulumine. 277. (Brg.)	297
428.	Tere, tere hiirekene! 278. (Brg.)	297
429.	Tua taga tammemetsa. 279. (Or.)	298
430.	Tibunibu. 280. (Brg.)	298

X.

Nekruti laulud.

431.	Kus on jäänud meie hulka? 281. (A. B = Brg.)	300
432.	Ei must saagi soldatida. 282. (Brg.)	301
433.	Ligi jõuab liizu aega. 283. (Or.)	303
434.	Nüüd mo pihad peenikezed. 284. (Brg.)	304
435.	Panti meid pambukandijasse. 285. (Brg.)	304
436.	Püss on suuri, raud on raske. 286. (Brg.)	305
437.	Ärä minda annetasse. 287. (Brg.)	305
438.	Kus meid viimaks viidänessa. 288. (Gr.)	306
439.	Kui hakkab mina minemä. 289. (Brg.)	306
440.	Kui mind ärä annetasse. 290. (Brg.)	306
441.	Venna sõja lugu. 291. (A. B = Brg.)	307
442.	Anne läeb meiltä sõdaje. 292. (A = Brg., B = Or.)	310
443.	Raamat Rantsuze sõjasta. 293. (Brg.)	317

XI.

Jutustavad laulud.

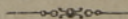
444.	Neidu ja kaupmees. 294. (A. B. D = Or., C = Brg.)	318
445.	Ann olli hakki, kannelkakki. 295. (A = Gr., B = Or.)	322
446.	Tamme istutamine. 296. (A. B = Brg.)	324
447.	Tamme raiumine. 297. (A = Or., B. C = Brg.)	328
448.	Vend läks hobost sõitemaie. 298. (Or.)	328
449.	Vennä hobone. 299. (Or.)	329
450.	Jätä maha sepä amet. 300. (Or.)	330
451.	Läksin vendä otsimaie. 301. (A = Gr., B = Or.)	331
452.	Muud uhked omade peäle. 302. (Or.)	334
453.	Mina hoian memme ute. 303. (Brg.)	334
454.	Hane karjane. 304. (A. B. C = Brg.)	335
455.	Sõötsin karja, jootsin karja. 305. (Brg.)	339
456.	Härgade kahju. 306. (A = Or., B = Brg.)	340
457.	Hoboze kahju. 307. (Or.)	341
458.	Mehe hukkaja. 308. (A = Gr., B = Or., C = Brg.)	342

459.	Oh mina vaene meeste murdu. 309. (A. B = Brg., C = Or.)	349
460.	Salme laulud. 310. (A. B. D = Brg., C. E = Or.)	351
461.	Ehi ruttu, jõua ruttu! 311. (Or.)	359

XII.

Mitmesugused riizmed.

462.	Olete laezad, et ei laala. 312. (Or.)	361
463.	Sünnitagem heäleziida. 313. (Brg.)	361
464.	Kurjas minda kutsutasse. 314. (Or.)	362
465.	Oh teie valjud vanemad. 315. (Or.)	362
466.	Mõni mies mõnesugune. 316. (Brg.)	362
467.	Kes tulli minda pettemaie? 317. (Or.)	363
468.	Kolm õuna. 318. (Brg.)	363
469.	Leidsin kaze kasvamasta. 319. (Brg.)	364
470.	Tütarlapse kaebdus. 320. (A = Brg., B = Or.)	365
471.	Tegin tiele tedre paelad. 321. (Or.)	365
472.	Las mind olla laste hulgas. 322. (Or.)	365
473.	Mis saab annist teezel anda. 323. (Or.)	366
474.	Parem mull karjas kui kodossa. 324. (Or.)	366
475.	Läksin metsä maazikille. 325. (Or.)	366
476.	Kes tahab Virusse minnä. 326. (Or.)	366
477.	Uni tuleb huikumata. 327. (Or.)	367
478.	Liblik siivu liputessa. 328. (Brg.)	367
479.	Kust neid aegu arvatasse. 329. (Or.)	367
480.	Pulmalt minnes. 330. (Or.)	367
481.	Olli mull Aadule asja. 331. (Or.)	368
482.	Tere, tere, tetermatsi. 332. (Brg. u. Orgs.)	368
483.	Opmanni lugu. 333. (Gr.)	369
484.	Hakkame kojo minemä. 334. (A. B = Brg.)	370
485.	Meil on kohus kodo minnä. 335. (Brg.)	370
486.	Pädrik pakatas põlema. 336. (Or.)	371
487.	Ilmatark vend. 337. (A = Brg., B = Or.)	371
488.	Mis seäl meie õue alla? 338. (A. B = Brg.)	372
489.	Mõesta, mõesta, mo õeke! 339. (A = Or., B = Brg.)	374
490.	Muistsin, muistsin, mis mina muistsin. 340. (Brg.)	375
491.	Maarja kõnnib tiedä müödä. 341. (Brg.)	375
492.	Läki sinna rõoziaida! 342. (Brg.)	376

Tähele panna!

Selle kolmandama ja neljandama ühendatud andega on Vana Kandle tõine kogu lõpetatud ja valmis. Lugija võib nüüd Kolga Jaani laulud kõik ühte raamatusse köita lasta. Ezileht ja eeskõned, mis siin kolmandama ande ette on pandud, tulevad säält lahutada ja köites ezimeze ande ette seada. Põlva kihelkonna laulude lõpetus saab ka veel sellsamal aastal ilmuma.

Zur Beachtung.

Mit diesem Doppelhefte ist die zweite Sammlung der „alten Harfe“ abgeschlossen und können nun alle vier Lieferungen in ein Bändchen gebunden werden. Titel und Vorreden finden sich hier vor der dritten Lieferung. Der Schluß der ersten Sammlung oder Pölvjeschen Lieder wird noch in diesem Jahre erscheinen.